

Revista ECONOMICA

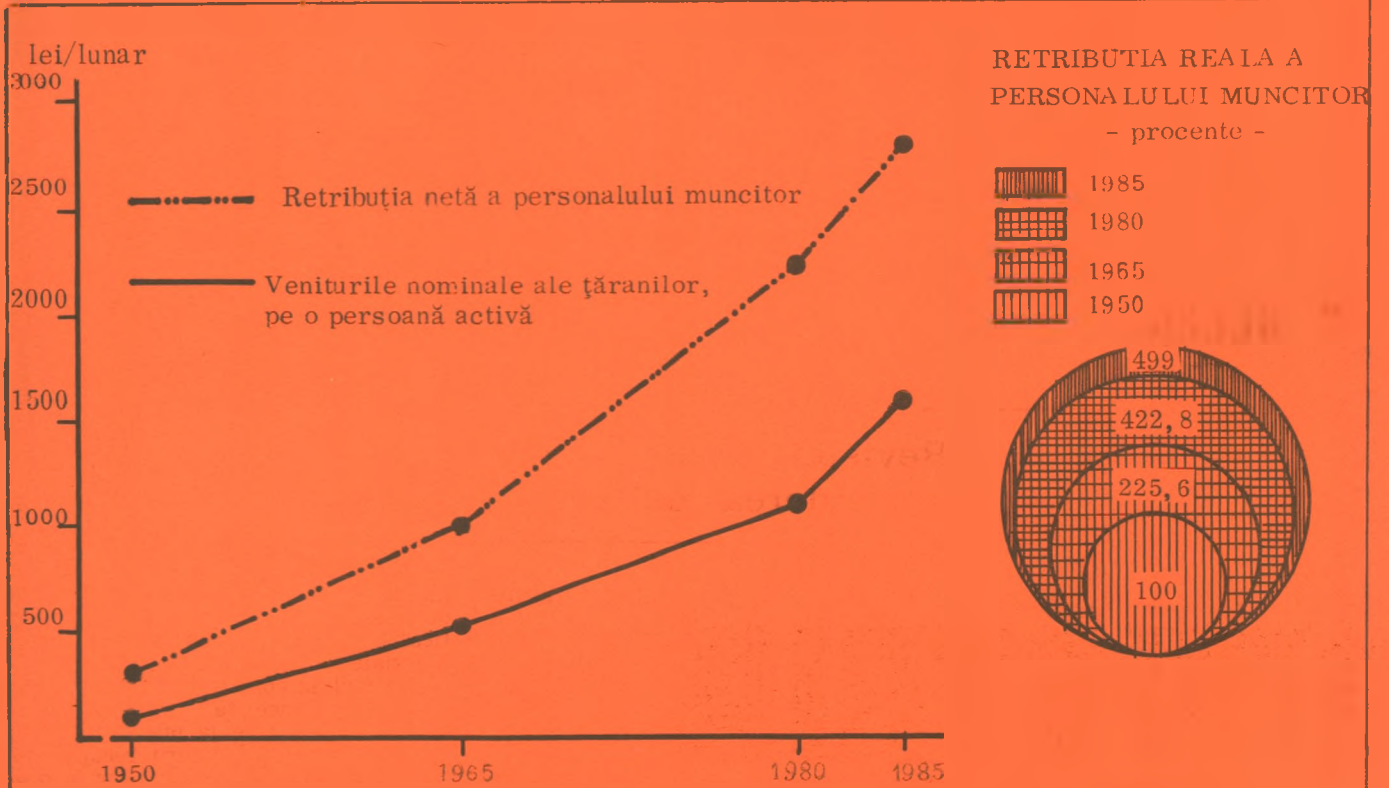
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

REVISTA
ECONOMICA

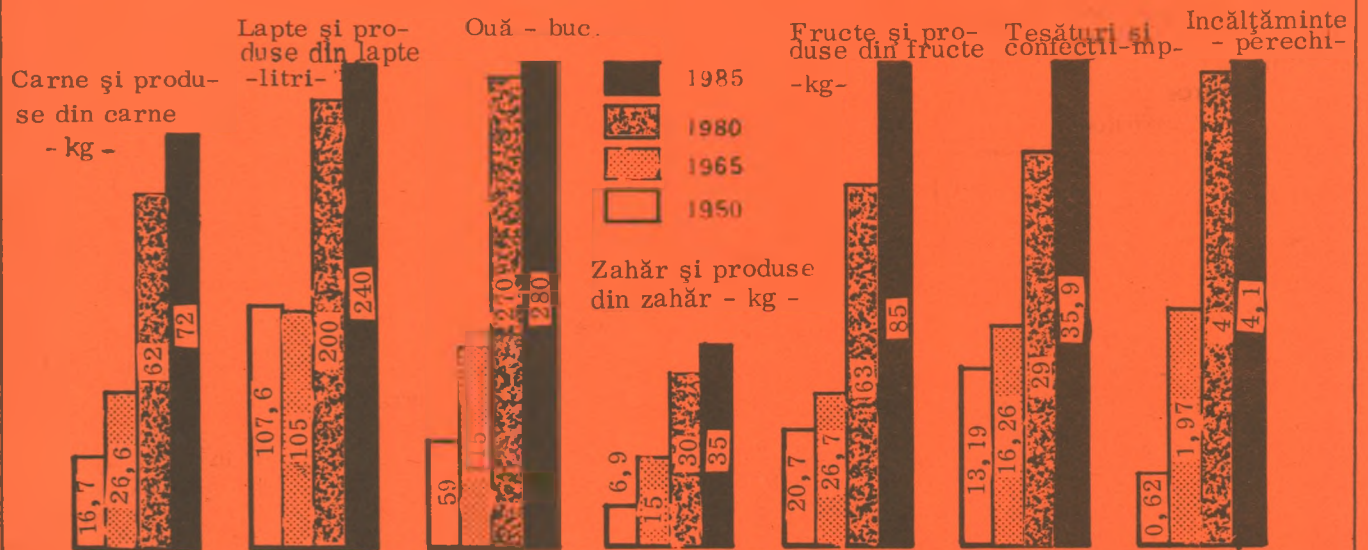

NOI POSIBILITĂȚI
DE VALORIFICARE
A RESURSELOR
SECUNDARE

CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIETII - ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

CONSUMURILE MEDII ANUALE PE LOCUIȚOR LA PRINCIPALELE PRODUSE ALIMENTARE

INZESTRAREA POPULAȚIEI CU OBIECTE DE FOLOSINTA INDELUNGATA - bucăți la 1000 locuitori -

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Pregătirea lucrărilor – condiție hotărâtoare a accelerării punerii în funcțiune a investițiilor

În obiectivul „Revistei economice”: noile capacități de la întreprinderea de țevi „Republica”

SCURTAREA DURATELOR DE EXECUȚIE și accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții reprezintă o sarcină de maximă responsabilitate, pentru a cărei îndeplinire devine necesară colaborarea permanentă între factorii implicați. În acest context, continuăm astăzi acțiunea revistei noastre desfășurată în sprijinul accelerării punerii în funcțiune a unor capacități de producție prioritare (vezi și „R.E.” nr. 23, 27, și 39/1980) cu relevarea unor aspecte deosebit de însemnate după părerea noastră pentru accelerarea realizării sarcinilor din planul de investiții, desprinse din activitatea desfășurată pe șantierele noilor obiective ale întreprinderii de țevi „Republica” din Capitală, de către o puternică organizație de construcții — Trustul de construcții industriale și agrozootehnice (T.C.I.A.Z.).

Implicațiile asigurării în timp normat a tuturor condițiilor de început a lucrărilor

DE LA ÎNCEPUT se cere precizat faptul că, din durata totală a unei investiții, de la proiect la punere în funcțiune, o parte revine pregătirii lucrărilor (de aceasta răspunzând, în general, beneficiarul), iar alta execuției lor (răspunderea principală revenind constructorului în calitate de antreprenor general). Durata rezervată fiecăreia dintre aceste faze este stabilită riguros prin documentul de aprobare a investiției.

Experiența arată că acolo unde pregătirea investiției se realizează cu grijă, cu respectarea tuturor condițiilor pe care le presupune (asigurarea din vreme a aprobărilor, eliberarea amplasamentelor, elaborarea documentațiilor de execuție și contractarea integrală a utilajelor tehnologice) și se încadrează în intervalul de timp stabilit, investițiile au putut fi realizate în condiții bune și înainte de termen. Exemplele nu lipsesc: la întreprinderea „Neferal” — instalația de pulberi metalice greu fuzibile, cu termene de punere în funcțiune în iunie 1979, septembrie 1979 și decembrie 1979, a fost finalizată (toată) în luna mai 1979; la întreprinderea de prefabricate Militari — București reprofilarea, modernizarea și dez-

voltarea fabricației cu termen de punere în funcțiune în luna iunie 1979 a fost realizată la timp, iar Serele de legume din Militari, cu termen de punere în funcțiune în decembrie 1979, au fost realizate în luna decembrie a anului 1978, deci cu un an mai devreme.

Tot atât de adevărat este însă că, nu în puține cazuri, se ajunge la o neconcordanță între durata efectiv consumată de către beneficiar cu pregătirea investiției, cu mult peste cea prevăzută — și cea rămasă antreprenorului general pentru execuție, în condițiile în care, în conformitate cu interesele economiei naționale, termenul de punere în funcțiune se menține la data stabilită prin plan. În acest cadru devine evident faptul că depășirile amintite ale duratelor normate se repercutează asupra întregii activități a antreprenorului general; se fac presiuni pentru recuperarea întârzierilor prin concentrarea peste măsură a duratei de execuție, ceea ce conduce de multe ori la rezultate contrarii celor scontate. la nerespectarea termenelor inițiale de finalizare a lucrărilor de către constructor și a celor de punere în funcțiune și, de ce să n-o spunem, în unele cazuri, la o calitate mai redusă.

În acest sens, lucrările desfășurate pe șantierul întreprinderii „Republica” prezintă un exemplu elocvent. La obiectivul Uzina de țevi din oțel aliat, de pildă, lucrările de construcție au

început cu amplasamente eliberate doar parțial de către beneficiar și, în fiecare an, cu documentații de execuție întârziate. În acest caz, constructorul a fost nevoit să concentreze un mare volum de mijloace de producție și de forță de muncă de la mai multe șantiere ale trustului pentru recuperarea — în execuție — a întârzierilor în pregătirea lucrărilor, pentru terminarea (în vara anului 1979) a unor obiective importante de investiții. Toate aceste eforturi însă n-au putut suplini lipsurile înregistrate în perioada de pregătire privind contractarea utilajelor tehnologice pentru unele secții, așa că și în prezent au rămas anumite sectoare și etape ale investiției nepuse în funcțiune din cauza lipsei de instalații tehnologice de producție.

O situație asemănătoare se înregistrează și la noua capacitate de țevi de prăjini pentru extracție de la aceeași unitate; unde investiția a putut fi atacată efectiv de constructori cu circa 6 luni mai târziu față de termenul planificat, din lipsa proiectelor de execuție. În plus, și aici ca și la obiectivul anterior amintit, utilajele tehnologice care încă lipsesc împiedică finalizarea lucrărilor și, respectiv, punerea în funcțiune.

Așadar, apare în mod evident faptul că, printr-o mai bună pregătire a lucrărilor, termenele de punere în funcțiune a noilor obiective pot fi respectate și în unele cazuri reduse.

Elaborarea și livrarea mai operativă a documentațiilor — factor de scurtare a execuției

DIN CELE PREZENTATE rezultă că o etapă de primă importanță în pregătirea lucrărilor este asigurarea din vreme, în condiții de calitate corespunzătoare, a documentației tehnice și economice de execuție. În acest fel s-ar economisi un volum mare de muncă și timp consumat în prezent

pentru urgentarea livrării proiectelor pe șantiere, precum și cu rezolvarea unor obiecțiuni tehnico-economice la documentații, concilierii și reconcilierii, refacerea documentației etc. care, toate, consumă din durata planificată pentru execuție. Perfecționarea modului actual de organizare a elaborării documentației de execuție prin participarea mai activă a beneficiarului și a proiectantului, pe de o parte, precum și a constructorului, pe de altă parte, ar conduce, după părerea noastră, la elaborarea unei documentații de execuție cu partea tehnologică și economică mai complex fundamentată, gata conciliată, în măsură să fie aplicată imediat. O asemenea documentație trebuie să stea, de altfel, și la baza contractului de execuție între constructor și beneficiar. Pentru că normal este ca ziua de la care începe să decurgă data de execuție, stabilită pe baza normativului de durată și, implicit, termenul de punere în funcțiune, să fie și data la care să ajungă în posesia constructorului: ● proiectul de execuție complet, pentru obiectivul de investiții, sau ● proiectul de execuție pe părți (etape) de obiectiv, la platformele industriale mari care se execută cu documentația programată pe etape sau pe obiective.

O asemenea măsură ar permite să se acționeze și pentru îmbunătățirea sensibilă a condițiilor pentru realizarea la termen a investițiilor, referitoare la conținutul contractului privind reglementarea și eșalonarea plăților, precum și răspunderea execuției în termen a

lucrărilor. Pentru că, în prezent, se consumă o mare parte din fondul de timp al personalului de pe șantiere, grupuri de șantiere și trust, în mod cu totul inutil, după părerea noastră, pentru obținerea sumelor convenite pentru diverse lucrări executate. Și aceasta deoarece beneficiarii sint uneori fără posibilități de plată (fie că nu au resurse din lipsă de beneficii, fie că nu au plafoane de decontare asigurate etc.). Timpul irosit astfel ar putea fi utilizat pentru organizarea și impulsivizarea producției pe șantiere, la locurile de muncă.

Toate aceste probleme ale beneficiarului nu sint, evident, generate de constructor, dar îi perturbă acestuia în permanentă activitatea, creindu-i și mari dificultăți financiare. În acest context, pentru ca activitatea beneficiarilor de investiții să fie mai bine reglată, considerăm că ar fi util să fie luată în discuția specialiștilor propunerea ca reglementarea plății lucrărilor de construcții-montaj să fie prevăzută în contracte în modul următor:

1 La lucrări de valori relativ mici (de 4—5 milioane lei pe an) beneficiarul să vireze în contul constructorului, la semnarea contractului, respectiv a actului adițional anual, valoarea integrală a lucrării. Pentru aceasta beneficiarul să-și creeze disponibilul bănesc fie din beneficii, fie din credite rambursabile, pe măsură ce-și formează resurse de producție etc. În orice caz, să nu mai fie afectat financiar constructorul care, pe lângă că execută lucrarea, este obligat în prezent să

plătească dobânzi pentru creditele necesare acoperirii sumelor neonorate la timp de către beneficiari.

2 La lucrările care depășesc valoarea-plafon, plata să se facă pe etapele stabilite prin graficul de eșalonare a investiției: cel puțin 25—30% avans la semnarea contractului, care să asigure constructorului fondurile necesare începerii imediate a organizării de șantier și achiziționării unor mijloace de producție specifice. În continuare, plata lucrărilor ar putea să se facă în 3—4 tranșe pe parcursul unui an, cu excepția cazului în care beneficiarul ar constata neexecutarea obligațiilor asumate de către constructor, caz în care ar putea amina termenul de plată. La apropierea fazei finale în execuție, o ultimă tranșă, de circa 5—10%, ar rămâne să fie păstrată spre achitare la recepția preliminară. În caz de depășire a termenului contractat — depășirea fiind luată în considerație pînă la „predarea cheii” lucrărilor terminate — constructorul ar urma să plătească penalizări al căror nivel să fie procentual mai mare pe măsura creșterii întârzierii.

În aceste condiții, credem, termenele de punere în funcțiune ar avea șanse mult sporite pentru a fi realizate în timp cit mai scurt, iar cointeresarea mai largă a tuturor factorilor implicați în realizarea lucrărilor ar deveni un mijloc important pentru accelerarea ritmului de lucru pe șantiere.

Radu SUMAN

director al Trustului de construcții industriale și agrozootehnice

COMENTARIU LA UN GRAFIC

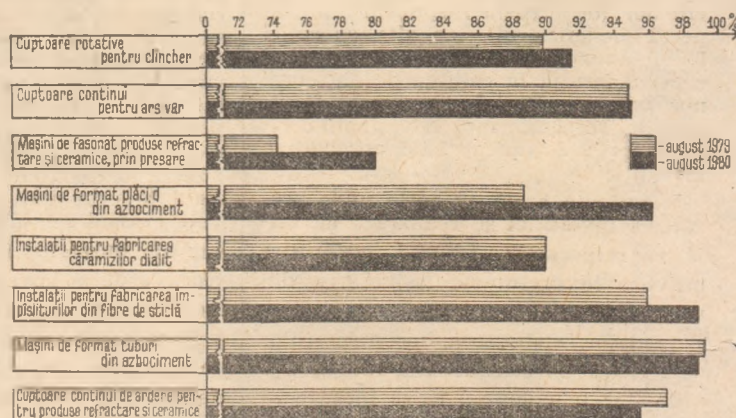
POSSIBILITĂȚI MULTIPLE DE RIDICARE A INDICILOR DE UTILIZARE A MAȘINILOR ȘI UTILAJELOR

URMĂRIND EVOLUȚIA din ultimul an a indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al principalelor mașini și utilaje din industria materialelor de construcții, se constată o tendință de continuă îmbunătățire, reflectată la majoritatea grupelor de mașini și utilaje (Grafic).

Nivelele mai ridicate atinse în anul 1980 prezintă însă rezerve care se cer scoase la iveală și valorificate, în scopul creșterii producției și îmbunătățirii eficienței economice. La cuptoarele rotative pentru clincher, de pildă, timpul înregistrat pentru executarea reparațiilor accidentale a însemnat peste 2.5 mii ore-mașini. În aceeași situație se află mașinile de fasonat prin presare a produselor refractare și ceramice, cu un număr total de peste 2,7 mii ore-mașini opriri, cuptoarele continue pentru ars varul

— cu peste 600 ore-mașini opriri, și mașinile de fasonat plăci din azbociment — cu 250 ore-mașini intreruperi pentru reparații accidentale. Eliminarea unor asemenea intreruperi ale producției în cadrul timpului programat, poate fi obținută prin măsuri corespunzătoare cum sint: exploatarea rațională, respectarea graficului de revizii periodice, evitarea suprasolicitărilor, asigurarea la timp a pieselor de schimb etc.

O altă rezervă potențială o constituie timpul neutilizat din lipsa forței de muncă, înregistrat îndeosebi la mașinile și utilajele pentru industria produselor refractare și ceramice. Astfel, mașinile de fasonat au avut în luna august 1980 un număr de peste 2,4 mii ore-mașini stagnări (peste numărul de ore stagnari din perioada corespunzătoare din 1979), iar cuptoarele continue de ardere au avut 360 ore mașini-

Evoluția gradului de utilizare a fondului de timp disponibil al unor mașini și utilaje specifice pentru producția de materiale de construcții din M.E.F.M.C.

stagnări (față de nici o oră stagnări în august 1979). Un calcul sumar arată că în timpul intreruperilor din diverse cauze, s-ar fi putut executa pe mașinile respective citeva milioane de bucăți cărămizi, țigle etc. Necesitățile mereu mai mari de materiale de construcții im-

pun ca toate unitățile de producție să asigure din timp condițiile tehnico-organizatorice necesare desfășurării normale a proceselor de producție, astfel ca pe aceleași instalații și mașini să se obțină producții sporite, la un cost cit mai redus.

În dezbateri publice

Proiectul de Lege cu privire la dezvoltarea industriei mici

AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE A RESURSELOR LOCALE ȘI SECUNDARE

O CONDIȚIE de însemnătate deosebită în dezvoltarea eficientă a întregii economii naționale o reprezintă valorificarea în grad înalt a tuturor resurselor disponibile, a materialelor și a forței de muncă locale din fiecare județ al țării. În acest cadru, un rol important revine industriei mici, singura capabilă să utilizeze pe scară largă resursele locale și să le transforme în produse de interes pentru industrie și populație. Așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recentul Congres al Consiliilor populare, **producția industriei mici trebuie substanțial dezvoltată, spre a-și aduce contribuția la creșterea mai rapidă a venitului național, al avuției generale a patriei și la ridicarea bunăstării generale a întregului nostru popor.** Satisfacerii acestor cerințe le sint subsumate prevederile proiectului de Lege cu privire la dezvoltarea industriei mici, publicat recent și supus dezbaterii publice. Prevederile proiectului au în vedere creșterea de la circa 1 800 lei a producției din industria mică ce revine în prezent în medie pe un locuitor, la 5—6 000 lei pe locuitor, ceea ce va reprezenta, pe ansamblul economiei, o producție anuală de 120—140 mld. lei în viitorul deceniu.

Obiectul principal de activitate al micii industrii îl constituie producția de bunuri de consum, a articolelor de uz casnic și gospodăresc, a materialelor de construcții, prestările de servicii. În profilul acestei industrii intră și fabricarea, repararea și recondiționarea de piese, repere și subansamble pentru populație cit și pentru industrie, precum și organizarea și producerea de bunuri în cooperare cu alte unități economice.

Sfera de cuprindere a micii industrii este foarte largă; ea include unitățile de producție și de prestații de servicii aparținând atât consiliilor populare, cit și cooperăției meșteșugărești și de consum, activitățile productive cu caracter industrial din cadrul cooperativelor agricole de producție, alte mici unități aparținând diferitelor organe economice locale și centrale, precum și activitatea micilor meșteșugari desfășurată în conformitate cu prevederile legii.

Ideea fundamentală care stă la baza dezvoltării industriei mici este aceea a

valorificării materiilor prime și materialelor existente, a celor re folosibile, în general a resurselor locale.

Participare activă la utilizarea superioară a mineralelor utile

INDUSTRIA MICĂ are un rol important în revigorarea bogatelor și valoroaselor tradiții locale ale poporului nostru în diferite domenii de activitate. În acest sens ea trebuie să se ocupe în mod sistematic de dezvoltarea extracției și prelucrării unor roci de diferite tipuri, spre a fi folosite ca materiale de construcții. Cu atât mai mult cu cât organizarea exploatării unor cariere de piatră (inclusiv prelucrarea acestora în calupuri și plăci), extragerea balastului și nisipului, punerea în exploatare a unor zăcăminte mici de marmură, calcită, alabastru, valorificarea rocilor calcareoase, a tufurilor vulcanice, ardeziei, șisturilor, argilei (inclusiv uscarea naturală a acestora sub forma de cărămizi), constituie un cimp de acțiune cu totul insuficient valorificat în prezent.

După cum este cunoscut, sint în prezent situații când se transportă, în vederea prelucrării în unitățile existente, anumite materiale de construcții și mai ales balast și nisip la distanțe de 200—300 km, uneori chiar la 500—600 km, transportul contribuind la creșterea în proporții însemnate a costurilor.

Aceasta în condițiile când fiecare comună, fiecare localitate are, în funcție de zona în care se află, o anumită tradiție în realizarea construcțiilor prin folosirea în principal a resurselor materiale ce se găsesc la fața locului. **Industria mică poate prin urmare și trebuie să reinvie asemenea tradiții bune și eficiente și să contribuie astfel la obținerea unor importante economii de materiale de construcții deficitare și energointensive cum sint metalul, cimentul, cărămida arsă cu combustibili superiori.**

Pe de altă parte, circa 35% din județele țării au în teritoriul lor zone montane în care sint cunoscute rezerve geologice de roci dure, de tip granitic sau altele cu mare rezistență la uzură și în timp. Totuși, la modernizarea drumurilor în localități și între localități

se solicită și se folosește încă pe scară largă asfaltul, deși există condiții de a construi drumuri pavate din piatră tăiată din cariere sau chiar piatră de riu, ale căror costuri de întreținere sint de 6—7 ori mai mici decit ale drumurilor asfaltate. Acest aspect economic trebuie luat în considerare, căci deși efortul inițial este mai mare în cazul folosirii pietrei, amortizarea costurilor de investiții se realizează în termene scurte.

Există, de asemenea, în țara noastră tradiția de a valorifica, cu mijloace relativ simple, unele zăcăminte de substanțe minerale utile de mică dimensiune, care pot însă aduce un important aport la rezolvarea unor probleme ale economiei locale. În această categorie intră **exploatarea turbei**, prezentă în județele din nordul Moldovei și din estul Transilvaniei. Turba este un bun combustibil, dar ea poate fi utilizată și ca îngrășămint natural și, în această ipostază, a format ani de-a rândul obiect de export în diferite țări. Din păcate, exploatarea ei a fost în mod nejustificat abandonată. Sint, de asemenea, diferite zone ale țării, dintre care menționăm numai pe cea a Caransebeșului, unde există **zăcăminte de lignit de bună calitate**, a căror punere în valoare ar putea rezolva atât nevoile unor unități socialiste, cit și problemele de încălzit pentru populație. Mai mult, în zona orașului Brad (județul Hunedoara), dar și în alte părți ale munților Apuseni, în Maramureș, în Carpații Răsăriteni, sint cunoscute și au fost valorificate în trecut diferite **pietre semiprețioase**, a căror prelucrare a încetat să mai fie practică de localnici. Dar nu pot fi eliminate din preocupările ce vor sta în fața industriei mici nici alte substanțe minerale utile, de natura amestecurilor feroase și neferoase, auro-argentifere, metale rare și altele asemenea a căror prelucrare se va putea realiza fie pe plan local, fie în cooperare cu industria republicană.

Mijloace eficiente de atragere a unor noi materii prime și surse de energie în circuitul economic

ÎN CONTEXTUL enunțat mai sus, o atenție specială trebuie acordată noilor surse de energie. În toate localitățile este posibil să se producă biogaz, com-

buștili ieftin și comod în exploatare. Pentru aceasta este necesar ca fiecare consiliu popular să organizeze producerea în serie a prefabricatelor și dotărilor necesare la prețuri accesibile, care să permită o dezvoltare rapidă a acestei tehnologii. Sint, de asemenea, condiții deosebit de favorabile pentru amenajarea de microhidrocentrale, centrale eoliene și captatoare de energie solară. S-a făcut pînă acum foarte puțin în această direcție. Consiliile populare locale continuă să solicite din fondul central combustibili și energie în cantități suplimentare, deși prin inițiativă și preocupare s-ar putea asigura ca, într-un timp scurt, cel puțin sporul de consum al populației să fie preluat prin folosirea și valorificarea surselor energetice neconvenționale.

Din studiile efectuate pînă în prezent, rezultă că cel puțin 15 județe au bune condiții de a amenaja în termen scurt cîteva sute de microhidrocentrale pe rîurile interioare din zonele de munte sau de deal. Ele ar putea să preia o parte din consumurile actuale din sistemul electroenergetic național și să economisească — într-o primă etapă — 10—15 000 t/an echivalent combustibil convențional.

Industrializarea unor resurse de natură vegetală este, de asemenea, deosebit de eficientă pentru mica industrie. Sint cantități mari de răchită, paie, papură, stuf, sorg, foi de porumb, rogoz și de alte asemenea materii prime locale pe care îndemînarea localnicilor le poate transforma în utile și atractive obiecte de uz casnic, care prin originalitatea lor s-au dovedit a fi în același timp foarte solicitate la export. Diferite împletituri din răchită, de exemplu, realizate de unitățile miciei industriei din județul Tulcea, se vînd cu succes pe piețele a 15—20 țări, cu un curs de revenire de sub 15 lei/dolar. Pot fi lărgite, de asemenea, preocupările pentru valorificarea pe scară mult mai largă a plantelor medicinale naturale sau de cultură, mai ales pentru prelucrarea acestora ca și a altor materii prime vegetale și minerale, în vederea extragerii unor componenți chimici valoroși, a coloranților, pentru prepararea de cosmetice și altele.

Țara noastră este una dintre cele mai bogate în fructe de pădure, ciuperci, diferite resurse agricole secundare, care pot fi prelucrate în mica industrie. Astfel s-ar ajunge la înlocuirea, de pildă, a unor extracte sau concentrate din import folosite în prepararea băuturilor răcoritoare și la asigurarea, în același timp, a exportului unor astfel de produse foarte căutate pe diferite piețe din lume.

Este necesară și pe deplin posibilă și valorificarea materialului lemnos rezultat din doborîturile de vînt și din tăierile de igienă a pădurilor, resurse situate de regulă în zone greu accesibile și care, cu aprobările legale, pot

fi prelucrate de industria mică cu un grad de valorificare de pînă la 3—5 ori mai mare față de valoarea inițială a materiei prime, inclusiv prin producerea de mobilă cu specific local. În activitatea de exploatare a pădurilor rezultă, de asemenea, însemnate cantități de crengi, frunze, coajă, care în prezent se pierd în mare proporție. Industria mică poate contribui, pe diferite căi, la extragerea din pădure și la prelucrarea acestor materiale, care în alte țări ale lumii sint incluse în categoria materiilor prime dintre cele mai valoroase.

Pe prim plan în profilul industriei mici trebuie să stea prelucrarea și valorificarea unor materii prime vechi, materiale re folosibile, piese și subansamble rezultate din dezmembrarea unor mijloace fixe, a unor bunuri de folosință îndelungată scoase din uz din gospodăriile populației. Cîteva cifre asupra eficienței economice a unor asemenea activități sint deosebit de edificatoare. Astfel, materialele plastice vechi recuperate ca atare au un preț de 1 000—1 500 lei/t. Prin sortarea și spălarea acestora prețul crește la 2 500 lei/t, iar prin mărunțire la 3 000—3 500 lei/t; în cazul în care se realizează și faza de granulare, care asigură materia primă pentru industria de prelucrare a maselor plastice, se ajunge la un preț de 4 500—5 000 lei/t, iar prin prelucrarea în produse finite, la peste 10 000 lei/t.

La fel de eficientă este activitatea de recondiționare a unor piese și repere rezultate din recuperare. Conform practicii existente în unele unități, costul mediu al remedierii unei piese reprezintă 15—25% din costul piesei noi, obținîndu-se în cele mai multe cazuri calitatea și durabilitatea comparabile cu a celor noi.

Definirea cuprinzătoare a locului și rolului unităților mici

ESENȚIAL este ca în toate activitățile ce se organizează să se urmărească atingerea cîtorva obiective hotărîtoare pentru asigurarea eficienței economice cît mai ridicate a industriei mici, cu prioritate pe următoarele CĂI:

- crearea unei rețele ample, diversificate, acționînd în spații existente mici, cît mai apropiate de sursele de materii prime și de consumatori;

- folosirea de mașini și utilaje, scule și dispozitive devenite disponibile în diverse unități din economie sau prin repararea și modernizarea unor fonduri fixe casate, asigurîndu-se redistribuirea acestora, transferul, închirierea sau achiziția, în conformitate cu reglementările legale;

- realizarea de consumuri energetice reduse, folosindu-se în cît mai mare

măsură combustibili inferiori, resurse energetice secundare sau alte resurse locale;

- extinderea producției și a prestațiilor de servicii prin munca la domiciliu, asigurîndu-se astfel atragerea cu precădere a femeilor, invalizilor, pensionarilor etc.;

- extinderea muncii în acord, a tarifului pe bucată sau a cotei procentuale va trebui să stea la baza organizării acestei activități, astfel încît fiecare om al muncii să realizeze venituri în raport direct cu cantitatea și calitatea muncii prestate;

- reducerea la minimum a volumelor de transport, folosirea peste tot unde este posibil a mijloacelor simple de vehiculare pe distanțe scurte — cărucioare, roabe, triciclete, precum și a transportului hipo, evitîndu-se pe cît posibil consumurile de carburanți necesare în cazul transporturilor mecanizate.

Experiența de pînă acum arată că în industria mică dotarea cu fonduri fixe la 1 milion lei producție este de numai 50—30% din dotarea necesară în industria mare, iar înzestrarea energetică a muncii cu 20—40% mai redusă. Toate aceste cifre demonstrează eficiența acestei forme de activitate productivă și prestatoare de servicii, care poate fi realizată cu dotări minime dar cu efort organizatoric concertat, pe întreg teritoriul țării.

Un aspect deosebit de însemnat în ceea ce privește activitatea miciei industriei îl constituie faptul că ea contribuie la o mai bună ocupare a forței de muncă. Aceasta se referă atît la localitățile sau zonele în care există un excedent de forță de muncă feminină, cît și la unitățile din mediul rural, unde această industrie poate asigura o ocupare completă, pe tot timpul anului, a forței de muncă ceea ce va contribui la sporirea veniturilor țărănimii cooperatiste.

Așa cum este prevăzut în ultima secțiune a proiectului de Lege supus dezbaterii publice, întregă activitate a industriei mici va fi coordonată de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, care vor răspunde de îndrumarea și controlul acesteia pe raza teritorială respectivă. Preocuparea principală în această etapă constă în analizarea și stabilirea tuturor domeniilor în care urmează să se dezvolte industria mică, cuprinderea activității acesteia în programe pe anul în curs și de perspectivă, asigurarea în cel mai scurt termen a mijloacelor necesare. În acest context se va asigura îndeplinirea sarcinilor stabilite de conducerea partidului în domeniul dezvoltării industriei mici, se va răspunde mai bine unor nevoi reale ce rezultă în actualul stadiu de dezvoltare a economiei noastre naționale.

Mihai CARAMZULESCU

DEZBATERE „R. E.”

ACCELERAREA ÎNNOIRII ȘI MODERNIZĂRII PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

IN ACCELERAREA tuturor proceselor de maximă însemnătate pentru economia modernă — în lărgirea bazei de materii prime și energetice, creșterea gradului de valorificare a resurselor și reducerea consumului material, în creșterea productivității muncii și a indicilor de utilizare a mașinilor, în reducerea importurilor, sporirea exporturilor și creșterea gradului de satisfacere a cerințelor beneficiarilor — înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor are multiple și profunde implicații favorabile. În acest cadru apare necesar ca în fiecare unitate să se amplifice munca organizatorică desfășurată în vederea creșterii cantitative și calitative a soluțiilor originale ce rizează

modernizarea producției, a fluxurilor și rezultatelor ei și pentru scurtarea drumului parcurs de la idee la materializarea într-un produs sau o tehnologie nouă, perfecționată.

Continuăm în acest număr dezbateră inițiată de revista noastră, consacrată promovării mai accentuate a progresului tehnic în economie (vezi „R.E.” nr. 13 și 28/1980) — la care au participat specialiști din cercetare-proiectare, din ministere economice și centrale industriale, din întreprinderi și institute de învățământ superior — cu prezentarea unui nou modul din tematica vastă a modernizării produselor și tehnologiilor care cuprinde anumite aspecte din problematica deosebit de importantă a planificării înnoirii.

Perfecționarea modalității de fundamentare a înscrierii în planul tehnic a obiectivelor de înnoire

— „O PROBLEMĂ de mare însemnătate pentru accelerarea procesului de înnoire rapidă a produselor și tehnologiilor în economia noastră o constituie, credem, modalitatea de înscriere în plan a produselor noi. Pentru că înscrierea în plan a unor produse cu documentații de fundamentare sumare, incomplete — sau chiar și fără documentații de fundamentare în unele cazuri sau fără cunoașterea componentei și a configurației produsului — reprezintă o situație cu consecințe nefavorabile pentru procesul de înnoire — destul de des întâlnită. Cauza constă, după părerea mea, în faptul că nu am reușit să diferențiem pe plan metodologic înscrierea în plan a unui produs pentru care se cunosc la data respectivă toate elementele tehnice și economice, de modul de înscriere în plan a unor produse pentru care aceste aspecte nu se cunosc, ele trebuind să fie ulterior stabilite printr-o activitate de cercetare-dezvoltare experimentală și abia apoi putând fi utilizate pentru fundamentarea deciziei de introducere în fabricație. Importanța cunoașterii acestor parametri în momentul înscrierii produsului în plan este accentuată de faptul că în condițiile existenței unor termene relativ precise de introducere în fabricație a unor produse, și care prin înscrierea lor în plan devin lege. În multe cazuri, acestea condiționează alte termene de realizare a unor obiective din diverse ramuri ale economiei naționale. Este evident că, în aceste condiții, orice dereglare pe parcursul ciclului „cercetare-produție”, neprevăzută sau neprevizibilă la data înscrierii în plan, determinată de lipsa de elemente sau de date, poate aduce serioase perturbații nu numai în planul fabricantului, ci și la alți beneficiari din economie.

La dezbateră au participat :

Andrei BĂNESCU, secretar științific al Institutului central pentru construcții de mașini, Aristide PREDOI, director al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații, Michel BAIER, din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Ioan BUIU, inginer principal în Direcția generală tehnică din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și Gheorghe FİSLARU, din Ministerul Finanțelor.

Din partea Revistei economice au participat Bogdan PĂDURE și Cristian POPESCU.

Reglementarea acestor probleme ar implica, după opinia noastră : ● înscrierea într-o secțiune de plan integrat a tuturor produselor a căror configurație și caracteristici tehnico-economice sînt sau pot fi făcute cunoscute și evaluate sub aspectul eficienței cu ocazia elaborării documentațiilor de fundamentare, ● înscrierea în plan — printr-o procedură simplificată — într-o secțiune distinctă de „cercetare-dezvoltare experimentală” care să se încheie de regulă la faza de prototip — a produselor ale căror configurație și caracteristici tehnico-economice nu sînt cunoscute în mod suficient pentru a constitui o bază de fundamentare a deciziei de introducere a lor în fabricație. Decizia de introducere în fabricație a acestor produse să se fundamenteze numai după evidențierea și analizarea tuturor parametrilor tehnico-economici determinați de prototip și care trebuie să justifice eficiența deciziei de introducere. Existența secțiunii de „cercetare-dezvoltare experimentală” ar permite și includerea în plan a obiectivelor de evaluare a produselor pe generații succesive, precum și realizarea în devans a rezervei de descoperiri științifice necesare în economia națională”. (Ioan BUIU).

— „Problema este realmente interesantă, dar poate că ar trebui privită și altfel. Ne-am obișnuit să discutăm în

cadru procesului înnoirii de produse cărora le și stabilim prin plan o anumită proporție de realizare, însă n-am vorbit la nivelul importanței de produse vechi sau învechite, respectiv nu s-a stabilit pe grupe de produse cînd se consideră că un anumit produs nu mai este competitiv sau ar trebui înlocuit. Dacă am face acest lucru și am stabili și indicatorii pentru întreprindere în acest sens, atunci unitatea economică ar fi mai interesată să vină să ceară contract pentru un produs nou. Este o idee care după părerea mea ar trebui să stea mai mult în atenția întreprinderilor. Cu atît mai mult cu cît va face ca întreprinderile să-și mențină la un nivel ridicat competitivitatea pe plan intern și extern, să știe mai bine ceea ce se face pe plan mondial în domeniul respectiv, care este nivelul realizărilor nu numai pentru prezent, ci și care este tendința pentru viitor.

Pentru sporirea eficienței înnoirii, consider totodată interesantă de examinat propunerea ca prin plan să se concentreze eforturile pe un număr mai redus de obiective de importanță mai mare, scurtînd astfel durata ciclurilor. Pe această bază, cîștigînd experiență, cred că treptat va putea crește numărul de obiective de înnoire înscrise în plan, pentru că odată cu scurtarea ciclului se eliberează disponibilități de a aborda și alte obiective. În acest sens cred că ar fi util să se creeze un sistem și un mecanism de triere mai riguroasă a obiectivelor de înnoire încă înainte de a le introduce în plan, nu numai pentru planul nominalizat, ci și pentru întregul plan”. (Michel BAIER).

— „După părerea mea anumite perfecționări reclamă și unele elemente de fundamentare economico-financiară a înscrierii în planul tehnic și de finanțare a obiectivelor de tehnică nouă, în sensul că apare necesară precizarea mai clară a conținutului și competențelor de aprobare a fișelor de fundamentare tehnico-economică pe baza cărora să se facă introducerea în plan. Este știut că fișa de fundamentare

tehnico-economică trebuie să conțină un minimum de date referitoare la performanțele tehnico-economice ale produsului sau tehnologiei prevăzute a se realiza — și care sînt stabilite comparativ cu cele existente în țară și pe plan mondial: caracteristici funcționale, productivitate, randament în exploatare, volum de producție, costuri de producție, rentabilitate, greutate maximă a produselor, limite maxime de consum la principalele materii prime și materiale, estimarea efectelor economice ce vor fi obținute prin aplicarea în producție astfel încît, în domeniile în care se aplică, cheltuielile efectuate să poată fi recuperate cît mai rapid.

În acest sens apare necesară introducerea obligatorie a fișei de fundamentare tehnico-economică la aprobarea și înscrierea în planul tehnic și de finanțare a tuturor obiectivelor de tehnică nouă, precum și legiferarea conținutului și competențelor de aprobare a fișelor. Este imperios necesar ca în toate cazurile obiectivele și temele de cercetare înscrise în plan să fie justificate pe baza fișelor de fundamentare tehnico-economică". (Gheorghe PIS-LARU).

O mai bună corelare între planul de înnoire și cel de investiții

— „UN ALT ASPECT care se cere avut în vedere este și faptul că pe plan metodologic, după părerea mea, nu întotdeauna s-a reușit asigurarea unei legături operative între prevederile secțiunilor de plan privind progresul tehnic și cele privind investițiile. Concret, trebuie arătat că deși în S.T.E.-urile unor produse se justifică și se nominalizează investiții a căror valoare se include apoi în calculele de eficiență economică, durata lor de execuție fiind luată în considerare la stabilirea termenelor de introducere în fabricație a produselor pe care le condiționează direct, totuși aprobarea S.T.E.-urilor respective nu are nici un efect privind înscrierea în planul de investiții — concomitentă cu produsul — a lucrărilor necesare și a resurselor de finanțare a acestora. În aceeași situație se află și unele obiective de investiții a căror eficiență economică, structură și dotare este determinată în general pe baza unor produse așa-zis „reprezentative“, iar la punerea în funcțiune a obiectivului, cînd este necesar a fi fabricate produse „fizice“ bine definite, se constată că pentru realizarea lor mai lipsesc unele utilaje sau dotări.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri consider util ca în cazul obiectivelor de progres tehnic care necesită și cheltuieli de fonduri de investiții, documentația de fundamentare să fie elaborată concomitent prin includerea și satisfacerea cerințelor legislației de investiții, astfel încît după avizarea și aprobarea documentațiilor respective, — obiectivul să fie înscris și în planul de investiții cu termene apropiate pe baza programului special al obiectivului". (Ioan BUIU).

— „O altă explicație a acestui fenomen ar fi după părerea mea faptul că

în timp ce dezvoltarea și înnoirea produselor precum și diversificarea acestora cuprinsă în planurile tehnice anuale sînt completate adesea de mai multe ori pe an, mijloacele tehnologice, dotările cu utilaje necesare realizării procedeelor tehnologice sînt prevăzute prin planul de investiții care, de regulă, este stabilit pe perioade mari — o dată pe cincinal sau în două etape. Tocmai aici credem că rezidă una din cauzele ce determină ritmul insuficient de rapid al înnoirii produselor la nivelul unor unități economice. Exemple concrete de asemenea necorelări se întîlnesc în cazul dezvoltării echipamentelor de acționare electrică din familiile de variatoare și convertizoare la Întreprinderea „Electrotehnica“ -București, a echipamentelor de tehnică de calcul de proces ECAROM și a sistemelor de comandă numerică NC la F.E.A.-București, a echipamentelor automate programabile la „Automatica“ -București, realizate în urmă cu un an sau mai mult, în timp ce utilajele aferente tehnologiilor specifice pentru realizarea plachetelor cu cablaj imprimat și pentru sudura în val a componentelor semiconductoare cît și cele pentru testarea automată a componentelor și subsansamblelor necesare produselor amintite, în unele locuri, nici acum nu sînt asigurate sau date în exploatare.

Practic, pentru perfecționarea activității în acest domeniu este necesară o finanțare a dezvoltării produselor corelată cu dezvoltarea tehnologiilor și a utilajelor specifice prin planurile tehnice de cercetare, dezvoltare, asimilare produse noi, urmînd ca prin planul de investiții să se finanțeze dezvoltarea capacităților de producție a sectoarelor de utilaje tehnologice convenționale". (Aristide PREDOI).

Acțiunea factorilor implicați — mai judicios armonizată

— „ÎN GENERAL, complexitatea mult sporită a produselor care sînt asimilate în prezent, participarea la acțiunile respective a unui mare număr de unități colaboratoare cu diferite profile, specialități și subordonări, necesită înscrierea în planul național unic a unor sarcini paralele — într-o strînsă corelare și interdependență de termene și resurse, la zeci de unități și în secțiuni diferite — privind asimilări, investiții, aprovizionare, pregătire, asigurarea forței de muncă calificată etc. Aceste exigențe nu pot fi întotdeauna pe deplin satisfăcute — după părerea mea — în cadrul actualului sistem de lucru. Aceasta dat fiind că, în întreprinderile constructoare de mașini cel puțin, nu se dispune de un instrument metodologic sau de planificare îndeajuns de elastic cu ajutorul căruia să se asigure și reglarea permanentă a corelațiilor între toate sarcinile de plan „depersonalizate“ în contextul fiecărui capitol sau secțiune de plan. Ca urmare, de multe ori se produc modificări (justificate poate în condițiile secțiunii respective de plan), fără ca acestea să fie obligatoriu avizate și coroborate preventiv în contextul termenului final al produsului pe care îl pot afecta (cu atît mai mult cu cît uneori e posibil ca efectul modifi-

cării respective să nu se vadă imediat). De aceea, consider necesară planificarea mai complex coordonată a tuturor acțiunilor, măsurilor și resurselor necesare realizării obiectivelor de progres tehnic care să se desfășoare prin programe speciale de cercetare-dezvoltare experimentală și introducere în fabricație, întocmite și aprobate odată cu documentațiile de fundamentare pentru înscrierea în plan a obiectivului. Programele respective vor trebui să înglobeze, pe lîngă un graficele coordonator, sarcinile ce trebuie înscrise în toate secțiunile de plan și la toți titularii vizați, iar nici o modificare ulterioară a acestor sarcini să nu fie acceptată fără coroborarea lor cu programul și în caz de necesitate programul însuși să fie modificat prin includerea influențelor ce rezultă, iar pentru fiecare program special să fie numit, odată cu aprobarea sa, și un șef coordonator de program". (Ioan BUIU).

— „Consider și eu că multe din dificultățile care se manifestă se datoresc absenței unor elemente de corelare a activității de înnoire în unele întreprinderi. Ar fi util, după părerea mea, ca un grup de cercetători, de oameni din producție și de tehnologi să preia un portofoliu de probleme și să-l pregătească integral pentru faza următoare de intrare în producție.

Însăși problema obiectivelor ce urmează a fi incluse în planul de înnoire se poate formula corect pornind de la finalitatea acestei activități — exportul, și mergînd din aproape în aproape ar putea fi detașate niște subobiective, iar în final ar trebui să se decidă asupra unui anumit tip de produse în funcție de cerințele pieții, iar forțele să se concentreze pentru realizarea lor, chiar dacă nu li se cunoaște de la început tehnologia. Mi-aș îngădui, în acest context, să formulez o sugestie: în fiecare întreprindere ar trebui să existe o listă foarte clară privind tehnologiile disponibile. Acest inventar va arăta care sînt tehnologiile care pot fi scoase și înlocuite imediat, în funcție de cerințe. Ele ar trebui să fie întocmite chiar de acea grupă de care amînteam anterior care să adune informațiile necesare de la beneficiari, de la cercetare, de la fabrică, de la centrală, de la institute care aparțin centralei, de la toate institutele și să le pună într-un portofoliu unitar care să fie ulterior distribuit la toate fabricile". (Andrei BĂNESCU).

— „Și o altă problemă. S-a ridicat problema delimitării sarcinilor între institut și întreprindere ca premisă a scurtării ciclului de înnoire. Este adevărat că în prezent există un plan de cercetare și separat un plan de introducere a progresului tehnic. Dar, începînd din anul 1981 este stabil un singur plan unic în care figurează absolut toate fazele pînă la introducerea în fabricație, deci nu se mai poate spune că nu se cunoaște exact cînd trebuie să înceapă și cînd se termină procesul de înnoire. Se pleacă deci de la obiectivul economic care trebuie asigurat cu tehnologie nouă și se stabilesc termene pentru fiecare factor implicat, în funcție de activitatea pe care o are de desfășurat. Deci sarcinile sînt bine delimitate și fiecare unitate implicată știe ce are de făcut în această privință". (Michel BAIER).

OPINII

Aprovizionarea tehnico-materială, un mecanism susceptibil de perfecționări

EXIGENȚE SPORITE ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR CONTRACTUALE

REVENIM în acest articol la semnalarea problematicii deosebit de importante — pentru derularea ritmică a aprovizionării în anul de plan — a etapizării și succesiunii activităților contractuale. **Insistăm din nou asupra însemnătății analizării mai atente de către specialiști a diferitelor prevederi care le reglementează și a corelării dintre ele, revenind la unele propuneri de stabilire a anumitor termene de desfășurare rațională a acțiunilor precontractuale.**

Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României prevede, atunci când se referă la actualizarea contractelor economice pentru anul de plan, că operația se efectuează în cursul trimestrului III al anului premergător celui de plan, pe baza planului actualizat cu cel puțin 6 luni înainte de începerea fabricației efective. Referindu-se la aceeași problemă — actualizarea, respectiv adaptarea contractelor economice — Legea pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice prevede că operația se face „concomitent cu elaborarea lucrărilor de plan, cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului anual”.

Iată deci două prevederi legale diferite, deși se referă la aceeași activitate, care este deosebit de importantă. Dar, după părerea mea, experiența demonstrează că contractele între părți nu se pot adopta decât după ce s-a stabilit ce se produce și cât se consumă pentru acea producție, echilibrul balanțelor putându-se defini-

va numai la nivelul economiei naționale.

Spre a se ajunge însă la balanțe sintetice echilibrate, trebuie rezolvate, în mod succesiv și pe diferite trepte organizatorice, o serie de lucrări — fiecare din acestea reprezentând un subsistem în cadrul sistemului aprovizionării tehnico-materiale — pe care însă reglementările în vigoare nu le precizează în detaliu nici ca lucrări, nici ca eșaloane în timp. În schimb, la art. 77, Legea 1/1979 arată că revine C.S.P.-ului sarcina să elaboreze „metodologia de întocmire a proiectelor planurilor cincinale și anuale”, succesiunea lucrărilor fiind aceeași pentru ambele perioade. Cu alte cuvinte, acestui organism îi revine sarcina să completeze structura sistemului cu relațiile dintre subsisteme în scopul armonizării sistemului și al funcționării acestuia cât mai ordonat și în condiții de eficiență maximă. Dar, astfel de instrucțiuni metodologice încă nu au apărut. Ca urmare, sistemul fiind incomplet, nu poate funcționa optim, ceea ce se reflectă, an de an, în faptul că contractele nu se încheie la timp în totalitate, de multe ori operația finalizându-se abia în primul trimestru al anului de plan sau chiar mai târziu, așa cum este de altfel situația și în anul 1980.

În plus, sistemul fiind lipsit de regulile după care trebuie orientate subsistemele în stabilirea unor resurse și destinații certe, se ajunge în situația paradoxală că deși anumite resurse există în balanțe și repartiții, totuși ele nu se realizează fizic, ceea ce atrage

după sine o serie de cheltuieli suplimentare impuse de necesitatea corectării abaterilor chiar în cursul perioadei de plan (telefoane, telexuri, adrese, deplasări de delegați, modificarea optimizării transporturilor și a programelor lunare de transport etc.).

Așadar, organizarea științifică a muncii în sistemul aprovizionării tehnico-materiale reclamă să se pornească de la posibilitățile reale de producție și să fie clar precizate și încadrate în timp atribuțiile și răspunderile la nivelul tuturor elementelor implicate, ceea

ce de fapt corespunde cu stabilirea mulțimii relațiilor din subsisteme și a celor dintre subsisteme, pentru ca întregul ansamblu să funcționeze optim.

În acest sens, pornind de la gradul actual de mecanizare și automatizare a lucrărilor de evidență, precum și de la experiența acumulată în decurs de mai mulți ani, consider că o succesiune în timp a activităților contractuale care să răspundă exigențelor anterior amintite ar putea fi următoarea (în anul anterior celui de plan):

1. actualizarea planului la nivel de întreprindere — a planului de producție . . . . . 15 aprilie;
- calculul și fundamentarea necesarului de aprovizionat pe baza planului de producție actualizat pe an și trimestre . . . . . 30 aprilie;
2. analiza la nivel de centrală industrială, centralizarea și fundamentarea necesarului de aprovizionat și înaintarea acestuia la minister . . . . . 15 mai;
3. analiza la nivel de minister, centralizarea și fundamentarea necesarului de aprovizionat și înaintarea acestuia la C.S.P., M.A.C.F. și coordonatorii de balanță . . . . . 30 mai;
4. transmiterea planului de producție de către coordonați la coordonatorii de balanță, precum și definitivarea planului de producție pe an și pe trimestre la nivelul ministerului . . . . . 30 mai;
5. elaborarea balanțelor sintetice, analiza lor la M.A.C.F. și C.S.P., corelarea la nivel național . . . . . 20 iunie;
6. elaborarea proiectului de decret privind actualizarea planului anual . . . . . 30 iunie;
7. transmiterea cotelor la beneficiarii titulari de plan și a balanțelor sintetice la coordonatorii de balanță . . . . . 7 iulie;
8. transmiterea de către beneficiari a desfășurătoarelor cu specificațiile la coordonatorii de balanță . . . . . 20 iulie;
9. elaborarea balanțelor analitice — inclusiv a programelor de fabricație, optimizarea transporturilor și emiterea repartițiilor : . . . . . 31 august;
10. emiterea comenzilor . . . . . 10 septembrie;
11. emiterea proiectelor de contracte . . . . . 30 septembrie.

C. SUCIU

Recoltarea culturilor de toamnă — organizare riguroasă, desfășurare în flux industrial

RECOLTAREA florei soarelui, porumbului, cartofului, sfeclei de zahăr și legumelor ridică multiple probleme organizatorice și tehnice. Ca urmare a suprapunerii în timp a unui mare volum de lucrări de recoltat, transport și înșămînțat, ca și a gradului de mecanizare mai redus atins pînă acum la recoltarea acestor culturi, inclusiv datorită unor perioade mai puțin favorabile pentru lucru, în această perioadă se realizează cel mai însemnat vîrf în folosirea anuală a forței de muncă și a utilajelor. Se știe că, între 20 septembrie și 25 octombrie, adică în 30 zile lucrătoare, în agricultură se realizează un volum de lucrări echivalent cu cel care în restul anului se desfășoară în medie în 150 zile lucrătoare.

Aceasta a fost și cauza pentru care pînă în prezent unitățile agricole au apelat în campania de toamnă la forța de muncă și mijloace de transport din alte sectoare spre a putea asigura stringerea la timp și fără pierderi a recoltei. Pe linia creșterii productivității muncii la recoltarea acestor culturi, în toamna aceasta se realizează progrese notabile în ce privește sporirea gradului de mecanizare la recoltare, atît ca rezultat al introducerii unor noi tipuri de utilaje cit și al modernizării celor existente, direcții în care se cere acționat cu perseverență, însoțite de o mai bună organizare a muncii.

Recoltarea florei soarelui, cu pierderi și degradări minime

ÎN ACESTE zile sînt folosite la recoltarea capitulelor de floarea soarelui un număr de 8560 echipamente RIFS ce se montează pe combina autopropulsată de cereale C-12. Aceste noi tipuri de echipamente asigură recoltarea, cu pierderi minime, simultan pe cîte cinci sau șase rînduri și permit o creștere cu circa 25% a productivității muncii față de echipamentele folosite în anii trecuți. Un avantaj deosebit al noului echipament îl constituie faptul că, prin folosirea ridicătoarelor de plante și prin posibilitățile de reglare a înălțimii de tăiere între 25—85 cm, în funcție de condițiile de lucru, se asigură reducerea pierderilor de boabe în special în lanurile cu multe plante culcate. Se estimează că noul echipament realizează o reducere cu 2—3% a

pierderilor, aceasta însemnînd un plus de producție de 15 000—22 000 tone de boabe de floarea soarelui pentru economia națională.

Hotărîtor pentru reducerea spărturilor și pierderilor de boabe este alegerea momentului optim de recoltare. Datele experimentale arată că epoca optimă începe atunci cînd 80% din capitule sînt în faza de coacere deplină, adică au culoarea brună. Ținînd seama că perioada optimă de recoltare a unui lan este de cca 8—10 zile se impune ca eventualele întîrzieri de începere a recoltării să fie recuperate prin organizarea lucrului în schimburi, prelungite, evitînd astfel însemnate pierderi de recoltă.

Pînă de curînd capitulele de floarea soarelui din care se extrăseseră semințele se pierdeau pe cîmp în urma combinei. Întrucît prin înșilozare ele capătă o mare valoare furajeră, în unele întreprinderi agricole de stat s-a realizat valorificarea lor integrală; în acest scop s-au adaptat la combine, elevatoare pentru colectarea capitulelor treierate care apoi sînt încărcate în remorcile atașate la combină, sau care se deplasează paralel cu combina. Și mai bune rezultate pentru valorificarea integrală a capitulelor treierate dă folosirea echipamentului „tocător-încăcător de tulpini” (TIT), destinat inițial pentru recoltarea tulpinilor de porumb, deoarece acesta asigură în plus tocarea capitulelor colectate. Totodată, ținînd seama de faptul că întreaga suprafață de floarea-soarelui urmează, în această toamnă, să fie înșămînțată cu grîu, este imperios necesar ca recoltarea florei soarelui să fie încheiată în cel mai scurt timp.

Recoltarea sfeclei de zahăr, în pas cu capacitățile de prelucrare

RECOLTAREA sfeclei de zahăr este o lucrare destul de dificilă, care impune realizarea concomitentă și cu multă atenție a două operații distincte:

- detașarea coletelor și frunzelor (decoletarea);
- scoaterea și adunarea rădăcinilor (sfecla propriu-zisă).

Pentru ca mașinile de recoltat stecla să poată lucra în bune condiții, este necesară respectarea anumitor cerințe agrotehnice de bază și aplicarea unor tehnologii moderne de cultură. Asemenea cerințe, care conduc și la creșterea producției de steclă la peste 30 tone la hectar, sînt următoarele: densitate uniformă a culturii; uniformitatea dezvoltării plantelor ca mărime și ca distanță pe rînd (minimum 18 cm); cultură fără buruieni; evitarea acoperirii cu pămînt a coletului plantei în timpul executării prașilelor mecanice și manuale. Nerespectarea acestor condiții face ca decoletarea să se facă necorespunzător, adică, fie că rădăcinile sînt recoltate cu resturi de frunze, fiind necesar ca la fabrica de zahăr să se efectueze o decoletare manuală suplimentară, care antrenează cheltuieli suplimentare însemnate, fie că tăierea coletelor se face prea jos, vătămîndu-se rădăcinile, ceea ce înseamnă mari pierderi de recoltă. Astfel, la o producție de 25 t/ha rădăcini de steclă, decoletarea cu numai 1 cm sub linia mugurilor nevegetativi provoacă o pierdere de 8% din producția de rădăcini, iar dacă tăierea se face cu 3 cm mai jos, pierderile sînt de 22% din recoltă.

De aceea, pentru ca recoltarea mecanizată să fie cu adevărat eficientă, pe de o parte trebuie să se realizeze o cultură cit mai uniformă, iar pe de altă parte să se regleze cit mai judicios, în funcție de condițiile concrete de lucru, distanța dintre cuțitul și palpatorul mașinii de decoletat. Traducerea în fapt a acestor cerințe presupune în mod obligatoriu o calificare superioară a mecanizatorilor, care, pînă acum, nu a putut fi asigurată în toate cazurile. Din această cauză, pînă în acest an, recoltarea integral mecanizată a sfeclei de zahăr s-a efectuat doar pe suprafețe restrînse, existînd încă o mare reținerere a unităților agricole față de utilizarea setului de mașini care realizează mecanizarea integrală a recoltării. Putem spune că avem încă de-a-face cu o mecanizare parțială a recoltării, folosindu-se un dislocator de rădăcini care efectuează numai operația de scoatere din pămînt, restul operațiilor făcîndu-se manual, cu un consum mare de muncă. În tabelul nr. 1 sînt prezentate performanțele tehnico-economice comparative și gradul de folosire a utilajelor existente pentru recoltarea mecanizată și semimecanizată a sfeclei.

Tabelul nr. 1

Caracteristici tehnico-economice și gradul de folosire a utilajelor pentru recoltarea sfeclei de zahăr

Indicatori	Recoltare mecanizată		
	Recoltare semimecanizată	Set de mașini de decoletat și scos rădăcini cu stringere în remorci	Set de mașini de decoletat și scos rădăcini în buncăr
Număr de rînduri lucrate la o trecere	4	6	3
Lățime de lucru, m	1,8	2,7	1,35
Capacitate de lucru a unui utilaj, ha/sch.	4,0	4,5	2,4
Necesar forță de muncă la recoltare, ore/ha	219	5,0	6,6
Consum de combustibil, l/ha	9,1	28,0	26,0
Volum de lucrări realizate în 1979, în % din total suprafață	45,5	17,8	2,6

Așadar, deși ultima soluție, tehnologia ce se bazează pe strângerea rădăcinilor în buncărul mașinii, asigură o reducere substanțială a numărului mijloacelor de transport și a necesarului de forță de muncă pe ansamblul procesului tehnologic, ea are încă o pondere redusă (3,9% din suprafața lucrată mecanizat și 2,6% din suprafața totală cu sfeclă).

Creșterea numărului seturilor de mașini pe trei rânduri (MDS-3+MRS-3) din dotare, experiența câștigată de mecanizatori cu aceste utilaje și măsurile luate pentru asigurarea unor culturi care să respecte cerințele agrotehnice creează condiții pentru extinderea, în această toamnă, a mecanizării integrale a recoltatului.

În cadrul soluțiilor de mecanizare integrală, pentru sporirea eficienței economice în folosirea celor două tipuri de utilaje, se impune ca setul de mașini pe 6 rânduri să fie utilizat cu prioritate în cadrul unităților ce cultivă sfeclă de zahăr pe suprafețe mai mari de 150 ha și au parcele de sfeclă de cel puțin 5 ha, în timp ce setul de mașini pe 3 rânduri este indicat a fi folosit în unitățile ce dețin suprafețe mai restrânse.

Succesul recoltării mecanizate a sfeclei de zahăr depinde în mod hotărâtor de evitarea oricăror vătămări sau degradări ale rădăcinilor de sfeclă, care conduc la diminuarea cantității de zahăr obținute la tona de rădăcini. De aceea, economicitatea recoltării sfeclei de zahăr cu mijloace mecanizate trebuie apreciată nu numai după cheltuielile de muncă și de mijloace ce revin pe tona de rădăcini, ci mai ales după modul în care se asigură costuri minime pe tona de zahăr ce va fi obținută. Realizarea acestui deziderat calitativ implică ca odată cu reducerea pierderilor și vătămarilor la rădăcini, prin mai buna reglare a mașinilor, să se introducă și o nouă optică în organizarea ritmului de lucru. Se știe că crearea unor stocuri mari de rădăcini, depozitate în cimp, în special în prima perioadă de recoltare, duce la deshidratarea lor și la micșorarea conținutului de zahăr: pentru a evita formarea acestor grămezi temporare pe cimp este necesar ca ritmul recoltării să fie strict corelat cu ritmul de preluare și prelucrare al fabricilor de zahăr, chiar dacă aceasta va duce, în prima etapă, la o folosire incompletă a capacității de recoltare și la o prelungire a duratei recoltării. Mai ales în această primă etapă, organizarea procesului de recoltare trebuie să asigure un flux continuu cu operațiunile de transport, depozitare și prelucrare a sfeclei în fabricile de zahăr. Rădăcinile și frunzele sunt încărcate din mașina care le recoltează în remorca sau autocamionul care le va transporta direct la punctul de colectare a rădăcinilor sau la locul de insilozare a frunzelor. Această tehnologie impune concentrarea unui mare număr de mijloace de transport, în special atunci când se folosește setul de mașini pe 6 rânduri (sunt necesare, în acest caz, 8-10 autocamioane de 9-10 t, sau 15-20 remorci, în cazul unor distanțe de transport de 8-10 km). Dacă unitatea nu dispune de un asemenea număr de mijloace de transport, este rațional să se limiteze volumul recoltat la nivelul capacității de transport existente, astfel ca să nu se creeze grămezi de sfeclă la marginea parcelelor.

La recoltarea porumbului, utilaje noi și modernizate, de mare eficacitate

ÎN ACEASTĂ toamnă, potrivit programelor stabilite, porumbul se va recolta mecanizat pe 1 655 000 ha (59 la sută din suprafața totală) din care pe 1 385 500 ha (84 la sută) sub formă de știuleți și pe 269 500 ha (16 la sută) sub formă de boabe. Există însă largi posibilități ca acest volum de lucrări mecanizate să fie depășit, ca urmare a utilajelor noi introduse, a experienței câștigate de mecanizatori în folosirea unor tehnologii moderne, în cadrul unor formații mari, specializate.

În ceea ce privește utilajele folosite trebuie precizat că în vara aceasta s-a trecut la o modernizare a tuturor echipamentelor de recoltat porumb (tip CS-4) și a depănșetoarelor (tip EDR) ce se folosesc pe combinele de cereale C-12. Prin această modernizare s-a simplificat exploatarea și întreținerea și s-a mărit siguranța în funcționare a acestor echipamente, măsuri care măresc capacitatea de lucru la recoltare cu circa 10 la sută.

În toamna aceasta vor participa pentru prima oară la lucru noile combine autopropulsate specializate pentru recoltarea porumbului tip CARP-4. Ca rezultat al măririi suprafeței constructive de preluare și de depănșare a știuleților, la noile utilaje se realizează o creștere a capacității de lucru cu circa 20 la sută față de echipamentele existente. Totodată, aceasta va permite sporirea corespunzătoare a productivității muncii combainierilor care recoltează porumbul sub formă de știuleți depănșati, ca și creșterea vitezei de lucru la strângerea porumbului. Totuși, pentru ca acest nou utilaj specializat să fie avantajos și din punct de vedere economic (în comparație cu

combina universală de cereale echipată cu dispozitive specializate pentru porumb), este necesar ca să se asigure o dublare a perioadei anuale de folosire la recoltarea porumbului; aceasta se poate realiza atât prin folosirea combinei CARP-4 mai multe zile pe an la hibridi cu perioade de coacere diferite, cât și prin organizarea lucrului combinei în 2 schimburi, deci timp de 16 ore pe zi.

Tabelul nr. 2

Fermația minimă de lucru la recoltat porumb știuleți

Utilajul	Număr de utilaje pe modul	U.M.	Capacitate lucru pe schimb		Număr de muncitori
			Pe utilaj	Pe modul	
Tehnologia I					
1. Combina C-12+CS-4M+EDR sau combina CARP-4	4 (4)	ha	2,5	10	4
2. Remorci pentru știuleți	8	t	9,4	75	—
3. Corectarea depănșării (manual)	—	—	—	—	4
4. Tractoare pentru știuleți	4	t	18,7	75	4
5. Încărcătoare IF-65	1	t	75	75	1
6. Mașini de adunat în căpițe MAC-6	2	ha	5	10	—
7. Tractoare U-800 pentru mașina MAC-6	2	—	—	—	2
8. Platforma de transportat căpițe PAC-6	1	t	50	50	—
9. Tractoare U-650 ptr. PAC-6	1	—	—	—	—
10. Tractoare S-650 cu lama pentru tasat siloz	1/3	t	150	50	1,1
Total modul din care muncitori ne-calificați	7 tractoare	—	—	—	17
	—	—	—	—	5
Tehnologia II-a					
1. Combina C-12+CS-4M+EDR sau combina CARP-4	4 (4)	kg	2,5	10	4
2. Remorci pentru știuleți	8	t	9,4	75	—
3. Corectarea depănșării (manual)	—	—	—	—	4
4. Tractoare pentru știuleți	4	t	18,7	75	4
5. Încărcătoare IF-65	1	t	75	75	1
6. Combina de furaje pentru tăiat, tocat și încărcat (CSU+E1)	4	ha	2,5	10	—
7. Tractoare U-650 pentru CSU	4	—	—	—	4
8. Remorci atașate la combina CSU	4	t	12,5	50	—
9. Remorci de transport tulpini + EMC	6	t	25	50	6
10. Tractoare pentru tulpini	4	t	12,5	50	—
11. Tractor S-650 cu lama pentru tăiat siloz	1/3	t	150	50	1
Total modul din care muncitori ne-calificați	14 tractoare	—	—	—	24
	—	—	—	—	5

După cum s-a arătat mai sus, la recoltarea porumbului se pot folosi două tehnologii principale de strângere a produsului principal:

a) Recoltarea sub formă de știuleți depănșati folosindu-se combina C-12, echipată cu culegător de știuleți CS-4 și cu echipament de depănșare a știuleților.

b) Recoltarea sub formă de boabe, folosindu-se combine echipate cu culegător de știuleți și echipament de treerare a știuleților ET.

Recoltarea sub formă de boabe este o tehnologie mai simplă, prefere mai puține lucrări și este mai puțin costisitoare. Ea necesită însă mijloace mecanice de uscare, spațiu de păstrare a boabelor și un consum ridicat de combustibil pentru uscarea lor.

Alegerea unei soluții sau alta depinde în primul rând de stadiul de coacere a porumbului. În prima fază a coacerii, când umiditatea boabelor ajunge la 24-35 la sută, este mai indicată

recoltarea sub formă de știuleți. În această fază, pierderile la recoltarea în știuleți (boabe libere pe soi și știuleți căzuți) reprezintă 1,5—2 la sută. În câteva zile, umiditatea știuleților recoltați și depănușați scade sub 24 la sută datorită procesului de manipulare și înmagazinare, astfel că ei pot fi păstrați în condiții bune chiar și în pătule fără ventilație activă.

La o fază mai înaintată a coacerii, când umiditatea scade sub 24 la sută, pierderile cresc, datorită faptului că boabele se desprind ușor de pe știuleți, sporind și procentul de plante căzute. De aceea, în această etapă este mai bine să se recolteze sub formă de boabe, deoarece nivelul pierderilor se menține redus, iar consumul de combustibil pentru uscarea boabelor este mai mic atunci când porumbul are numai 20—22 la sută umiditate.

Ținând seama atât de cerința reducerii consumului de energie cât și de nevoia eliberării cât mai rapide a terenurilor, considerăm că trebuie depuse toate eforturile ca recoltarea să se facă într-o proporție cât mai mare sub formă de știuleți, dar la umiditatea de cel puțin 24 la sută și să nu se aștepte uscarea știuleților până la o umiditate de 18—20 la sută, caz în care pierderile la recoltare ar fi mult mai mari. Din punct de vedere al calității furajului obținut din tulpinile de porumb este, de asemenea, mai avantajos atunci când porumbul se recoltează în prima sa fază de eoacere; tulpinile pot fi strinse împreună cu frunzele și se asigură un furaj însilozat de bună calitate; când știuleții se recoltează având umiditatea de 18—20 la sută, tulpinile sînt prea uscate, frunzele se desprind, și la strîngerea ulterioară a tulpinilor rămîn numai bețele cocenilor care au o valoare furajeră redusă. Deci, este necesar ca, pentru a prinde momentul optim de recoltare fără pierderi a fiecărui hibrid, forțele mecanizate să fie concentrate în lanurile ajunse la maturitatea fiziologică, astfel ca recoltarea unui hibrid să nu dureze mai mult de 10 zile.

Și tehnologia de depozitare a știuleților se poate realiza în două variante:

- Știuleții se transportă la baze volante la distanțe de pînă la 10 km, unde se face definitivarea depănușării și se depozitează în pătule sau se încarcă în autocamioane pentru a fi transportați la bazele I.V.C.

- La capetele parcelei, știuleții se transferă din remorcă în mijloacele auto, cu care se transportă apoi la bazele I.V.C. Pentru încărcare în mijloacele auto se amenajează rampa de basculare sau se utilizează un încărcător frontal (tip IF-65).

Cea de a doua variantă este mai avantajoasă deoarece elimină o manipulare și permite o folosire mai largă a autocamioanelor la transportul știuleților. În această variantă cheltuielile totale de recoltare și transport se reduc cu 4 la sută, iar consumul de combustibil cu 9 la sută, comparativ cu depozitarea știuleților la bazele volante.

Cele mai bune rezultate se obțin atunci când depozitarea știuleților se realizează în pătule prevăzute cu aerare activă, în care se execută o ventilație a știuleților timp de 80—120 ore. În acest caz nu mai este necesar să se execute o depănușare supli-

mentară (fie la marginea parcelei, fie la bazele volante), iar știuleții sînt transferați din remorca atașată la combină direct în autocamioanele care le vor transporta la locul de depozitare. Aceasta determină o reducere a costurilor cu 20—22 la sută și a necesarului de forță de muncă cu 40—46 la sută. Totuși, această tehnologie este limitată în aplicarea sa în practică de existența sau inexistența în număr suficient a ventilatoarelor de 7—10 kW necesare pentru aerarea activă a pătulelor.

Și la lucrarea de strîngere a tulpinilor lăsate netăiate de combina de porumb, se pot aplica două tehnologii:

- a) Adunatul și căpițatul tulpinilor cu mașina MAC-6. Tulpinile căpițate și presate pot fi descărcate direct la locul de însilozare (dacă acesta se găsește în apropierea parcelelor) sau sînt lăsate pe parcelă, de unde se încarcă cu platforma PAC-6 și se transportă cu aceasta la locul de însilozare.

- b) Adunatul, tocarea și încărcarea tulpinilor în remorcă cu combina de furaje CS-4 prevăzută cu echipamentul pentru ierboase EI, și transportul cu remorcile la locul de însilozare a tulpinilor, adică pînă la maximum 3 kilometri. Pentru mărirea capacității remorcii și evitarea pierderilor de tulpini, aceasta trebuie să fie prevăzută cu echipamente de mărire a capacității EMC.

Din analiza eficienței economice a celor două tehnologii de eliberare a terenului de tulpini rezultă în mod evident superioritatea primei tehnologii care necesită un număr mai redus de tractoare și mijloace de transport pentru strîngerea și transportul tulpinilor. Așa cum rezultă din prezentarea (în tabelul nr. 2) a unei formații minime de lucru (modul) care execută recoltarea sub formă de știuleți și transportul producției principale și secundare la locul de depozitare, prima tehnologie economisește șapte tractoare și șapte remorci folosite la transportul tulpinilor. Pe această bază, cheltuielile totale de recoltare și transport sînt mai reduse în prima tehnologie cu 10—10,6 la sută față de a doua tehnologie de strîngerea cocenilor de porumb, iar necesarul de forță de muncă înregistrează și el o reducere de circa 30 la sută.

Modulele prezentate (formate din cîte 4 combine de recoltat porumb și utilajele anexă necesare) realizează pe un schimb, recoltarea și transportul producției principale și secundare de pe mai mult de 10 ha cu porumb. În perioada optimă de recoltare (30 zile) un asemenea modul poate realiza întreg ciclul de lucrări pe o suprafață de 300 ha.

În acest an, există condiții certe pentru ridicarea gradului de mecanizare a recoltării porumbului; utilizînd toate utilajele din dotarea unităților și aplicînd cele mai corespunzătoare tehnologii de recoltare, depozitare și transport (potrivit condițiilor de lucru concrete) se va putea recupera înfrînzarea în vegetație a porumbului (specifică acestui an) și se vor putea limita la minimum pierderile de recoltă, asigurîndu-se, totodată, condiții optime pentru însămînțarea culturilor anului 1981.

Ion BIANU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

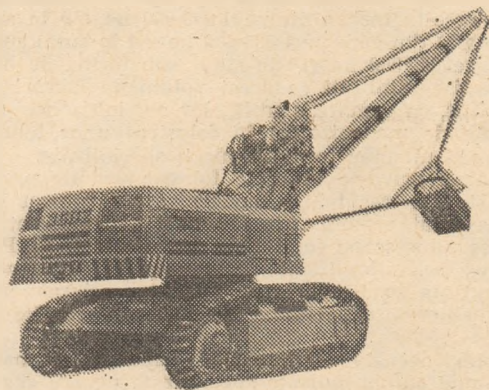
Draglina hidraulică cu braț telescopic — DH 3602

PREOCUPAREA constantă a întreprinderii de utilaj greu „Progresul” din Brăila de a lărgi permanent gama utilajelor de construcții pe care le fabrică s-a concretizat prin execuția unui utilaj unicat pe plan mondial: construcția primei dragline din lume cu braț telescopic. Destinat lucrărilor de săpare în toate categoriile de sol, noul utilaj poate fi înfîlțit în prezent pe șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră.

Draglina DH-3602 — cel mai complex utilaj fabricat pînă în prezent la Brăila — are brațul port-cupă format din patru tronsoane a 12 metri fiecare. Această originală soluție tehnică, pusă la punct în cadrul atelierului de proiectare și tehnologie al întreprinderii, permite

ca prin telescoparea tronsoanelor să poată fi executate lucrări de săpare pînă la o distanță de 33 metri față de locul în care staționează utilajul. În ceea ce privește înălțimea maximă de ridicare a cupei — a cărei capacitate poate fi de 1 m³ în cazul rocilor dure și de 2,5 m³ în cazul pămîntului moale — aceasta poate atinge 22 metri, încărcătura putînd fi astfel descărcată la distanțe mult mai mari decît cele de pînă acum.

Cele două motoare de antrenare a utilajului sînt și ele de concepție modernă (tip RABA MAN — diesel D 2156 — HM 6), cu șase cilindri și dezvoltă o putere de 132 kW fiecare la 2100 rot./min. Interesantă și nouă este și soluția tehnică utilizată pentru acționarea mecanismului de săpare care se rea-

lizează cu motor hidrostatic lent. Șenilele, de construcție specială, sînt acționate individual prin motor hidraulic cu pistoane axiale, cuplat direct de la un reductor planetar, viteza de deplasare a utilajului fiind cuprinsă între 0 km/oră și 2,3

km/oră cu o pantă maximă de 60%. Pentru a se asigura executorului condiții excelente de lucru, indiferent de anotimp, cabina este de tip închis, cu geamul rabatabil, cu ștergător de parbriz și cu instalație de climatizare.

Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență

SPORIREA VALORII NOU CREATE — BAZA CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE

ÎN CURSUL anului trecut, sarcinile de plan la producția netă nu au fost îndeplinite decât în proporție de 90,9 la sută în economia brașoveană, aceasta datorită în special depășirii cheltuielilor materiale cu 20,1 lei la 1 000 lei producție marfă cit și restanțelor la producția fizică la 52 produse din cele 75 ce se urmăresc pe linie statistică.

Pentru realizarea integrală a producției fizice, în structura sortimentală planificată, a producției nete, comitetele județean municipale, orașenești și comunale împreună cu consiliile oamenilor muncii, au întreprins acțiuni concrete pentru asigurarea la timp a necesarului de materii prime, materiale, repere, subansamble și ansamblele din cooperare, pentru mai buna utilizare a mașinilor și forței de muncă.

În paralel cu fabricația de bază a mașinilor, utilajelor și instalațiilor complexe ce se realizează în industria brașoveană, prin planurile de măsuri întocmite, s-a acordat o atenție deosebită realizării necesarului de piese de schimb pentru beneficiari și asigurarea unui raport de 25—30 la sută între producția de piese de schimb și producția utilajelor respective.

Au fost întreprinse analize privitoare la îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici și funcționali ai produselor, respectarea tehnologiilor de fabricație, a disciplinei tehnologice și a muncii, a întăririi compartimentelor C.T.C. Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale a urmărit zilnic modul cum se realizează producția fizică, producția destinată exportului, cit și planul de cooperare, luând măsuri operative pentru respectarea disciplinei contractuale și a ritmicității producției.

La indicația Comitetului județean de partid, au fost întreprinse acțiuni pe linia încadrării întreprinderilor în sarcinile de creștere a productivității muncii. O atenție deosebită s-a acordat măsurilor privind organizarea științifică a producției și a muncii, asigurării asistenței tehnice pe schimburi, creșterea ponderii personalului productiv, polideservirii mașinilor, ridicării continue a nivelului de calificare și pregătire profesională. De asemenea, au fost luate măsuri de reanalizare și reactualizare a normelor de muncă și corelării acestora cu condițiile tehnice și tehnologice existente.

Organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii din toate întreprinderile au întreprins măsuri pentru ca bugetele de venituri și cheltuieli să fie defalcate și cunoscute la nivelul fiecărei secții, iar elementele de cheltuieli pe produs să fie urmărite la fiecare loc de muncă; de pildă, la întreprinderea de autocamioane începând din trim. II 1980 s-a experimentat și generalizat planificarea cheltuielilor pe repere și urmărirea realizării acestora cu ajutorul calculatorului.

Au fost stabilite programe concrete de măsuri pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, ca și pentru îmbunătățirea indicilor de valorificare a acestora și îndeosebi a metalului prin introducerea și extinderea unor tehnologii moderne care să contribuie la reducerea substanțială a adaosurilor de prelucrare și a pierderilor de orice fel din procesele tehnologice, folosirea unor utilaje de mare precizie, asigurarea sculelor de calitate superioară, normarea științifică a consumurilor de materii prime și materiale. În același timp, au fost întocmite programe de măsuri privind recuperarea și valorificarea tuturor materiilor prime și materialelor secundare refolosibile cit și asimilării de produse care să înlocuiască importul. Ca urmare a măsurilor luate, în primul semestru al anului sarcinile de plan la producția netă au fost depășite la activitatea industrială cu cca. 140 milioane lei, din care aproape 70 milioane provin din cadrul întreprinderilor industriale.

Abortul producției fizice

ÎN FUNDAMENTAREA bugetelor de venituri și cheltuieli s-a pornit de la producția fizică în sortimentarea solicitată de beneficiari. Măsurile luate atât la nivelul întreprinderilor, unde realizarea producției este urmărită pe repere și faze de fabricație, cit și la nivelul județului, unde s-a instituit o urmărire zilnică a principalelor produse pe sortimentele planificate, au făcut ca la 50 din cele 75 produse urmărite operativ să se obțină depășiri. Așa s-a reușit ca la autocamioanele Diesel de mare capacitate, rulmenți, produse ale industriei electrotehnice, oțel aliat și superior, pompe centrifugale, produse macromoleculare, ciment, agregate minerale de carieră și altele să se obțină importante sporuri față de plan, fapt ce a permis ca pe primul semestru la producția globală industrială să se înregistreze o depășire de 245,6 milioane lei, iar la producția marfă 303,1 milioane lei.

Semnificativ este faptul că în unități ca: Întreprinderea de autocamioane, Combinatul de Lianți-Hoghiz, Combinatul de prelucrare lemnului, Combinatul de celuloză și hârtie-Zărnești, unde în anul care a trecut și la începutul acestui an se înregistrau restanțe la producția fizică de camioane, hârtie, ciment, mobilă, uși, ferestre, aplicarea cu fermitate a principiilor auto-gestiunii și autoconducerii muncitorești a determinat înlăturarea unor neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială, în cooperare, darea în funcțiune a noilor capacități, atingerea parametrilor proiectați și, ca urmare a diminuării și recuperării restanțelor la producția fizică, toate aceste întreprinderi au reușit să-și realizeze producția netă pe primul semestru a.c.

Nu același lucru se poate spune despre o serie de alte întreprinderi, între care, „Tractorul“, Întreprinderea mecanică-Codlea, Întreprinderea de scule-Rîșnov, Combinatul chimic din orașul Victoria, Întreprinderea de produse zaharoase, unde nerealizarea producției fizice a fost principalul factor al nerealizării valorii nou create la nivelele stabilite prin plan.

Spre exemplificare Întreprinderea de autocamioane care a depășit producția de autocamioane cu motor Diesel pe semestrul I cu 526 bucăți, iar la producția de motoare cu ardere internă depășirea a fost de 47 919 C.P. a făcut ca și planul producției nete pe semestrul I să fie depășit cu 55 065 mii lei. În schimb, la Întreprinderea „Tractorul“ nerealizarea a 873 tractoare și a 337 967 C.P. motoare cu ardere internă au condus la nerealizarea a 30 959 mii lei producție netă.

În mod firesc pe parcursul realizării planului cererile beneficiarilor, în special a celor externi, suferă modificări. Important este ca deciziile în acordarea priorităților să aibă la bază criteriul economic, așa cum s-a procedat la Întreprinderea de autocamioane care deși nu și-a realizat planul pe total la autocamioane și autotractoare, datorită cererilor de autocamioane cu motor Diesel de mare putere (215 și 256 C.P.) s-a depășit planul la acestea, dar ele solicită un volum mai mare de cheltuieli și manoperă.

Reducerea cheltuielilor materiale

AL DOILEA factor de sporire a producției nete îl reprezintă reducerea cheltuielilor materiale. Amplele acțiuni întreprinse pentru diminuarea consumurilor specifice au făcut posibilă realizarea în semestrul I a.c. a unor importante economii pe ansamblul industriei județului, care au contribuit la reducerea cheltuielilor materiale ce se iau în calculul producției nete cu 51 585 000 lei.

Pentru amplificarea acestei acțiuni este necesar ca specialiștii din cadrul Ministerului Industriei Chimice să găsească soluții care să asigure reintroducerea în producție a deșeurilor de cauciuc; în prezent, în județul Brașov rămân neutilizate circa 1000 tone deșeurii anual. Importante rezerve își așteaptă valorificarea și în unitățile aparținând de Ministerul Industriei Ușoare, unde sînt necesare soluții în vederea valorificării deșeurilor textile cu compoziție eterogenă (fibre sintetice în amestec cu fibre naturale) care se găsesc în cantități foarte mari.

Analiza căilor de reducere a consumurilor materiale relevă necesitatea reasezării dinamice a normelor de consum la nivelul sarcinilor de reducere a cheltuielilor materiale. Reducînd consumurile materiale se obține o creștere a producției nete, realizîndu-se în același timp o scădere a efortului valutar pentru materialele aduse din import (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Întreprinderea	Materialul	U M	£	Chelt. materiale la 1 000 lei P.M.	Productie netă + sau - (lei)	
Întreprinderea de radiatoare și cabluri Brașov	metal	t	-	18,4	+ 36,6	- 1 196 000
	combustibil	t cc	-	169,9		
	gaze naturale	mii mc	-	152,8		
	energie electrică	MWh	-	173,2		
Întreprinderea de unelte și scule — Brașov	metal	t	-	52,1	+ 9,8	- 2 292 000
	combustibil	t cc		0		
	gaze naturale	mii mc		0		
	energie electrică	MWh	-	74,3		
Întreprinderea de scule — Rîșnov	metal	t	-	33,7		
	combustibil	t cc	+	34,9	+ 25,5	- 30 225 000
	gaze naturale	mii mc	-	353		
	energie electrică	MWh	+	1 723,5		

Din analiza normelor de consum, cheltuielilor materiale și producției nete la un număr de trei întreprinderi constructoare de mașini din județul Brașov, pe semestrul I 1980 se desprind niște concluzii pline de semnificație.

La Întreprinderea de scule Rîșnov, care și-a depășit normele de consum cu 34,9 tone combustibil convențional, energia electrică cu 1723,5 MWh iar costurile de producție cu 25,5 lei a făcut ca la producția netă să se înregistreze o nerealizare de 30 225 mii lei.

Întreprinderea de radiatoare și cabluri a depășit cheltuieli materiale cu 36,6 lei iar producția netă se prezintă cu o nerealizare de 1 196 mii lei.

La rîndul său Întreprinderea de unelte și scule — Brașov prin depășirea cheltuielilor materiale cu 9,8 lei s-a obținut și o producție netă cu 2 292 mii lei mai mică decît s-a prevăzut prin planul semestrului I a.c.

La ultimele două întreprinderi au fost înregistrate economii la metal, combustibil, gaze naturale și energie, ceea ce denotă lipsa de corelare între normele de consum și indicatorii de eficiență.

Se desprinde necesitatea asigurării unui caracter mai dinamic al normelor de consum, alinierii lor la sarcinile de reducere

Tabelul nr. 2

Întreprinderea	Productia netă + sau - (lei)	Beneficiul + sau - (lei)
„Electroprecizia”-Săcele	+ 811 000	+ 14 173 000
Întreprinderea mecanică Brașov	+ 12 894 000	+ 7 672 000
Întreprinderea „Nivea” I.U.C. Făgăraș	+ 2 683 000	+ 2 975 000
I.A.T.C. Brașov	+ 20 561 000	+ 326 000
	+ 4 981 000	+ 6 352 000
Întreprinderea mecanică Codlea	- 15 025 000	- 6 180 000
Întreprinderea de unelte și scule Brașov	- 2 292 000	- 2 830 000
Întreprinderea de scule Rîșnov	- 30 225 000	- 11 017 000

a cheltuielilor materiale care concordă cu interesele economice naționale.

Folosirea mai eficientă a pirghiilor economico-financiare

PE FUNDALUL autogestiunii economice, al autoconducerii muncitorești, fiecare decizie trebuie gîndită în primul rînd sub raport economic. Pirghiile administrative, birocratice, tehnocratice de conducere sînt înlocuite tot mai mult cu pirghii economice.

Beneficiul, sporirea rentabilității definesc interesele întreprinderii, deoarece de realizarea lor depinde asigurarea fondurilor necesare atît pentru dezvoltare, construcții de locuințe și social-culturale, acțiuni sociale, cît și pentru satisfacerea intereselor personale de participare a oamenilor muncii la beneficii. Faptul că în anul 1979 nu s-a realizat planul de beneficii a afectat în primul rînd interesele economiei naționale, dar și cele ale întreprinderilor și ale producătorilor de bunuri materiale. Din această situație s-a tras în mod firesc concluzia că beneficiul, pentru a fi repartizat, trebuie mai întii realizat.

Între gradul de realizare a planului de beneficii și cel al producției nete există o strînsă corelare, dat fiind faptul că beneficiul reprezintă o importantă pondere în valoarea nou creată.

Din datele tabelului nr. 2 se desprinde faptul că depășirea producției nete cu 20 milioane la Întreprinderea de utilaj chimic-Făgăraș, cu 12,9 milioane lei la Întreprinderea mecanică Brașov, cu 4 981 mii lei la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc-Brașov, cu 2 683 mii lei la Nivea și cu 811 mii lei la „Electroprecizia”-Săcele a făcut ca și planul de beneficii să fie depășit la toate cele 5 întreprinderi. În schimb, la Întreprinderea de scule-Rîșnov nerealizarea producției nete cu 30 225 mii lei a influențat și nerealizarea beneficiului cu 11 milioane, iar la Întreprinderea mecanică-Codlea prin nerealizarea cu 15 milioane lei a producției nete a făcut ca și beneficiul să înregistreze o restanță de 6,2 milioane lei.

Faptul că pe ansamblul industriei județului la o producție netă suplimentară de aproape 70 milioane lei se înregistrează un minus la beneficiu de 130 milioane lei, se datorește slabei ritmicități a fabricației, nerealizării producției marfă vindută și încasată. Situația de mai sus relevă că în unitățile citate în a doua parte a tabelului, cea mai mare parte a livrărilor a fost lăsată pentru ultima decadă a lunii, fapt ce a dus la sporirea volumului facturilor neîncasate, la numeroase refuzuri de plată, litigii, penalități și cheltuieli de arbitraj care au grevat beneficiul.

Pe baza principiilor noului mecanism economico-financiar este necesar ca specializarea și cooperarea să se dezvolte pe baze eficiente. Ca o primă reacție a întreprinderilor după trecerea la autogestiunea economică a fost restrîngerea cooperărilor și sporirea integrării lor în unitățile ce realizează produsul finit. La un moment dat s-a emis chiar ipoteza că piețele și subsamblele provenite din cooperare au, în general, o influență negativă asupra producției nete. Argumentele constau în faptul că produsele prin cooperare sînt încadrate atît cu cheltuielile materiale cît și cu manopera în cheltuielile produsului finit și că ele costă mai scump decît dacă ar fi realizate integrat. Ulterior, practica a dovedit nerentabilitatea în cazul apelării la unele întreprinderi nespecializate doar din lipsă de capacitate. Ca urmare, atît „Tractorul” cît și Întreprinderea de autocamioane au trecut pe criterii economice la specializarea unităților componente din cadrul centralei și deci la sprijinirea dolării tehnice și organizatorice a acestora încît să se justifice avantajele specializării.

Cu toate acestea se mai mențin o serie de cooperări neeficiente, cu influență negativă asupra producției nete și a beneficiilor. Așa, de pildă, cutia de viteză care a fost transferată de la Întreprinderea de autocamioane-Brașov la I.M.A.S.A. Sf. Gheorghe a avut o influență negativă asupra costurilor de 14,3 milioane pe sem. I 1980. La fel, prin transferul capetelor de cabină de la aceeași întreprindere la Întreprinderea meca-

Gheorghe RIZEA

vicepreședintele Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale — Brașov

Ion OLTEANU

directorul Direcției județene de statistică — Brașov

(Continuare în pag. 14)

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI, SCOPUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI (II)

PE BAZA dezvoltării accelerate a forțelor de producție, s-a înfăptuit în țara noastră un amplu proces de perfecționare a relațiilor sociale, de adâncire a democrației socialiste, de statornicire a principiilor și normelor eticii și echității socialiste în întreaga viață socială, de ridicare pe o treaptă mereu mai înaltă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor, de afirmare plenară a personalității umane. În acest context, **dobindește un rol tot mai important legea repartiției după muncă**, exprimând relațiile dintre membrii societății socialiste, relații ce se formează în legătură cu crearea și repartizarea acelei părți a produsului social, respectiv a venitului național destinată consumului individual în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse.

În spiritul eticii și echității socialiste realizarea intereselor individuale este condiționată de participarea fiecărui om la creșterea volumului și eficienței muncii sociale, la realizarea premiselor necesare înfăptuirii scopului producției socialiste. Repartiția după muncă asigură astfel în cel mai înalt grad cointeresarea materială a oamenilor muncii, armonizând interesele economice personale cu cele fundamentale ale societății.

Politica economică a partidului nostru urmărește cu consecvență **corelarea cât mai strinsă a veniturilor cu aportul fiecărui om al muncii la activitatea economico-socială, cu posibilitățile pe care le oferă creșterea venitului național**. Într-o asemenea viziune, în decursul anilor edificării societății socialiste, partidul nostru a urmărit constant ca, pe măsura sporirii necentenite a venitului național, o parte tot mai însemnată a fondului general de consum să fie alocată fondului de consum individual. Semnificativă în acest sens este creșterea retribuiției medii nete a personalului muncitor (lei lunar) de la 337 lei cât era în anul 1950, la 1 028 lei în anul 1965 și la 2 256 lei în anul 1980, adică fiind de 6,7 ori mai mare în 1980 față de 1950.

Acționând în spiritul echității și dreptății sociale, partidul nostru a asigurat **o creștere mai accentuată și mai rapidă a veniturilor mici**. În întreaga perioadă 1950—1980, retribuiția minimă a sporit de 8,8 ori, mai mult decât a crescut retribuiția medie netă și, deci, mai rapid decât veniturile mari.

Din analiza sporului absolut, pe cele două perioade de 15 ani rezultă că în ultimul deceniu și jumătate mărimea sporului a fost de 812 lei, de aproape 2 ori mai mare față de primele 3 cincinale. O asemenea tendință demonstrează preocuparea consecventă a partidului nostru, mai ales după anul 1965, de a realiza un raport echitabil între veniturile mari și cele mici. Dacă în anul 1950 acest raport era de aproape 23 la 1, în 1965 de circa 10 la 1, în prezent el este de 5,5 la 1.

Fără a realiza o nivelare a veniturilor, acest raport realizat în prezent asigură atât o cointeresare materială personală eficientă pentru toți oamenii muncii în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii efectuate, cât și respectarea principiilor eticii și echității socialiste în repartizarea fondului de consum individual. La Congresul al II-lea al consiliilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a accentuat încă o dată necesitatea creșterii mult mai substanțiale a veniturilor mici — mărind proporțional și corespunzător, în limitele acestui raport, și veniturile mari. „Desigur — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — noi înțelegem că trebuie să existe o diferențiere în retribuiție în raport de muncă și de calitate. Această diferențiere există și o vom păstra, dar ea trebuie să fie în spiritul principiilor comuniste, ale eticii, în raport cu munca depusă și să nu depășească anumite limite, deoarece nu s-ar mai încadra în principiile socialiste și comuniste, ci în principiile care aparțin altei societăți pe care noi am lichidat-o pentru totdeauna în România“.

În aprecierea justeții politicii partidului nostru de creștere a nivelului de trai, trebuie să ținem seama de **raportul care se creează între dinamica veniturilor oamenilor muncii și evoluția prețurilor**.

Stabilitatea economiei naționale a asigurat, pentru întreaga perioadă 1950—1980, o creștere a retribuiției în condițiile unui control strict al prețurilor care, în general, nu au depășit în această perioadă un procent pe an. Această evoluție evidențiază într-adevăr o sporire a retribuiției reale a personalului muncitor, ceea ce echivalează cu creșterea puterii de cumpărare de 4,2 ori în anul 1980 față de 1950.

Iată câteva exemple care ilustrează că această creștere a retribuiției este o creștere reală, că s-a mărit în mod corespunzător puterea de cumpărare, exprimată în produse de interes general.

Cu retribuiția din 1950, așa cum a arătat secretarul general al partidului, se puteau cumpăra 153 buc de piine albă de 500 de grame, iar cu cea de acum se pot cumpăra 1 025 buc, de piine: carne de porc, de exemplu, se puteau cumpăra 42 kg, iar acum se cumpără 90 kg; pui de găină, 19 kg, iar în prezent 94 kg și așa mai departe.

Paralel cu dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, cu realizarea de progrese în creșterea și modernizarea producției agricole veniturile nominale nete ale țăranilor au sporit continuu. În prezent această creștere este de 7,7 ori față de anul 1950, cel mai mare spor, de 795 lei, înregistrându-se în perioada 1966—1980, față de numai 328 lei în primii 15 ani ai construcției socialiste. Această creștere de peste 2 ori a sporului veniturilor nominale nete ale țăranimii obținute din munca în CAP și din gospodăriile personale, pe o persoană activă, în ultimul deceniu și jumătate în raport cu perioada 1951—1965 constituie încă un argument că această etapă este cea mai fertilă din istoria dezvoltării socialiste a României și în ceea ce privește ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii de la sate.

Totodată, este necesar să subliniem că această creștere a veniturilor nominale nete ale țăranilor a avut ca rezultat îmbunătățirea raportului — în spiritul echității și dreptății socialiste — dintre veniturile oamenilor muncii din agricultură și retribuiția medie netă a personalului muncitor. Dacă în anul 1950 acest raport era de peste 2 ori, în prezent el este de cca 1,7 ori.

Înțelegerea dimensiunilor pe care le îmbracă creșterea nivelului de trai, material și spiritual al poporului, în această perioadă, presupune și analiza veniturilor obținute de populație din fondurile sociale de consum. Cei 30 de ani de construcție socialistă sînt însoțiți de o creștere de 17 ori a acestor venituri pe un locuitor, ceea ce demonstrează preocuparea majoră a partidului și statului nostru pentru satisfacerea la un nivel superior a nevoilor sociale ale oamenilor muncii, paralel cu creșterea avuției naționale, a venitului național.

Sporind veniturile oamenilor muncii, partidul și statul nostru s-au preocupat, în același timp, pentru dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii pentru populație, asigurînd în acest fel **un echilibru permanent între expresia valorică și fizică a condițiilor de creștere a nivelului de trai**. Rezultatul unei asemenea politici științifice, realiste se concretizează în creșterea desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist de 16 ori în prezent față de anul 1950.

Pe o asemenea bază a fost posibil să sporească consumul mediu anual pe locuitor la carne și produse din carne, lapte și produse din lapte, ouă, zahăr și produse din zahăr, legume și produse din legume, fructe și produse din fructe, țesături, încălțăminte și altele. Și aici este demn de reținut că perioada 1966—1980 se caracterizează prin creșterile cele mai substanțiale. Sporul consumului pe locuitor este de peste 3 ori mai mare la carne și produse din carne, de peste 3 ori la legume și produse din legume etc.

Intregirea tabloului ce caracterizează realizările obținute de țara noastră în ridicarea nivelului de trai al poporului necesită și analiza evoluției tarifelor la servicii către populație, a locuințelor construite din fondurile statului, a pensiilor pentru asigurări sociale, precum și multe alte înfăptuiri în domeniile social-culturale în toate zonele și localitățile țării.

Dacă ne-am oprit numai la numărul apartamentelor construite din fondurile statului, în perioada 1950—1980, cifra este impresionantă, aproape 2 milioane. De asemenea, dezvoltarea economico-socială armonioasă a teritoriului a avut ca rezultat creșterea numărului dășelor de la 148 în 1950 la 365 în prezent, populația urbană reprezentând astăzi peste 50% din totalul locuitorilor țării.

Pe fondul mărețelor realizări obținute de poporul nostru în dezvoltarea sa economico-socială actualul cincinal se înscrie cu cele mai semnificative înfăptuiri. Pe întregul cincinal se înregistrează cea mai puternică creștere a retribuției reale din istoria dezvoltării planificate a României, aceasta fiind de circa 30 la sută față de 18—20 la sută prevăzută în Directivele Congresului al XI-lea, veniturile reale ale țărănimii cu 30 la sută față de 20—25 la sută. Concomitent, actualul cincinal înscrie și o creștere a veniturilor obținute de populație din fondurile sociale de consum cu peste 40 la sută.

În condițiile unui indice general al prețurilor de circa 8 la sută, în actualul cincinal are loc o sporire a puterii de cumpărare a populației, reflectată în creșterea volumului desfacerii de mărfuri cu 52 la sută și în ridicarea consumului mediu anual pe locuitor la produsele de interes general.

Înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985 va permite creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Potrivit Programului-directivă de creștere a nivelului de trai, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului, veniturile totale reale ale populației urmează să sporească în anul 1985 cu 23—25 la sută față de anul 1980, retribuția medie reală mărindu-se cu 16—18 la sută, în condițiile menținerii raportului de 5,5 la 1 între retribuția minimă și maximă. Și în această perioadă se va înregistra o creștere mai substanțială a veniturilor mici, retribuția minimă sporind de la 1425 lei lunar în 1980 la 1985 lei în 1985. Concomitent se va urmări realizarea unei corelații mai echilibrate între veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate, astfel că veniturile reale ale țărănimii vor crește cu 20—25 la sută.

Ca urmare a sporirii cheltuielilor social-culturale finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile proprii ale unităților economice, pentru dezvoltarea învățământului, ocrotirii să-

nătății, asistenței sociale, culturii și sportului, în anul 1985 se va ajunge la 14 200 lei pe o familie față de 12 000 lei în 1980 și 8 780 lei în 1975.

O atenție tot mai mare este acordată problemelor referitoare la instruirea multilaterală — profesională, politică și culturală — a generațiilor tinere, formării cadrelor. În acest sens au o semnificație specială Legea educației și învățământului și hotărârile primului Congres al educației și învățământului, organizat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, menite să asigure un învățământ modern, revoluționar, strins legat de viață, de nevoile dezvoltării social-economice. În prezent în învățământul de toate gradele sînt cuprinși peste 6 milioane de copii și tineri; fiecare al patrulea cetățean al țării urmează o formă organizată de învățământ.

De asemenea, în domeniul ocrotirii sănătății se pune accentul pe organizarea acțiunilor profilactice de identificare și prevenire a cauzelor care influențează negativ sănătatea publică.

Pe fondul menținerii în limite strict controlate a dinamicii prețurilor la bunurile de consum și a tarifelor la prestațiile de servicii, va crește puterea de cumpărare a populației, reflectată în sporirea volumului desfacerilor de mărfuri cu 30—35 la sută în 1985 față de 1980, iar volumul prestațiilor de servicii va crește cu 54 la sută. Aceste modificări vor avea ca rezultat creșterea consumului mediu pe locuitor la produsele de interes general.

Paralel cu înfăptuirea acestor prevederi, ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții poporului nostru se vor realiza și prin construirea a 1 100 000 de apartamente din fondurile statului, precum și prin trecerea la înfăptuirea etapei a doua a programului de reducere a duratei săptămînii de lucru, astfel ca pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore.

„Toate acestea — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — vorbesc de la sine și demonstrează cu putere faptul că tot ceea ce realizăm în patria noastră este destinat dezvoltării generale a țării, precum și ridicării nivelului de trai al poporului — esența societății socialiste, esența politicii partidului nostru comunist care pune pe prim plan omul cu necesitățile sale, manifestarea plenară a personalității umane, realizarea unei societăți în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizației materiale și spirituale, să fie participant activ la făurirea propriului său destin“.

**Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU**

Sporirea valorii nou create

(Urmare din pag. 12)

nică-Brașov costurile au sporit cu 73,2 milioane lei. Desigur, soluția nu trebuie căutată în sporirea integrării în fabricație, ci în sprijinirea întreprinderilor menționate de către centralele și ministerele de resort pentru a justifica avantajele specializării, prin stabilirea unor prețuri corespunzătoare la care să livreze produsele sau reperatele întreprinderii colaboratoare.

Noul mecanism economic a creat un cadru favorabil afirmării tot mai depline a principiului autoconducerei muncitorești, participării efective a celor ce muncesc la luarea deciziilor. În acest scop, în marea majoritate a întreprinderilor brașovene, bugetele de venituri și cheltuieli au fost defalcate pe secții și ateliere. Faptul a creat condiții pentru aplicarea unor metode de conducere și organizare cum ar fi: conducerea prin bugete, prin costuri normate, prin excepție. Totodată, informaticienii au elaborat lucrări care au permis urmărirea operativă a producției nete și a costurilor paralel cu realizarea producției fizice.

În vederea realizării exemplare a sarcinilor de plan au luat naștere numeroase inițiative muncitorești. Așa, de pildă, inițiativa intitulată sugestiv „Prin autoconducere muncitorească la o nouă calitate“, extinsă la un număr de 12 întreprinderi, a determinat numeroase dezbateri în fața panourilor cu rezultatele obținute în creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor, creșterea producției nete și a beneficiilor și a condus la găsirea de soluții practice care, la nivelul semestrului I a.c. au adus o eficiență economică de peste 6 milioane lei.

În întreprinderi ca: „Electroprecizia“-Săcele, Întreprinderea chimică-Rișnov, în care se aplică această acțiune, s-au găsit soluții pentru recuperarea restanțelor la motoare electrice în cazul primei unități și la asimilarea unor produse de înaltă rentabilitate în cazul celei de a doua, la ambele înregistrându-se importante sporuri de producție netă.

O altă inițiativă: „Contul colector de economii al grupei sindicale“, aplicată în 55 de unități, a condus la economisirea, la nivelul industriei județului, a 1 465 tone metal, 13 tone combustibil convențional, 959 m³ gaze naturale, 186 tone benzină și 330 tone motorină, cu o eficiență economică de peste 67 mil. lei. Dintre acțiunile mai recente se remarcă cea intitulată: „A doua viață a pieselor de schimb“, la care numai întreprinderile „Hidromecanica“ și „Tractorul“ au înscris o economie de 1,3 milioane lei, provenite din recondiționarea pieselor de schimb.

De remarcat este faptul că inițiativele mai sus-menționate contribuie la departajarea formațiilor de lucru, a fiecărui producător după contribuția pe care o aduce la sporirea eficienței activității economice, lucru de care se ține cont atît în definitivarea acordului global, cît și la împărțirea fondului de participare la beneficii. Amplificarea acestei acțiuni readuce în atenție necesitatea intensificării eforturilor de implementare a sistemelor informatice, de folosire mai intensă a tehnicii de calcul în fundamentarea normelor de consum, manoperă și materiale, în urmărirea rezultatelor la nivelul fiecărui colectiv și formație de lucru. În acest fel se va putea asigura o largire a atribuțiilor și răspunderilor privind buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești puse la dispoziția întreprinderilor pentru realizarea sarcinilor de plan.

Colaborarea și cooperarea tehnico-științifică a României cu țările socialiste

CA URMARE a eforturilor desfășurate de partidul și statul nostru, de oamenii de știință și cercetătorii români, prin orientarea și dezvoltarea activității științifice și spre cele mai actuale probleme legate de avântul economiei naționale și de progresul tehnic neîntrerupt, în România au fost dobândite realizări valoroase într-un șir de domenii cum sînt: chimia și petrochimia, extracția și prelucrarea țițeiului, construcțiile de mașini, electrotehnica, electronica, tehnica de calcul, matematica, fizica nucleară, medicina, agricultura, biologia și altele. În toate marile realizări dobândite de poporul nostru în anii construcției socialiste, se află încorporat organic și aportul științei, al cercetătorilor și specialiștilor din diferitele domenii de activitate, care dezvoltînd și adîncînd mai departe tradiții valoroase ale științei românești, au contribuit la soluționarea problemelor complexe ale mersului înainte al patriei noastre pe calea progresului și civilizației.

În această privință, referindu-ne numai la perioada actualului cincinal, cîteva date sintetice privind aportul științei și tehnologiei la dezvoltarea economică sînt deosebit de semnificative: realizarea a peste 10 mii de noi mașini, utilaje și instalații, 5 000 de noi materiale și bunuri de consum și aproape 9 000 de tehnologii noi și modernizate; realizarea pe bază de concepție românească a peste 80% din producția curentă de mașini, utilaje și instalații și a peste 90% din tehnologiile introduse în producție. Toate aceste realizări au condus la faptul că la sfîrșitul anului 1980 cca. 44% din valoarea producției industriale sînt reprezentate produsele noi și reproiectate, introduse în fabricație începînd din anul 1976.

Afirmarea tot mai viguroasă a științei în societatea noastră, este rezultatul politicii Partidului Comunist Român și a statului socialist, care a asigurat dezvoltarea continuă a bazei materiale a activității de cercetare, pregătirea cadrelor de specialiști, creșterea rolului științei moderne în toate domeniile vieții economico-sociale. Astfel, de la 50 de mii persoane ocupate în 1965 în activitatea de cercetare-dezvoltare numărul acestora a ajuns la 200 de mii în anul 1980, în timp ce investițiile pentru baza materială a cercetării au crescut de 4,5 ori, iar cheltuielile curente de cercetare de aproape 10 ori în aceeași perioadă. Aceste ritmuri de creștere sînt printre cele mai mari din lume.

Un rol hotărîtor în dezvoltarea științei și tehnologiei românești a avut și are preocuparea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pentru stimularea puternică a gîndirii științifice creatoare românești și legarea ei tot mai strînsă de cerințele complexe ale progresului societății noastre, pentru așezarea fermă, la baza dezvoltării economico-sociale și a întregii opere de construcție socialistă, a celor mai avansate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice. Pornindu-se de la necesitățile concrete ale asigurării progresului general al societății în viitorul cincinal, precum și în următoarele două decenii, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a elaborat „Programul-directiv de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000”, precum și Programul-directiv de cercetare-dezvoltare în domeniul energiei pe perioada pînă în 1980 și orientările principale pînă în anul 2000, adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. Așa cum arăta Secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, în raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., „Orientarea de bază a programului-directivă o constituie afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței”.

Intregul efectiv de oameni ai muncii din domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic este astfel puternic mobilizat pentru a-și aduce contribuția la transpunerea în viață a sarcinilor stabilite de partid pentru viitoarea perioadă. Sub conducerea tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, institutele centrale de cercetare și academiile de profil din țara noastră și-au însușit un nou stil de muncă, și-au

legat mai strîns activitatea de sarcinile actuale și de perspectivele ale construcției economico-sociale, orientîndu-și obiectivele de cercetare pe perioada 1981—1985, în principal spre lărgirea bazei de materii prime și energie, elaborarea de noi tehnologii pentru utilizarea mai eficientă a resurselor naționale, realizarea de noi tipuri de mașini, utilaje, echipamente și instalații cu consumuri materiale reduse și de înaltă productivitate și eficiență, găsirea unor căi de sporire a producției agricole, gospodărirea mai bună a pămîntului și apelor, ocrotirea sănătății și creșterea calității vieții ș.a.

România — pe orbita schimbului internațional de valori științifice și tehnologice

DEZVOLTAREA multilaterală și în ritm susținut a economiei naționale, a științei și tehnologiei în țara noastră corespunzător cerințelor revoluției științifico-tehnice, a făcut posibilă și necesară extinderea continuă a relațiilor economice, științifice și tehnologice cu alte țări, participarea tot mai largă a României la circuitul de valori pe plan mondial. Participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori științifice și tehnologice are loc pe baza principiilor politicii sale externe, întemeiată pe respectarea suveranității și independenței naționale, deplina egalitate în drepturi neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, găsindu-și expresia în promovarea și susținerea permanentă a eforturilor privind instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, democratizarea relațiilor internaționale, elaborarea unor noi norme de drept internațional, în concordanță cu schimbările produse în lume etc.

Corespunzător acestei politici, cooperarea în domeniul științei și tehnologiei dintre România și alte state s-a concretizat prin încheierea unui însemnat număr de acorduri, convenții și alte documente de colaborare bilaterală și multilaterală cu peste 75 de țări ale lumii, cu toate țările socialiste, cu peste 40 de țări în curs de dezvoltare și cu majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate din Europa, America de Nord și Asia, documente care constituie cadrul realizării unor acțiuni cu efecte importante asupra dezvoltării economiei, științei și tehnologiei și vizînd consecințe economice și comerciale reciproc avantajoase pentru parteneri.

În extinderea și întărirea relațiilor de cooperare internațională a României, în crearea unui cadru deosebit de favorabil pentru aceasta, un rol deosebit l-au avut vizitele și convorbirile șefului statului român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-un număr însemnat de țări socialiste, în curs de dezvoltare și capitaliste dezvoltate, care — prin contactele realizate la cel mai înalt nivel — au permis identificarea de noi posibilități de colaborare cu țările respective, inclusiv în domeniul științei și tehnologiei.

În ansamblul relațiilor de colaborare tehnico-științifică internațională ale României, un loc principal îl ocupă colaborarea cu țările socialiste, care s-a dezvoltat și perfecționat continuu, pe măsura dezvoltării multilaterale economico-sociale a acestor țări. Colaborarea și cooperarea științifică și tehnologică între România și țările socialiste se realizează în forme variate atît bilateral, în special prin intermediul Comisiilor (subcomisiilor) mixte de colaborare tehnico-științifică, cît și pe linie multilaterală, în cadrul C.A.E.R. și altor organizații internaționale ale țărilor membre ale C.A.E.R., la această activitate fiind atrase numeroase organe centrale și organizații economice și de cercetare-dezvoltare din aceste țări.

În cadrul colaborării cu țările socialiste, **colaborarea și cooperarea științifică și tehnică dintre România și U.R.S.S. ocupă un loc important, cunoscînd o dezvoltare continuă. Astfel, numai în actualul cincinal, pe baza Planului de colaborare și cooperare științifică și tehnologică dintre cele două țări, se desfășoară o largă colaborare între ministere, departamente și organizații de cercetare și proiectare, în cadrul unui număr important de obiective și teme de interes reciproc, din domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. În prezent, aproximativ 60 organizații românești și peste 70 sovietice efectuează cercetări în colaborare în domenii cum sînt: chimie și petrochimie, electronică, electrotehnică, fizică și fizică nucleară, informatică și tehnică de calcul, energetică, metalurgia**

metalelor neferoase, forajul și exploatarea sondelor, construcții de mașini, construcții și materiale de construcții, ameliorarea și agrotehnica cerealelor și plantelor tehnice ș.a.

Pregătind baza aprofundării colaborării pentru cincinalul următor, în iunie 1980 a fost semnat, la București, „Programul de colaborare și cooperare tehnico-științifică dintre R.S. România și U.R.S.S. pe perioada 1981—1985”, care cuprinde un număr important de obiective de cooperare tehnico-științifică; este vorba, în principal, de crearea unor noi tipuri de mașini și utilaje, elaborarea unor noi procese tehnologice și noi materiale etc., în domenii ca: industria minieră și a petrolului, chimică și petrochimică, energetică, construcții de mașini, electrotehnică și electronică, automată și tehnică de calcul, metalurgie, construcții, transporturi, agricultură și industrie alimentară etc. Se prevede, totodată, abordarea de noi teme de colaborare și cooperare din domenii de vîrf ale științei și tehnologiei de mare importanță și actualitate pentru economiile celor două țări, cum sînt: utilizarea noilor surse de energie, gospodărirea rațională și conservarea energiei și combustibililor, elaborarea de procedee de prelucrare fără reziduuri a materiilor prime, utilizarea roboților industriali și a tehnicii de calcul în conducerea proceselor tehnologice, extinderea utilizării în economie a fizicii tehnice, biologiei, geneticii etc.

Un cadru favorabil pentru dezvoltarea colaborării tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică l-a asigurat Comisia mixtă de colaborare tehnico-științifică, creată în baza Acordului interguvernamental semnat în 1959. Colaborarea prin intermediul acestei comisii este orientată spre acțiuni de cooperare în cercetare-dezvoltare pe teme de interes comun și totodată, spre transmiterea reciprocă de documentații tehnice și proiecte de execuție pentru mașini, instalații, aparate, obiective industriale și social-culturale, precum și de documentații tehnologice pentru asimilarea de noi produse și ridicarea nivelului calitativ al celor existente, spre transmiterea reciprocă de materiale biologice, informații tehnico-științifice etc. Acestor schimburi, care vizează domenii importante ale economiilor naționale ale celor două țări ca: industria extractivă, industria chimică, electronică, electrotehnică, industria constructoare de mașini, metalurgică etc., li se adaugă numeroase trimiteri de specialiști pentru documentare și schimb de experiență.

Rezultate importante s-au obținut de asemenea în colaborarea tehnico-științifică bilaterală desfășurată pe linia **comisiilor mixte dintre România și celelalte țări socialiste**. Cu Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, R.D. Germană, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, R.P.D. Coreeană, R.P. Mongolă, Cuba și Albania, prin comisii mixte de colaborare tehnico-științifică, s-a realizat un însemnat transfer reciproc de documentații științifice și tehnologice, proiecte, studii etc., a căror aplicare în economiile acestor țări și a României a contribuit la însușirea sau perfecționarea mai rapidă a unor mașini, utilaje, instalații, la introducerea unor procese tehnologice sau îmbunătățirea celor existente în cele mai importante ramuri ale economiei naționale. Totodată, trimiterile reciproce de specialiști pentru cunoașterea experienței înaintate tehnico-științifice și de producție a contribuit la perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor și la introducerea noului în activitatea producției materiale.

O rodnică colaborare tehnico-științifică s-a realizat cu R.P. Chineză în domeniile industriei chimice, construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii, tehnicii de calcul, informaticii, metalurgiei, precum și în valorificarea unor materii prime minerale. Rezultate valoroase s-au obținut în colaborare cu Bulgaria în domeniile metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimiei și agriculturii; cu Cehoslovacia, R.D. Germană și Iugoslavia în domeniile construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii, chimiei și metalurgiei, construcțiilor și materialelor de construcții; cu Polonia în domeniile chimiei, construcțiilor navale tehnicii de calcul, industriei carbonifere și metalurgice; cu Ungaria în domeniile construcțiilor de mașini, electrotehnicii, chimiei și petrochimiei, industriei hîrtiei și celulozei etc.

Colaborarea și cooperarea științifică și tehnologică între România și unele țări socialiste se realizează de asemenea pe linia legăturilor directe dintre ministere și alte instituții centrale interesate printre care în primul rînd trebuie să menționăm relațiile de colaborare direct stabilite între Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie din R.S. România și organele centrale pentru știință și tehnologie din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Iugoslavia, R.P. Mongolă, Polonia și Ungaria. Importante acțiuni de colaborare științifică între România și țările socialiste au la bază acordurile cultural-științifice încheiate la nivelul guvernelor, precum și convențiile de colaborare și programele de aplicare a acestora încheiate între Academia R.S. România și academiile de științe din țările respective.

În relațiile de colaborare dintre România și unele țări socialiste, un loc tot mai important îl ocupă **realizarea prin coope-**

rare, pe bază de programe și planuri comune de lucru, a unor lucrări de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică în diferite domenii ale economiei naționale. Pe baza programelor de cooperare bilaterală, în perioada 1976—1980 s-au desfășurat activități comune pentru rezolvarea unui număr de peste 300 obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică de interes reciproc. În cadrul realizării acestor obiective, multe din acțiunile de cooperare au fost tratate complex de la aspectele tehnico-științifice pînă la cooperarea în producție, conlucrarea strînsă în domeniul științei și tehnologiei contribuind astfel în multe cazuri la dezvoltarea cooperării economice.

Colaborarea științifică și tehnică a Republicii Socialiste România cu unele țări socialiste se realizează, de asemenea și în cadrul multilateral, prin participarea activă a țării noastre în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc pe baza Programului complex și a programelor speciale de colaborare de lungă durată. România participă la un număr de circa 100 de convenții de cooperare tehnico-științifică în domenii importante ale științei și tehnologiei, referitoare la: lărgirea bazei energetice și de combustibili și asimilarea în economie de noi surse de energie; crearea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente pentru valorificarea superioară a resurselor naturale; crearea de noi mașini, utilaje și instalații precum și de noi materiale și înlocuitori pentru economia națională, precum și la programe de cooperare în domenii ca: biofizica, coroziunea, masele plastice, catalizatorii, valorificarea superioară a materiei prime lemnoase, a resurselor oceanului planetar etc. Desigur, nu este posibil în acest cadru să expunem ansamblul direcțiilor și domeniilor în care s-au realizat sau se realizează acțiuni de colaborare bi și multilaterale între România și țările socialiste acțiuni care au avut și au efecte pozitive atît pe plan științific cît și economic pentru toate părțile, contribuind la progresul fiecărei țări participante. Ceea ce dorim să subliniem este faptul că România a acționat și acționează neabătut pentru dezvoltarea și adîncirea relațiilor de colaborare și cooperare tehnico-științifică cu toate țările socialiste.

Sporirea rolului științei și tehnologiei în relațiile externe ale României

PROGRAMUL Partidului Comunist Român, Directivele Congresului al XII-lea și Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, precum și Programul-directivă în domeniul energiei pe aceeași perioadă, prevăd pentru perioada următoare o deosebită creștere a aportului științei și tehnologiei la întreaga dezvoltare economico-socială a țării, pentru satisfacerea cerințelor concrete ale modernizării industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, pentru perfecționarea organizării și conducerii întregii societăți. Ca atare, și **cooperarea tehnico-științifică va ocupa, în viitorii ani, un loc tot mai important în relațiile externe ale României**, dezvoltarea și intensificarea cooperării în știință și tehnologie trebuind să corespundă într-o măsură tot mai mare necesităților de creștere accelerată și modernizare a forțelor de producție, să faciliteze accesul larg la realizările științei și tehnologiei contemporane, să contribuie în mai mare măsură la dezvoltarea economiei naționale.

În vederea realizării acestor obiective, colaborarea și cooperarea tehnico-științifică a României cu țările socialiste va continua să se dezvolte. În acest scop au fost convenite sau sînt în curs de convenire programe de cooperare bilaterale pe 5 sau 10 ani pentru rezolvarea cu eforturi comune a unor obiective de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic. Au fost semnate deja programe de cooperare cu Bulgaria, R.D. Germană, Uniunea Sovietică, altele urmînd a fi semnate încă în acest an cu Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, R.P. Mongolă, Polonia și Ungaria.

Obiectivele de cooperare convenite sau în curs de convenire în cadrul programelor respective sînt orientate spre rezolvarea unor lucrări de cercetare-dezvoltare menite să conducă la: reducerea cheltuielilor materiale de producție, avînd în vedere economia de metal, cocs, energie, lemn, combaterea coroziunii, micșorarea consumurilor specifice de materii prime și energie; valorificarea unor noi resurse de materii prime (asigurarea bazei de materii prime pentru aluminiu, valorificarea sisturilor bituminoase, a zăcămintelor de metale rare, de mi-

Alexandru DRAGUȚ

sej Sector cooperare și relații internaționale
din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

(Continuare în pag. 27)

CITITORII AU CUVINTUL

Contracte

ARTICOLUL 25 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 prevede modalitatea de încheiere a contractelor economice, respectiv emiterea comenzii de către unitatea beneficiară, obligația furnizorului de a emite proiectul de contract în termen de 30 zile de la primirea comenzii beneficiarului și, în scris, restituirea acestui proiect de contract, semnat cu sau fără obiecțiuni în termen de 20 de zile de la data primirii ei. Acest circuit este strict reglementat și, în același timp, limitat de termenele legii, dintr-o rațiune practică evidentă: operativitate în încheierea contractelor economice în vederea trecerii cât mai rapide la producție, la îndeplinirea prevederilor de plan, în ultimă instanță la satisfacerea necesităților consumatorilor.

În cazul în care există obiecții, ele trebuie conciliate, iar când nici atunci nu se ajunge la vreo soluție, trebuie sesizate organele competente în vederea rezolvării neînțelegerii. Dacă furnizorul depășește termenul de 5 zile admis pentru sesizare, „obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate dacă nu contravin legii”. Această prevedere a legii este bine venită. De ce nu operează însă o dispoziție asemănătoare și în cazul nerespectării termenului de 20 zile de restituire a contractului semnat de către beneficiar?

Ștefan HERCHI
jurisconsult la Întreprinderea
de confecții din Oradea

Energie

ELABORAREA bilanțurilor energetice de către fiecare întreprindere este o măsură utilă. Această acțiune a condus, în întreprinderile constructoare de mașini, prin măsurile stabilite prin bilanțuri, la importanta economii de energie sub toate formele. Totodată, bilanțurile energetice elaborate au stabilit randamentele în exploatare pe principalele grupe de utilaje energointensive, ceea ce ne-a permis să departajăm utilajele cu randamente mici (exemplu: cuptoarele industriale) pentru a acționa în vederea modernizării acestora. Acțiunile necesare pentru recuperarea și utilizarea eficientă a resurselor disponibile menționate în articol se aplică cu succes și în întreprinderile constructoare de mașini.

Metodica de întocmire a bilanțurilor energetice nu este însă corespunzătoare. Nu se ia în calcul activitatea destășurată pe o perioadă îndelungată, ci se determină iluxul de energie, în perioada de măsurători, cu utilajul pregătit pentru funcționare în parametrii nominali. Ea nu permite compararea funcționării utilajului în perioada de măsurători cu funcționarea în condiții de producție pe perioadă îndelungată, pentru a determina astfel, abaterile de la regimul normal. De asemenea, metodică actuală nu ia în considerație consumurile cumulate de energie și nici nu stabilește bilanțuri energetice globale pe întreprindere pe o perioadă (lună, trimestru, an), elemente extrem de utile în stabilirea aportului energetic la realizarea fiecărui produs.

Considerăm că Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospo-

dării Fondurilor Fixe trebuie să completeze actuala metodică cu cerințele noi din domeniul energetic.

Menționăm că Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini studiază în prezent posibilitatea prelucrării pe calculator a datelor rezultate din măsurătorile de bilanț ce se vor face la întreprinderi, având ca scop compararea periodică a datelor din bilanț cu cele de exploatare (urmărite prin volumele de consum) în vederea stabilirii măsurilor corespunzătoare de reducere a consumurilor de energie.

P. BUDULAN
director în M.I.C.M.

Dupa 12 ani

ÎN NUMĂRUL 3/1969 al revistei „Viața economică” s-a publicat o scrioare intitulată „Economii”, în care s-a propus ca în fiecare cutie de detergenți „Dero” să fie cuprinsă o cantitate mai mare din produsul respectiv. Era vorba de folosirea capacității integrale a cutiilor respective, care aveau câte 500 de grame. Se arăta faptul că, în cazul când se va trece la livrarea, în fiecare cutie, a unei cantități de 600 de grame, întreprinderea ploieșteană va înregistra anual economii de 372 tone carton, peste 381 000 lei la lăzile din carton, 94 200 mii lei pentru cerneala de tipar, aproape 100 000 lei la cheltuielile de transport etc. Se estima o creștere a productivității muncii și la mașinile de ambalare cu circa 20 la sută.

În urmă cu câteva săptămâni s-a adoptat, în fine, propunerea respectivă. De ce așa de greu?

Dan NUNU
economist, București

ECOURI

Valorificare

LUIND ÎN CONSIDERARE necesitatea valorificării integrale a masei combustibile existente în produsele care părăsesc de mult se elimină la haldă, s-a realizat pregătirea pentru comercializare a prafului de cărbune sub formă de șlamului carbonifer, rezultat din epurarea apelor reziduale de la procesul de preparare a nulei de Valea Jiului. Pe această linie și ca urmare a ecoului avut de nota publicată în Revista economică nr. 25 sub titlul „Valorificarea prafului de cărbune”, pe baza comenzilor primite de la unitățile producătoare de materiale de construcții din ceramică, s-a livrat în perioada iunie-august cantitatea de 63 000 tone praf de cărbune sub formă de șlam carbonifer cu o putere calorică cuprinsă între 1100-1400 Kcal/kg. ceea ce echivalează cu circa 12 800 tcc.

Rezultatele obținute în economisirea combustibililor superiori (gaz metan, motorină, păcură etc.) prin înglobarea șlamului carbonifer în masa argilică a materialelor din ceramică pentru construcții ne-au determinat să mai pregătim pentru livrare circa 150 000 tone pentru care așteptăm în continuare comenzi de la unitățile de materiale de construcții consumatoare.

Sînt posibilități de majorare a cantităților livrate și implicat de creșterea gradului de recuperare a masei combustibile, dacă aceste livrări s-ar putea efectua pe tot parcursul anului. În acest sens apelăm la unitățile consumatoare de a lua măsurile necesare pentru a putea primi acest produs și în perioada noiembrie-martie, cînd s-ar putea livra circa 50 000 tone echivalînd cu 10 000 tcc.

O. ABRAHAM
inginer șef producție
la Combinatul minier Valea Jiului

Cercetare

REFERINDU-NE la articolul „Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor”, publicat în 28 al „R.E.”, menționăm că pentru asigurarea unei permanente competitivități a produselor industriei ușoare s-au elaborat programe speciale pe produs în fiecare din subramurile industriei ușoare.

În trecut au fost cazuri cînd diverși beneficiari au solicitat unele materiale (care trebuiau cercetate și asimilate în producție) în momentul punerii în funcțiune a unor obiective de investiții. Pentru evitarea unor asemenea situații, propunem ca Comitetul de Stat al Planificării să nu mai aprobe documentațiile pentru noile investiții dacă titularii de plan nu au acordul furnizorilor de materii prime și materiale din țară.

I. LUNGU
director
în Ministerul Industriei Ușoare

Compresoare

CU PRIVIRE la nota publicată în nr. 21 al „R.E.” sub titlul „De ce risipă de milioane kWh energie electrică”, vă comunicăm opinia noastră ca beneficiari ai unor compresoare ce fac obiectul materialului.

Beneficiem, pentru producerea aerului comprimat, de o centrală în care se află montate 2 compresoare K-250 și 4 compresoare 3V 45.7. Aerul comprimat necesar secțiilor consumatoare, la presiunea de 6-8 bari, se asigură prin funcționarea continuă a unui compresor K-250, iar în perioadele de consum ridicat se pornesc în funcție de necesități, unul sau două compresoare de 45 Nm³/min. La apariția unor situații în care consumul întreprinderii de aer este sub valoarea debitului minim de reglaj a compresorului K-250, surplusul de aer se debitează printr-o conductă special realizată întreprinderii mecanice de utilaj chimic (ce se află în apropiere), unde se oprește unul din compresoarele ce sînt în exploatare (de 50 Nm³/min.).

Considerăm utilă realizarea unor compresoare al căror debit să poată fi variat în limite de pînă la 50% cu scăderea corespunzătoare a consumului de energie electrică. În ceea ce privește sistemul centralizat de producere a aerului comprimat, îl considerăm bun, avînd în vedere centralizarea exploatarei și întreținerii cu număr redus de personal.

Emanuel BABIC
director general adjunct
la I.M.G. București

Organizarea superioară a producției și a muncii, reducerea personalului auxiliar

EXPERIENȚA ÎNTREPRINDERILOR MODEL — GENERALIZATĂ ÎN ÎNTREAGA RAMURĂ

DUPĂ CUM este cunoscut, în ședința din 9 septembrie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a examinat concluziile studiilor întreprinse la indicația conducerii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, într-un număr de întreprinderi din ramuri economice diverse, pentru creșterea productivității muncii, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, reducerea personalului auxiliar și creșterea personalului direct productiv. Ținând seama de rezultatele obținute s-a indicat să se intensifice acțiunea de raționalizare a fluxurilor de producție, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, mecanizare a unor lucrări grele și cu volum mare de muncă manuală, utilizare rațională a capacităților de producție, extindere a poliservirii mașinilor, precum și luarea altor măsuri cu caracter tehnic și organizatoric; să se asigure un grad mai înalt de mecanizare și automatizare a lucrărilor de transport uzinal, manipulare și depozitare, concomitent cu adoptarea unor tehnologii și fluxuri de fabricație care să reducă la minimum volumul acestor lucrări.

O EVOLUȚIE relativ lentă a tehnologiilor, numărul mare de mașini și utilaje concentrate în secții (de unde un volum important al lucrărilor de reglaj și întreținere), utilizarea concomitentă a mai multor generații de echipamente cu parametri tehnici diferiți, rezolvarea preponderant tradițională a transportului intern și manipularilor au constituit, în fabricile unor subramuri principale ale industriei ușoare, fondul acumulării unui personal neproductiv care, în optica noii calități, apare ca supradimensionat. Raționalizări operate în ultimii ani au adus doar soluții parțiale și locale.

Unele căi eficiente de urmat au apărut din experimentarea făcută, în ce privește organizarea superioară a producției și a muncii, la trei unități reprezentative din centrale industriale diferite:

- **Întreprinderea textilă „Dunăreana” Giurgiu;**
- **Întreprinderea de stofe „Dorobanțul” Ploiești;**
- **Întreprinderea de porțelan de menaj Alba Iulia.**

După cum indică datele tabelelor, ele au atins de pe acum nivelul mediu prevăzut pentru 1981, pe ansamblul economiei naționale, de reducere a personalului auxiliar în favoarea celui direct productiv, apropiindu-se de cota maximă stabilită pentru unele ramuri. Și trebuie menționat că o serie de alte măsuri, a căror aplicare solicită timp și unele cheltuieli, își vor vădi eficiența într-o etapă ulterioară — în primii doi ani ai cincinalului ce urmează.

Ministerul Industriei Ușoare, prin colectivul central de coordonare a acțiunii, a orchestrat bine difuzarea și valorificarea experimentului Giurgiu-Ploiești-Alba Iulia. Specialiști în probleme de organizare din toate centralele industriale în subordinea M.I.U. s-au intrunit în consfătuiri speciale la fiecare din

cele trei unități model, au văzut ce și cum s-a făcut, s-au orientat asupra a ceea ce este de preluat. La rindul ei, fiecare centrală organizează, în această perioadă, dezbateri-schimb de experiență cu delegații întreprinderilor componente, dezbateri ce se încheie cu formularea unui program precis de generalizare, având termene finale până la 31 martie 1981, deci cu un trimestru înaintea datei indicate de secretarul general al partidului.

IN CELE CE URMEAZĂ vom exemplifica unele dintre domeniile în care s-a acționat în întreprinderile-model, precum și câteva propuneri — rezultate în cursul experimentării — adresate forurilor în drept, în vederea creării condițiilor pentru amplificarea rezultatelor obținute.

● **ORGANIZAREA ÎN SISTEM INDUSTRIAL A REPARAȚIILOR DE UTILAJE.** Executarea în regie a acestor lucrări nu mai corespundea cerințelor impuse de creșterea nivelului tehnic și a complexității mașinilor și instalațiilor, de specializarea sporită a personalului, de programarea riguroasă a reparațiilor preventiv-planificate; lipsa cointeresării pentru o productivitate înaltă ducea la menținerea unui număr mare de auxiliari. În noua formulă, personalul aferent a fost redus cu 73,4% la „Dunăreana”, cu 52,7% la „Dorobanțul” și cu 36,3% la Întreprinderea de porțelan Alba Iulia; el a fost organizat în schimburi, în echipe complexe care lucrează în acord global, având sarcina de a pregăti subansamble și piese de schimb — noi sau recondiționate — înainte de oprirea utilajului, astfel încât durata de staționare a acestuia în reparații să se reducă la minimum.

● **MECANIZAREA CÎT MAI MULTOR OPERAȚII DE TRANSPORT INTERN ȘI MANIPULĂRI.** prin introdu-

Urmează ca la elaborarea planului pe 1981, C.S.P. și ministerele economice să aibă în vedere reducerea personalului auxiliar și creșterea numărului personalului direct productiv — reducere care, așa cum a indicat secretarul general al partidului, să se cifreze în medie la circa 30%, iar în unele ramuri, până la 45-50%.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat, în Cuvîntarea la Congresul al II-lea al Consiliilor populare, sarcina valorificării experienței acumulate: „**Consiliile populare, împreună cu ministerele și centralele, trebuie să asigure ca rezultatele obținute în acest an în perfecționarea organizării unor întreprinderi din fiecare ramură industrială să fie generalizate în toate sectoarele pînă la sfîrșitul semestrului I al anului viitor... Și în celelalte ramuri, unde pînă acum s-au identificat posibilități mai reduse de diminuare a numărului personalului neproductiv, trebuie să continue eforturile în vederea reducerii forței de muncă neproductive și trecerii ei în sectoarele producției materiale.**”

Cum aplică această indicație Ministerul Industriei Ușoare ?

crearea de mecanisme și dispozitive adecvate operațiilor respective, ca și a tehnologiilor moderne de transport în containere, boxpalete ș.a. Pe lângă economia de forță de muncă, pe această cale se obțin îmbunătățirea indicilor intensivi ai utilajelor datorită alimentării ritmice cu materii prime și semifabricate, deci creșterea producției, precum și reduceri de cheltuieli prin evitarea degradărilor ce survin frecvent la manipularea și transportul manual al materialelor și al produselor finite. De asemenea, raționalizarea transportului intern a cuprins și reducerea volumului acestuia, ca urmare a **reorganizării unor fluxuri tehnologice și a reamplasării unor mașini** (operațiile de apretură uscată la „Dorobanțul”; de ardere, glazurare, sortare, ambalare, în viitor decolare și modelaj la I.P.M. Alba Iulia).

PROPUNERE :

Comitetul de Stat al Planificării să reexamineze oportunitatea investiției propuse pentru mecanizarea și modernizarea transportului intern la „Dorobanțul”; ea ar da problemei o soluție cuprinzătoare și de durată, permițînd economisirea a 55 de posturi auxiliare.

● **CREȘTEREA GRADULUI DE OCUPARE A PERSONALULUI AUXILIAR ȘI DE SERVIRE GENERALĂ.** Toate țesătoriile vor fi interesate în rezultatele obținute la „Dunăreana”, unde s-a renunțat la lăcătușii folosiți pentru lucrări de reparații accidentale și întreținerea dispozitivelor de la războaie. efectuarea acestora trecînd în sarcina ajutorilor de maștri — ceea ce înseamnă de fapt, a restitui acestora o îndatorire ce le revine firesc și pentru care dispun de suficient timp. La „Dorobanțul”, încredințîndu-se pregătitorilor de partizi (de la repasat și apretură umedă) și manipu-

CONDUCERE-ORGANIZARE

lările de loturi, s-a economisit personalul necalificat ce efectua transportul. Pentru personalul folosit la curățenia mașinilor, a secțiilor de producție, la vestiare și grupuri sociale au fost introduse normative de lucru, care stabilesc un volum de muncă adecvat; au fost comasate pe executanți unele activități utilitar-gospodărești, ca și gestiunile de materii prime, materiale și produse finite, diminuându-se numărul personalului de servire, respectiv al primitorilor-distribuitorilor.

PROPUNERI :

— *Consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, cu acordul centralelor, să aibă competența de a stabili categoriile și locurile de muncă la care să se aplice acordul indirect. În industria textilă, problema se pune relativ la lucrările pregătitoare și ajutoare executate, pentru muncitorii retribuți în acord direct, de către ajutorii de maistri, reglari și firărese — care nu totdeauna pot fi cuprinși în acordul global al formației de lucru. De asemenea, pentru aceste funcții și profesii să se creeze posibilitatea majorării sau diminuării retribuției, potrivit aportului lor la indicatorii calitativi realizați de către formație.*

— *Creșterea gradului de ocupare se realizează și în cazul muncitorilor direct productivi din industria textilă, prin mărirea zonei de servire. Aceasta, ca și introducerea de utilaje modernizate, automatizate, fac ca numărul de muncitori din subordinea unui maestru să se reducă, mărindu-se în schimb răspunderea acestuia pentru buna funcționare a mașinilor și instalațiilor. În aceste condiții, dimensionarea zonei de lucru a maestrului ar trebui făcută nu după numărul muncitorilor din subordine, ci în funcție de numărul utilajelor la care lucrează aceștia.*

● **POLICALIFICAREA MUNCITORILOR**, în vederea preluării unor operații ai căror executanți nu au asigurată o încălzire completă a timpului de lucru. S-au dovedit viabile cupluri de meserii cum sînt: manipulanți — primitori distribuitori; lăcătuși mecanici — electricieni de întreținere; primitori-distribuitori și pregătitori de partizi — conducători de electrocare, electro și motostivuitoare ș.a. Muncitorii direct productivi de la întreprinderea de porțelan Alba Iulia și „Dorobanțul” sînt instruiți să execute mici intervenții de depanare, reglări, montări-demontări la utilajele tehnologice

PROPUNERE :

Tinind seama că muncitorii policalificați depun eforturi pentru însușirea celei de-a doua meserii și preiau responsabilități suplimentare, care le măresc gradul de ocupare, să se studieze posibilitatea cointeresării lor, eventual printr-un spor la retribuția tarifară.

D EȘI PRIMA ETAPĂ a experimentării s-a încheiat la 30 iunie, efectele măsurilor aplicate au influențat rezultatele de ansamblu, pe semestrul I. la productivitatea muncii;

REZULTATE

GRUPAREA PE DOMENII A MĂSURILOR STABILITE ÎN CELE 3 ÎNTEPRINDERI

Domeniul	Nr. de măsuri	Eficiență (nr. munc. econom.)
— Perfecționarea fluxurilor de producție	17	49
— Folosirea rațională a capacităților de producție	11	58
— Creșterea gradului de mecanizare și automatizare	8	83
— Utilizarea rațională a forței de muncă	33	270
— Organizarea rațională a activității de aprovizionare și desfacere	3	62
— Perfecționarea activității de conducere	12	300
TOTAL	84	822

ECONOMIA DE PERSONAL INDIRECT PRODUCTIV PRECONIZATĂ PENTRU 31 XII 1980. PE CATEGORII DE ACTIVITĂȚI

Activități	Eficiență (nr. muncit. econom.)	% din pers. indir. prod. aferent
1) Intreținere și reparații	504	67,1
2) Transport intern și manipulări	231	33,1
3) C.I.C., control și întreținere S.D.V.-uri	9	22,5
4) Servire generală	67	19,5
5) Alte activități (informatică)	11	—
TOTAL	822	41,3

ECONOMIA DE PERSONAL INDIRECT PRODUCTIV, EFECTIV REALIZATĂ PÎNĂ ÎN PREZENT, PE CATEGORIILE DE ACTIVITĂȚI MENȚIONATE

Activitatea	Întreprinderea			Total (nr. munc. econ.)	% față de prelim. p. 31 XII
	„Dunăreana” Giurgiu	„Dorobanțul” Floiesti	Porțelan Alba Iulia		
1	333	100	42	475	94,2
2	154	77	55	286	123,8
3	3	3	3	9	100,0
4	32	20	16	68	101,5
5	9	—	2	11	100,0
TOTAL	531	200	118	849	103,3

EFACTE ECONOMICE, LA NIVELUL SECTIILOR DE BAZĂ, ALE MĂSURILOR STABILITE LA CELE 3 ÎNTEPRINDERI (preliminari pentru un an)

	„Dunăreana” Giurgiu	„Dorobanțul” Ploiesti	Porțelan Alba Iulia
— Creșterea producției fizice	1 260 mii mp țesături	100 mii mp țesături 75 t fire	—
— Sporul valorii producției globale (mii lei)	17 600	32	7 000
— Creșterea productivității muncii (%)	15	2,5	3,8
— Economii la cheltuielile de producție (mii lei)	890	—	—
— Beneficii suplimentare (mii lei)	690	5 200	1 100

REPARTIZAREA ÎN ACTIVITĂȚI PRODUCTIVE A PERSONALULUI AUXILIAR ȘI DE SERVIRE DEVENIT DISPONIBIL (%) din total)

— Secții de bază	51,0
— Reparații capitale	17,5
— Producția de piese de schimb și autoutilare	23,5
— Alte activități productive	0,9
— La alte întreprinderi	7,1
	100,0

cele 3 întreprinderi au depășit nivelul planificat al acestui indicator, înregistrându-se, față de perioada corespunzătoare din 1979, o creștere de 11,5% la „Dunăreana” și de 18,8% la întreprinderea de porțelan Alba Iulia. Este, acesta, un argument decisiv pentru genera-

lizarea experienței acumulate, pentru continuarea acțiunii pe un plan superior, în vederea atingerii cotelor de eficiență economică stabilite pentru cincinalul ce urmează.

Dorin CONSTANTINESCU

MONOPOLURILE STRĂINE — FACTOR DE FRÎNARE A DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN ROMÂNIA ANTEBELICĂ (1)

ÎN TRE FACTORII cu acțiune îndelungată ce și-au pus amprenta pe evoluția istorică a țării noastre și ale căror consecințe n-au putut fi încă integral înlăturate trebuie să amintim (1) tributul, ca și alte contribuții economice, plătite citeva sute de ani diferitelor imperii, mai cu seamă imperiului otoman și (2) exploatarea economică la care țara noastră a fost supusă, timp de decenii, asemeni multor altor țări, de către capitalul străin.

Un volum impresionant de date și fapte ilustrează desfășurarea în timp a ambelor procese. Despre fiecare s-au scris numeroase și avizate studii, articole și cărți, precum și dense sinteze în tratatele și manualele de istorie aflate la îndemâna celor interesați. De aceea, în cele ce urmează ne vom referi, pe baza rezultatelor obținute de istoriografia românească, doar la citeva aspecte, ce ni se par esențiale și semnificative, privind rolul jucat de capitalul străin.

În prealabil, merită însă a fi subliniat că deși acțiunea celor doi factori menționați, asupra nivelului de dezvoltare al țării noastre s-a produs, în parte, în mod consecutiv, ea nu are un caracter izolat, ci conex. Considerăm că tocmai golul provocat (prin îndelungata lor spoliere de către cele trei imperii) în avuția acumulată de țările române a creat un teren favorabil pentru pătrunderea capitalurilor străine, în condițiile în care, pentru depășirea înapoierii economice și instituționale lăsată moștenire de epoca feudală, erau necesare mari cheltuieli bănești, iar resursele interne — supuse timp de secole la jaf și secătuire — erau cu totul insuficiente.

Era, prin urmare, firesc ca problema capitalului străin, a atitudinii față de el să preocupe opinia publică românească, diversele clase și categorii sociale, pe liderii politici, istoricii și economiștii noștri. După cum, este semnificativ că aprinsele dezbateri asupra căilor de urmat în dezvoltarea țării purtate de la mijlocul veacului trecut, au pus în genere — în variante diferite, nuanțate, dar cu acest element comun — accentul pe rolul preponderent al efortului propriu pentru depășirea stării de înapoiere, pentru alinierea la nivelurile contemporane ale dezvoltării economice și sociale.

PRIVITĂ în perspectivă îndelungată, se poate spune că penetrația capitalurilor străine a avut loc inițial la adăpostul regimului privilegiat ce le era oferit de stăpînirile străine și doar cu un caracter sporadic. Avem în vedere îndeosebi regimul capitaluștilor turcești, care a acționat mai cu seamă în Țara Românească și Mol-

dova. Din epoca Unirii Principatelor (1859) capitalul străin începe să pătrundă însă tot mai larg, confruntându-se de astădată — pînă la sfîrșitul dominației lui — direct cu statul român. Această pătrundere era expresia expansiunii economice și politice, la scară internațională, a modului de producție capitalist aflat pe plan mondial, pînă spre 1900, în faza lui ascendentă de dezvoltare. După această dată, precum se știe, țările slab dezvoltate, între care și România, au avut de înfruntat puternicele monopoluri imperialiste. În ambele faze însă, penetrația capitalurilor străine era sprijinită de forța economică și politică a statelor din care proveneau.

De-a lungul timpului, capitalul străin a pătruns în România sub variate forme: prin investiții directe, pe calea împrumuturilor, prin concesiunile obținute (în construcții). Este însă de notat că în „opera” sa de jefuire a economiei românești, capitalul străin a imbinat căile economice cu cele extra-economice, producîndu-se — mai ales în timpul celor două războaie mondiale, dar și în alte perioade — veritabile acte de acumulare primitivă în plină epocă modernă. De asemenea, nu trebuie omis nici faptul că, în afară de marile nevoi de capital pentru modernizarea economiei românești — fapt ce ar constitui o motivare obiectivă a apelului la capitaluri străine —, acestea au pătruns în țară și cu concursul interesat al unor grupări ale moșierimii sau burgheziei române. dornice și ele de îmbogățire rapidă și lipsite de interes față de dezvoltarea industrială a țării. Este suficient să menționăm că una din orientările de politică economică ce s-au manifestat după primul război mondial — al cărei exponent principal era Partidul național țărănesc — se autointitula politică „porților deschise față de capitalul străin”.

PORNIND de la capitaluri inițiale mici, investițiile străine realizau în termen scurt profituri din cele mai mari. O parte din ele se adăugau la vechiul capital — plusvaloarea obținută din exploatarea muncitorilor români acumulîndu-se astfel, și contrapunîndu-li-se sub formă de capital străin — iar altă parte era trimisă peste graniță, o însemnată parte a venitului național fiind sustrasă astfel din circuitul propriei noastre dezvoltări.

Ca urmare a evoluției sale de pînă la primul război mondial, capitalul străin din România avea în 1914 următoarele ponderi față de totalul capitalului investit în respectivele ramuri: 91,9% în industria petrolieră, 69,6% în industria lemnului, 94% în industria zahărului, 74% în metalurgie, 72,3% în industria chimică, 31% în industria alimentară,

22,7% în industria textilă, 46% în industria celulozei și hirtiei, 27% în industria ceramică și a cimentului, 95,5% în industria de gaz și electricitate. În cadrul societăților anonime industriale ce făceau parte din marea industrie, din capitalul total de 636,6 milioane lei, capitalului străin îi reveneau 511 milioane lei, adică 80,2%¹⁾.

Monopolurile imperialiste își disputau bogățiile țării, realizînd considerabile profituri. Domeniul forestier și petrolier prezintă exemple semnificative în această privință. De pildă, în petrol, după condițiile stimulative create prin legea minelor din 1895, au pătruns și s-au înfruntat monopolurile germane, franceze, belgiene, anglo-olandeze, americane. Capitalul societăților petroliere a sporit de la 150 800 000 lei aur în 1905 la 403 600 000 lei aur în 1914. Din aceste totaluri însă capitalul românesc reprezenta numai 14,3% în 1905 și, respectiv, 8,1% în 1914.

Orientarea cu precădere a capitalului străin spre domeniile ce necesitau investiții mai mici, dar care promiteau profituri mari într-un termen scurt, denotă caracterul rapace al exploatării efectuate de acest capital. Acest fapt a contribuit, totodată, la imprimarea unor disproporții în dezvoltarea unor ramuri și domenii. Acele sectoare a căror dezvoltare ar fi putut conferi, fie și în viitor, o anumită independență economică, erau în mare parte sau în total, neglijate de capitalul străin. Construcția de mașini, prelucrarea superioară a petrolului sau lemnului, chimia (în sensul propriu-zis al cuvîntului) ș.a. se aflau în această situație. În alte cazuri, capitaliștii străini preferau să-și trimită aici fabricatele proprii. De pildă, la finele secolului al XIX-lea aproape 40% din valoarea totală a importului nostru era import de textile, în timp ce respectiva ramură industrială era slab dezvoltată, mașinismul pătrunsese puțin și, în plus, pînă la primul război mondial n-a existat, în vechea Românie, nici o filatură (firul de lînă și bumbac importîndu-se integral).

Capitalul străin, sub forma investițiilor directe, a pătruns și în bănci, întreprinderi comerciale, societăți de asigurare etc. Astfel, din 173 392 010 lei, cît reprezenta în 1914 capitalul celor mai mari 8 bănci comerciale, 60% aparțineau unor capitaliști din Germania, Franța, Austro-Ungaria, Anglia și Belgia²⁾. Anterior, în anii de după Unirea Principatelor, diverși capitaliști străini (dintre care unii erau figuri tipice de aventurieri) căutasera asiduu să obțină

¹⁾ „Analele statistice și economice” nr. 3, martie 1918, p. 4—5

²⁾ N. N. Constantinescu, V. Axenciuc, „Capitalismul monopolist în România”, Ed. politică, București, 1962, p. 211

de la stat privilegiul de emiteră a monedei naționale³⁾.

UN ALT CAPITOL al acțiunii de penetrație a capitalului străin l-a constituit construcția de căi ferate unde — în stadiul inițial al acesteia — a obținut importante și (pentru el) „fructuoase” concesiuni. Au devenit de notorietate publică oneroasele condiții în care concesionarul german Strousberg a obținut de la stat dreptul de a construi principala magistrală feroviară a vechii României, din nordul Moldovei la Vîrciorova. Nerespectându-și obligațiile asumate și dînd apoi un faliment fraudulos, Strousberg a obținut totuși sprijinul lui Bismarck, iar stingerea acestui litigiu — cu pagubele aferente pentru statul român — a fost pusă

³⁾ Cf. Gh. Zane, „Studii” (cu un studiu introductiv de Costin Murgescu), Ed. Eminescu, București, 1980, p. 195 și urm.

⁴⁾ Enciclopedia României, vol. IV (1942) p. 50

⁵⁾ Idem, p. 29.

în 1878 ca una din condițiile recunoașterii independenței României.

Dar și în cazul altor concesionari străini costurile de construcție per kilometru au fost exagerate (în medie, 506 000 lei aur, față de 150 000 lei aur cu cît au construit ulterior concesionarii români⁴⁾. „Drumurile de fier construite de concesionari... — se arată în „Enciclopedia României” — lăseau de dorit din punctul de vedere al operelor de artă, al instalațiilor și al materialului. Din această cauză, puțin timp după darea liniilor în exploatare, a trebuit să se procedeze la o adevărată reconstrucție a întregii rețele. Companiile străine administrau scump, rentabilitatea capitalului investit fiind garantată de stat⁵⁾).

Ca și în alte cazuri, stringentele nevoi de dezvoltare în sens modern au fost utilizate de capitalul străin pentru a impune statului român — lipsit de mijloace financiare, iar, inițial, și de un corp tehnic propriu — condiții împovăraătoare și pentru a obține profituri foarte mari. Se poate spune, că — la fel

ca și în industrie — un minim transfer de tehnologie și de utilaje a fost plătit de poporul nostru cu sudoare și sînge.

Nu trebuie omis nici faptul că pînă la primul război mondial — ca, de altfel, și ulterior, pînă în anii construcției socialiste — transportul pe apă a rămas unul din sectoarele extrem de slabe ale economiei românești. Transportul pe Dunăre a fost dominat, pînă în 1914, de vasele austro-ungare, iar transportul maritim, de cele englezești. Sectorul șantierelor navale era slab dezvoltat, executînd aproape exclusiv reparații. Iar taxele de transport și de asigurare constituiau un capitol însemnat de cheltuieli, consumînd resurse importante. Pe acest tărîm, suveranitatea statului român era grav lezată de existența și modul de funcționare a Comisiei Europene a Dunării (C.E.D.), înființată în 1856, iar din 1921 și a Comisiei Internaționale a Dunării (I.D.). În ambele comisii dictau reprezentanții marilor puteri capitaliste, care — știe oricine! — nu erau riverane cu Dunărea.

Vasile BOZGA

ALIMENTAȚIA VIITORULUI: promisiuni ale biologiei

INTR-UN NUMĂR ANTERIOR al revistei ne-am referit la pericolele pe care le poate genera agrobiologia folosită în scopuri speculative, în speță, monopolul unor multinaționale asupra semințelor și hibridării, monopol prin care acestea și-au întărit dominația asupra unui număr de țări în curs de dezvoltare. Biologia nu și-a spus însă ultimul cuvînt și se speră ca ea să aducă încă o contribuție de mare însemnătate la sporirea posibilităților de hrană ale omenirii. În fața dublei presiuni a crizei energetice și a crizei alimentare, dar și a necesității stringente de a proteja mediul înconjurător din ce în ce mai grav amenințat de pericolul poluării, progresele înregistrate de științele care studiază viata, în toate componentele lor — biologie moleculară și celulară, genetică, microbiologie, biochimie, biofizică, imunologie etc.) promit o adevărată revoluționare a sectorului agroalimentar. Ultimele rezultate obținute în domeniul fiziologiei și geneticii vegetale deschid, de pe acum, perspective deosebit de interesante.

Intrucît fiecare celulă poartă întreaga informație genetică necesară reconstituirii unei plante complete și deoarece datorită unor culturi in vitro s-a ajuns la realizarea practică a acestei posibilități, va deveni posibil ca, plecîndu-se de la o singură plantă să se realizeze mii de exemplare absolut identice, ceea ce nu mai are nimic comun cu posibilitățile actualelor tehnici de înmulțire — butășire, marcotaș, altoire. O altă cale o constituie obținerea de plante diploide (dispunînd de două grupe de cromozoni — suport al eredității) a căror descendență va fi absolut asemănătoare cu planta mamă. Asociată cu tehnici ale mutagenzei, prin această metodă se vor putea crea noi varietăți, perfect stabile. De asemenea, prin „fuziunea” protoplastelor, celulele vegetale lipsite de pereții celulari, pot fi asociate informațiile genetice a două specii, chiar foarte depărtate, creîndu-se, astfel, o varietate complet nouă.

Un domeniu în care se desfășoară cu intensitate cercetări este crearea posibilității de a introduce în materialul genetic vegetal, gene vegetale sau bacteriene străine. Scopul practic urmării este fixarea azotului atmosferic în pămînt. După cum se știe există cîteva specii, așa cum sînt leguminoasele, care pot să utilizeze direct azotul din aer pentru elaborarea proteinelor. Celelalte plante în schimb, și în special cerealele, au nevoie de mari cantități de îngrășăminte azotoase, iar acestea sînt, la rîndul lor, mari consumatoare de energie. În aceste condiții, pe termen mediu, cercetarea își propune obținerea unor bacterii capabile să fixeze în cantitate mare azotul atmosferic și, în același timp, să fuzioneze cu rădăcinile plantelor, care, în mod obișnuit, resping o asemenea simbioză. Pe un termen mai îndelungat se caută o metodă pentru introducerea în patrimoniul genetic al cerealelor și al altor plante cultivate chiar a genelor bacteriilor de care depinde fixarea azotului, ceea ce ar

permite obținerea unor recolte bogate fără îngrășăminte azotoase sau, în orice caz, folosind cantități mult mai mici decît în prezent. Totuși, specialiștii avertizează împotriva unui optimism exagerat, amintînd experiența negativă a unor hibrizi de mare randament și faptul că plantele au nevoie și de alte substanțe minerale — fosfatice și potasice — ceea ce ar putea să devină un nou prag în creșterea randamentelor agricole.

Progresele biologiei sînt incurajatoare și în domeniul înlocuirii actualelor pesticide chimice care nu sînt lipsite de pericole: în afara rezistenței pe care o dobîndesc paraziții, aceste substanțe se acumulează în sol și pot să contamineze recoltele și chiar să pericliteze speciile vii. Succese remarcabile s-au și obținut odată cu punerea la punct a „bactofeinei”, substanță insecticidă la a cărei obținere s-a plecat de la un bacil și care este deosebit de eficace împotriva omizii pinului și stejarului și a numeroase insecte care atacă viile, pomii fructiferi, porumbul.

În sfîrșit, un alt domeniu de preocupări este acela al găsirii unor noi surse de proteine atât pentru alimentația umană directă cît și pentru cea a animalelor. În afara unor direcții pe termen scurt și mediu, la care ne-am referit în numărul trecut al revistei noastre, pe termen lung tehnicile genetice lasă să se întrevadă noi posibilități. Astfel, încă de pe acum, a fost produsă, cu ajutorul unei bacterii „manipulate”, oralbumina, o proteină aflată în cantitate mare în ouă. Se speră că această tehnică de vîrf a biindustriilor, să poată fi aplicată în viitor la o producție de masă. De asemenea s-a ajuns și la producerea unor enzime sau a unor acizi aminici esențiali, substanțe absolut necesare pentru asigurarea unor rații alimentare echilibrate pentru animale. Progrese considerabile s-au obținut și în privința conservării alimentelor, mai ales prin perfecționarea tehnicilor de fermentare.

Dar la acest tablou incurajator al cuceririlor științei trebuie adăugat faptul că pentru trecerea de la descoperire la aplicațiile practice sînt necesare considerabile, uneori enorme, mijloace umane și materiale, și numai țările avansate, societățile multinaționale sînt capabile de asemenea investiții. Mai mult, țărilor în curs de dezvoltare le este, cel mai adesea, blocat accesul la cele mai noi realizări ale științei moderne, inclusiv în domeniile amintite mai sus. De aceea, se poate spune că soluția foametei și a inegalităților între națiuni și oameni, trebuie căutată nu numai, și nu în primul rînd, în noi progrese ale științei, oricît de spectaculare ar fi, deoarece prost utilizate ele pot să nu aducă nici un beneficiu omenirii. Soluția ar trebui căutată — și ar putea fi găsită — mai ales în edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe relații de echitate și justiție pentru toate țările lumii.

V. I.

● ERA AFIRMATĂ necesitatea industrializării României prin prisma împlinirii unor scopuri sociale, umaniste de ridicare culturală a țării. Nu numai economiști, ci savanți de prestigiu ai țării s-au manifestat astfel. Nicolae Iorga scria despre cerința de a nu „ne sălbătici într-o autarhie de plugărie inferioară și de industrii parazitare”, considerând că dacă nu vom face aceasta „ar fi să ne pregătim moartea”. În lucrarea sa, amintită anterior, profesorul Mihai Todosa citează gânduri ale cărturarului Grigore Antipa; acesta scria: „Noi nu urmărim dar (prin industrializare, n.n.) numai să punem în exploatare bogățiile principale ale țării pentru a trage cât mai multe profituri de pe urma lor și a da o cit mai mare rentabilitate capitalului investit — cum se face în țările coloniale — ci căutăm, chiar cu sacrificii, să creăm o civilizație profundă, care să se întindă pînă în cele mai îndepărtate centre ale țării și pînă în cele mai largi cercuri ale populației”.

Argumente remarcabile în sprijinul dezvoltării industriei naționale, în favoarea industrializării în general a țărilor agrare — considerații, așa cum o confirmă prestigioase recunoașteri⁸⁾, asimilate în patrimoniul gândirii universale, menținându-se și astăzi în actualitate — au fost relevante de „noua teorie asupra schimburilor internaționale” elaborată de Mihail Manoilescu⁹⁾. În concepția respectivă, întemeiată pe sesizarea interdependențelor obiective dintre economii, pe abordarea industrializării în strînsă legătură cu aceste interdependențe, examinarea schimburilor economice dintre state se desfășura nu numai prin prisma avantajelor absolute sau relative pe care aceste schimburi le prezentau pentru o țară sau alta — avantaje care în cunoscutele teorii privind schimburile internaționale ale lui Smith și respectiv Ricardo (sau în variante „modernizate” ale acestora) la modă în acel timp, constituiau tocmai elemen-

Economiști români din perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economiei (11)

tu de bază pentru orientarea dezvoltării unei țări. Manoilescu aprecia schimbul de mărfuri, de produse dintre țări în primul rînd ca raporturi între economii naționale cu nivele medii de productivitate diferite, ca schimburi de muncă naționale, tocmai din această perspectivă, el forjînd cerința dezvoltării industriei naționale.

Potrivit părerii economistului, realizarea unor schimburi judicioase presupunea — și aceasta înainte de toate — înlăturarea diferențelor între nivelurile medii de productivitate ale economiilor, deci a situațiilor în care munca a mai multor lucrători dintr-o țară agricolă era schimbată cu munca unui singur lucrător dintr-o țară industrială, înlesnind exploatarea de către aceste ultime țări a celor dintii. Rolul esențial în egalizarea productivităților era atribuit „descentralizării” dezvoltării industriale a lumii. „Ceea ce comparăm noi, atunci cînd recomandăm industrializarea țării, scria în acest sens Manoilescu, nu este cantitatea de muncă pe care o cheltuim noi pentru a realiza anumite produse cu cantitatea de muncă pe care o cheltuiesc străinii. Ceea ce ne interesează pe noi — și ceea ce este într-adevăr concludent cînd trebuie să ne decidem pentru sau împotriva industrializării — este să comparăm cantitatea de muncă românească pe care am cheltuit-o pentru a realiza produsele industriale în țară cu cantitatea de muncă românească

pe care ar trebui s-o cheltuim pentru a realiza produsele agricole cu care am fi nevoiți să plătim — în lipsa unei industrii — produsele industriale ale străinătății”¹⁰⁾. Cu un alt prilej, economistul conchidea: „Spune-mi nu numai ce cumperi, dar și cu ce plătești pentru a-ți spune dacă cumperi scump sau ieftin”¹¹⁾, evidențiind aceeași cerință de a asigura accentuarea factorilor intensivi în desfășurarea tuturor activităților, creșterea productivității la nivelul economiei și astfel sporirea puterii de cumpărare a acestora.

Opțiunea pentru dezvoltarea industriei, avantajele pe care le crea pentru țară dezvoltarea industriei naționale chiar dacă produsele industriale indigene s-ar fi obținut, într-o primă etapă, la prețuri mai ridicate decît produsele similare străine, erau amplu argumentate, respectiv demonstrate în acest context. Dreptul necontestat la existență al industriei naționale era afirmat prin ideea unei productivități superioare pe care o avea munca în industrie comparativ cu cea dintr-o agricultură slab dezvoltată, comparativ cu productivitatea națională dintr-o economie bazată pe o astfel de agricultură; prin ideea numeroaselor cerințe ale dezvoltării pe care era chemată să le satisfacă activitatea industrială.

Se degaja considerația că agricultura, celelalte activități, urmind să se dezvolte intensiv în condițiile industrializării, vor avea productivități tot mai apropiate de cele ale industriei, devenind, pe toate planurile, avantajoase, profitabile națiunii. Tocmai în acest sens, al extinderii muncii cu productivitate ridicată, industrială, în toate sectoarele, se remarca cerința „tregerii de la ritmul agricol la cel industrial”, apreciată drept o caracteristică a epocii moderne. În acest cadru, era subliniată intercondiționarea dintre dezvoltarea industriei, pe de o parte, și dezvoltarea și promovarea în întreaga economie a științei și tehnicii avansate,

FIȘE

PLANIFICAREA ȘI PROGNOZA DEZVOLTĂRII ECONOMICOC- SOCIALE

● La EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ a fost publicată recent lucrarea „PLANIFICAREA ȘI PROGNOZA DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE”. Lucrarea se cu prioritate studiază înstitutele economice de învățămînt superior, volumul este realizat de un colectiv larg de autori — I. Nistor,

P. Bințișan, D. Lazăr, M. Agheorghicesei, I. Ciobanu, M. Burtică, D. Pătru, L. Popescu și Gh. Vîrlan — urmărește să surprindă în toată complexitatea sa problematica planificării dezvoltării economico-sociale. Sînt analizate în această perspectivă aspecte teoretice și metodologice ale planificării și prognozei, elemente de organizare a activității de planificare în țara noastră, metodele și tehnicile utilizate la elaborarea planurilor. Alte capitole de carte se opresc în detaliu asupra specificității planificării în domenii determinate ale economiei naționale: finanțele, populația și forța de muncă, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, producția materială, transporturile și telecomunicațiile, investițiile și fondurile fixe, apro-

vizionarea tehnico-materială, nivelul de trai etc. În spiritul indicațiilor formulate de secretarul general al partidului de intensificare a eforturilor în vederea perfecționării continue a metodelor de planificare, volumul încorporează în paginile sale aspectele noi cu care se confruntă activitatea de planificare în contextul sporirii complexității economiei naționale, al crizei mondiale, a limitării resurselor energetice și de materii prime.

Introducerea indicatorului producția netă în activitatea comercială

● În articolul Planificarea și introducerea indicatorului producția netă în activitatea comercială, publicat în revista EKONOMICESKAIA GAZETA, nr. 37/1980, A. Orlov, doctor în științe economice,

ce, pledează pentru introducerea, în cadrul sistemului de indicatori care caracterizează volumul și ritmul creșterii comerțului cu amănuntul, și a indicatorului cu ajutorul căruia se măsoară gradul de satisfacere a cererii. Autorul consideră că în acest context un rol important va reveni utilizării în activitatea de comerț a indicatorului producția netă, ceea ce ar permite o mai bună corelare a intereselor industriei cu cele ale comerțului, prin orientarea lor, în principal, asupra rezultatului final: satisfacerea deplină a cererii populației. Introducerea producției nete ca indicator de plan pentru aprecierea activității comerciale, afirmă A.O., constituie nu numai o cale de perfecționare a mecanismului de conducere a economiei; aceasta va permite, totodată, cunoașterea cât mai bună a contribuției comerțului la formarea venitului național și calcularea, pe

pe de altă parte, puternica bază de cultură și spiritualitate pe care o constituia industria, faptul că numai în condițiile dezvoltării industriale se putea cultiva viața modernă, cu ritmul ei precipitant.

Analiza „noii teorii a schimburilor internaționale” degajă câteva semnificații aparte în ce privește problema necesității, a oportunității creării și protejării industriei naționale în țările agrare. Este cunoscut că pînă la această teorie adepții industrializării țărilor agrare prezentaseră acest proces ca un sacrificiu necesar și temporar al națiunii — ei arătînd că pe seama „buzunarului național” urma să se acopere diferențele în plus la prețurile cu care se obțineau produsele indigene față de prețurile produselor străine. Or, de această dată, dezvoltarea industrială în țările înapoiate era apreciată nu ca un sacrificiu, ci de la început ca un avantaj al țărilor respective, regăsit tocmai în sporul de productivitate națională. Este cunoscut, totodată, că în teoria liberului schimb, pornindu-se tocmai de la pretinsa nocivitate a sacrificiului amintit, se promova un „statu-quo” industrial, în fond menținerea superiorității unor țări în raport cu altele. Or, „noua teorie a schimburilor internaționale” răs-punde cerinței de dezvoltare a industriei în toate țările lumii, de creștere în toate statele a eficienței sociale a muncii⁹⁾. „Pe o economie națională întemeiată doar pe producția orzului și a porumbului nu se poate asigura viitorul unui popor, nu se poate stabili o „specializare” — afirma în acest sens Manoilescu.¹²⁾ Revin-du-se că industrializarea țărilor agrare nu genera o închistare națională, o dezvoltare autarhică, respectiv restringerea schimburilor internaționale, ci, dimpotrivă, adîncea aceste schimburi, adîncea diviziunea internațională a muncii, dezvolta potențialul de a importa și exporta al fiecărei țări, în teoria lui Manoilescu se vădea concluzia justă — de mare actualitate în prezent — potrivit căreia intensitatea schimburilor internaționale depinde nemijlocit de intensitatea dezvoltării producțiilor naționale.

În studiile mai multor economiști — între care Mitiță Constantinescu, Șt. Zele-

tin, M. Manoilescu etc. — s-au întreprins analize asupra modului în care trebuia desfășurat procesul de industrializare în scopul de a asigura efectele pozitive scontate. În acest cadru era subliniat rolul însemnat al industriilor siderurgice, constructoare de mașini, pentru furnizarea de mijloace tehnice întregii industrie, agriculturii, celorlalte ramuri ale economiei și reducerea astfel a unor importuri dezavantajoase, precum și pentru apărarea națională. Ramurile amintite erau privite drept „coloana vertebrală” a dezvoltării industriale, ca „cele dintii de care o țară cu o politică economică prevăzătoare trebuie să se preocupe”. În egală măsură erau relevate necesitatea și posibilitatea dezvoltării industriei energetice „înaintea tuturor celorlalte ramuri” — în mod deosebit ca urmare a unei mai bune utilizări a potențialului hidroenergetic național, prin construirea unor centrale de forță la Bicaz, Porțile de Fier etc. Era subliniată cerința constituirii, în condițiile resurselor existente în țară, a unei puternice industrii chimice, sector chemat să contribuie la acoperirea necesităților in-

terne și la lărgirea exportului, asigurîndu-se independența față de străinătate a unor ramuri de producție.

Avînd în vedere cu deosebire baza lor largă de materii prime interne, aria întinsă și perenă de utilitate, productivitatea socială ridicată calculată pe baza producției nete, Mihail Manoilescu releva eficiența industriilor alimentare în cadrul economiei. „Productivitatea muncii scăzută a agriculturii în raport cu productivitatea industriei — arăta economistul pe baza unor calcule — găsește o compensație fericită în faptul că industriile alimentare, esențial agricole, au o productivitate foarte mare în raport cu toate celelalte industrii... pentru țările agricole industrializarea în solul național al produselor agricole constituie mijlocul cel mai important de compensare pentru slaba productivitate a muncii omenești în agricultura lor”. Se degaja ideea că pe măsura dezvoltării agriculturii, însăși eficiența industriilor alimentare înregistra creșteri.

dr. Dan POPESCU

⁹⁾ Între acestea cele ale lui J. de Castro, A. Marchal; menționăm, de asemenea, sesizarea și analiza de către Manoilescu a tendinței de depreciere în comerțul internațional a raportului de schimb pentru țările mai slab dezvoltate (efectul Prebisch-Manoilescu).

¹⁰⁾ Așa cum arată Vasile C. Nechita, riguroso cercetător al doctrinei manoilesciene, economistul Mihail Manoilescu „a fost mult prea mare pentru că poziția oscilantă, reacționară a politicianului să poată anula... partea perenă a operei sale... Manoilescu nu poate fi ignorat, fiindcă prin ampla fundamentare a necesității și posibilității industrializării tuturor țărilor lumii, și în mod deosebit a României, el și-a câștigat un loc de seamă în istoria științei economice românești și universale” (vezi Vasile C. Nechita, Doctrina economică și corporatistă a lui Mihail Manoilescu, rezumatul tezei de doctorat, A.S.E., Buc., 1971, pp. 3 și 4).

¹¹⁾ Mihail Manoilescu, Doctrinile și teoriile noastre în lumina criticii, Analele economice și statistice, nr. 3-5/1937, p. 80.

¹²⁾ Idem, Théorie du protectionnisme et de l'échange international, Marcel Giard, Paris, 1929, p. 96.

¹³⁾ Vezi și Vasile C. Nechita, op. cit.

¹⁴⁾ „Pentru ce să fie sacrificată Anglia agricolă în favoarea Angliei industriale? Pentru

ce riscul de a descuraja și ruina fermierii? Liberschimbistii spuneau: „Noi vom importa hrana noastră, noi vom deveni uzina lumii”. Dar cine putea prevedea viitorul? Și dacă lumea se va schimba, dacă ea va deveni toată o uzină, atunci cine va mai hrăni Anglia?” — Iată câteva întrebări pe care cu peste 50 de ani în urmă Andre Maurois și le punea pe marginea unor dezbateri din parlamentul englez, purtate în deceniul 4 al secolului trecut (André Maurois, La vie de Disraeli, Librairie Gallimard, Paris, 1929, p. 142). Luciditatea marelui scriitor releva, rolul atribuit industrializării de către politicienii unei mari puteri — de mijloc exclusiv de înăușire și dominare a lumii, și în același timp posibilitatea apariției unor consecințe nefaste pentru economia oricărei țări. Se cuvine a sublinia faptul că teoriile privind dezvoltarea industriei ca o cerință obiectivă a progresului în lume, a progresului fiecărei țări — trăsătură a celor mai multe din concepțiile românești privind necesitatea industrializării, concepții care nu excludeau dezvoltarea concomitentă și modernizarea sectorului agricol și nici nu urmăreau dominația lumii, erau net superioare.

această bază, a productivității muncii în ramură.

Creșterea economică — satisfacerea nevoilor fundamentale: o relație direct proporțională

● Constatarea potrivit căreia succesele obținute de țările în curs de dezvoltare în plan economic — ilustrată prin ritmurile de creștere la principalii indicatori — nu au avut, de fiecare dată, drept corolar ridicarea nivelului de trai al tuturor categoriilor de populație a determinat o serie de dezbateri și acțiuni concrete în direcția satisfacerii așa-numitelor „nevoi fundamentale”: alimentație, sănătate, educație etc. Iată însă că recent, în centrul dezbaterilor economiștilor a prins contur o nouă întrebare: afectează (și dacă lucrurile stau astfel, în ce măsură) orientarea spre satisfacerea nevoilor fundamentale — acțiune de

ampliare ce implică o anumită opțiune în ce privește acumularea, repartiția veniturilor, structura aparatului productiv etc. — posibilitățile de creștere a economiei pe termen lung?

Relațiile ce se cer a fi investigate din această perspectivă sînt deosebit de complexe, susține Norman L. Hieks în articolul „Is there a tradeoff between growth and basic needs” inserat în publicația „FINANCE AND DEVELOPMENT”, numărul din iunie 1980, datorită, pe de o parte, particularităților naționale pe care le îmbracă măsurile concrete inițiate, iar pe de altă parte datorită unor dificultăți de ordin metodologic (indicatorii utilizați vădesc un caracter eterogen). Cu toate acestea, folosirea unor metode statistice care grupează țările în curs de dezvoltare în funcție de valoarea unor indicatori de bază permite stabilirea unor corelații direct proporționale între nivelul de dezvoltare economică și cel al satisfacerii nevoilor fun-

damentale. Totodată, afirmă N.L.H., politica de ridicare a nivelului de trai vizează însăși îmbunătățirea calității factorului uman, a cărui influență în procesul dezvoltării este incontestabilă.

Factorul geografic în dezvoltarea turismului

● În zilele de 25-28 sept. a.c. s-au desfășurat în Capitală lucrările Colocviului național de geografie și turismului, organizat de Institutul de geografie și Institutul de economia comerțului interior și a turismului. La coloctiv au participat cercetători științifici din domeniile economiei, geografiei, turismului și comerțului, cadre universitare, lucrători din Ministerul Turismului și din unitățile subordonate, precum și redactori ai publicațiilor de specialitate. Comunicările prezentate cu acest prilej au abordat probleme de interes mai larg, între care aportul tu-

FIȘE

rismului la dezvoltarea economico-socială a României; contribuții la elaborarea unei metode de stabilire a necesarului de agrement în stațiunile balneare; factorul cultural și dezvoltarea personalității prin turism; interacțiunea economiei turistice și turismul zonei montane românești de mare altitudine, ca factor principal de stimulare economică pe plan regional. Vădînd aceeași preocupare pentru valorificarea mai bună a potențialului turistic de care dispune țara noastră, alte comunicări s-au oprit, în detaliu, asupra posibilităților de organizare superioară a unor zone turistice bine determinate: Băile Herculane, Păltiniș, Sărata Monteoru etc.

Puncte de vedere

ARGUMENTE ÎN SPRIJINUL UTILIZĂRII ETANOLULUI DREPT COMBUSTIBIL

A DĂUGAREA etanolului în benzină pentru a substitui, a economisi resursele de petrol nu reprezintă o idee nouă. Conceptul este aproape tot atât de vechi ca motorul cu combustie internă ca atare. Înainte și în timpul celui de-al doilea război mondial, în mai mult de 15 țări, alcoolul a fost utilizat pentru a substitui resursele limitate de țiței ale unei țări sau alteia. Alcoolul combustibil a fost obținut din melasă, vin, cereale, cartofi, din soluții de celuloză provenite de la fabricarea hirtiei și chiar din cărbune, iar utilizarea lui prezintă și avantajul că reduce cantitatea de substanțe nocive din gazele de eșapament, diminuând poluarea mediului.

Criza energetică mondială readuce, în prezent, pe primul plan căutările pentru înlocuirea, cel puțin parțială, a combustibilului provenit din petrol cu etanol obținut din resurse recuperabile. În S.U.A., au avut și au loc dezbateri privind adăugarea a 10% alcool în benzină pentru autovehicule; se speră că acest „gasohol” va contribui la reducerea dependenței economiei americane de țițeiul din import, deopotrivă asigurându-se o creștere a veniturilor fermierilor americani. În discuțiile purtate s-a relevat însă un fapt: S.U.A. consumă peste 300 milioane tone benzină anual; or, în aceste condiții, volumul de etanol necesar pentru a înlocui chiar și numai 1% la sută din benzină ar fi echivalent cu de 2,5 ori consumul anual mondial din toate sursele de etanol 95%. Din această perspectivă s-a solicitat amplificarea, pe toate căile, a posibilităților indigene de producere a etanolului.

Succese pe linia utilizării alcoolului drept combustibil a obținut Brazilia, țară mare producătoare de zahăr. Este cunoscut că guvernul brazilian a decretat un program între ale cărui obiective se înscriu nu numai utilizarea etanolului la autovehicule, ci și eventuala trecere la autovehiculul cu combustibil 100% alcool. Se pare că nu au fost semnalate opoziții radicale față de aceste obiective.¹⁾

Unii economiști și tehnicieni susțin că ideea privind „gasoholul” se datorește unor recolte abundente de cereale în anii de la începutul deceniului trecut. Oricum, statul american s-a declarat dispus să sprijine construirea citorva

fabrici de fermentație a alcoolului. Și aici s-a bucurat de considerație ideea exportului de alcool, fără ca aceasta să însemne însă că „gasoholul” — utilizarea alcoolului în benzină — este un concept discreditat de realitate. Se anticipează că pînă în ultimul deceniu al acestui secol, în condițiile cunoscute de criză a hidrocarburilor, folosirea acestui tip de combustibili din resurse recuperabile va deveni cu siguranță oportună. În general în literatura de specialitate se apreciază tot mai adesea că țările care se bucură de un climat favorabil, care au perioade mari de timp cu soare, pămînt arabil și forță de muncă corespunzătoare, le este potrivit

alcoolului. Una din direcțiile de cercetare o constituie conceperea fermentării continue în coloană, proces care asigură o eficiență, o productivitate superioară a activității. Există două motive esențiale pentru care fermentarea continuă nu a fost pînă în prezent mai larg folosită pentru producerea alcoolului; acestea sînt: posibila mutație a drojdiei și viteza mică de fermentare.

În ce privește fenomenul așa numit mutația drojdiei, se consideră că aceasta este o problemă reală pentru industria băuturilor, unde cea mai mică schimbare a produselor de fermentație duce la arome care nu corespund standardului. Impedimentele respective nu se ridică însă în cazul producerii alcoolului industrial. Dimpotrivă, există indicii că și în ce privește viteza redusă de fermentație problema este în curs de rezolvare.

Arderea etanolului drept combustibil — am conceput în acest sens o schemă pe care o ținem la dispoziție — ni se pare o soluție logică pentru mai multe țări sau regiuni. Practic, indiferent de perfecționările care pot face ca motorul cu ardere internă să fie perimat, chimicalele obținute din etanol vor fi întotdeauna importante pentru economia oricărei țări. Cunoaștem că specialiștii în motoare cu ardere internă de la noi

Denumirea materiei prime și a produsului obținut	U/M	1977	1980	1985
Sfeclă de zahăr pentru prelucrare	mii tone	6 246	8 228	9 700
Melasă obținută *)	mii tone	249,8	329,0	388,0
Etanol 98% posibil de obținut din melasă	mii tone	100,0	131,6	155,2

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R., 1979; Programul de dezvoltare a producției de zahăr în R.S.R. în deceniul 1975—1985

*) Cantitatea de melasă a fost luată în calcul 4% sfeclă (după dr. Viorica Bocioagă în „Indrumător pentru controlul chimic în industria zahărului”)

— Pentru calculul producției de etanol 98% s-a luat în considerare un consum specific de 2,5 kg. melasă/litru de etanol. În cazul producerii etanolului tehnice 95%, consumul specific este mai redus.

— Nu au fost luate în calcul celelalte produse care rezultă concomitent cu etanolul rafinat 98% și care sînt: etanolul tehnic 95%, uleiul de fuzel, bioxidul de carbon și drojdia furajeră, care fac ca procesul tehnologic să se realizeze la un înalt grad de eficiență tehnico-economică și la care noi ne-am referit pe larg în numărul 48 1978 al revistei.

un program de asigurare cu combustibil pe bază de alcool.

Cu foarte puțin timp în urmă firmele Ampol Australia și Biotechnology Australia Pty. Ltd. au anunțat o convenție pentru producerea etanolului într-o instalație pilot în construcție la Sydney²⁾. Convenția urmărește construirea în Australia a primei instalații de combustibil din alcool prin fermentare continuă. Instalația pilot va fi construită în 12 luni și va avea o capacitate anuală de 2 500 000 litri etanol. Partenerii consideră că etanolul, care poate fi amestecat cu benzină pînă la 20%, reprezintă o posibilitate de satisfacere a unei părți din nevoile de benzină ale Australiei. Procesul de fermentație continuă, dezvoltat de consorțiul Ampol-Biotech., poate fi adaptat pentru a folosi ca materie primă, cereale, sirop de trestie, melasă sau sfeclă de zahăr. Un specialist australian remarcă: „Această instalație reprezintă un pas important spre reducerea dependenței noastre de țiței pentru transport și va crea noi posibilități pentru o industrie energetică bazată pe agricultură.”

Este evident, criza energetică a reînnoit interesul pentru fermentația etanolului. În acest cadru Departamentul dezvoltării naționale din Australia finanțează cercetări privind metodele de îmbunătățire a fermentației discontinue utilizate în prezent pentru producerea

din țară au experimentat cu rezultate foarte bune etanolul drept combustibil. Studiile efectuate, precum și indicatorii de eficiență realizați de întreprinderile producătoare de alcool de la noi, justifică intensificarea preocupării pentru creșterea producției³⁾. Multilateralitatea, flexibilitatea și acceptabilitatea etanolului ar trebui să anuleze orice îngrijorare că nu ar exista piață pentru acest produs.

În tabelul de mai sus redăm cantitățile de etanol ce s-ar putea obține din melasă în anii 1980 și 1985.

Din datele furnizate de Anuarul statistic al R.S.R., 1979, rezultă că în anul 1977 producția de benzină a țării a fost de 4 466 mii tone. Dacă se admite că în același an întreaga cantitate de melasă ar fi fost transformată în etanol atunci aportul de combustibil ar fi fost de 2,25% față de producția de benzină. În aparență ponderea este mai puțin semnificativă, dar ea ar putea fi simțitor crescută prin sporierea — evident posibilă — a producției de sfeclă, cereale, cartofi etc. Așa cum arată calculele, pe măsură ce producția de etanol ar crește, substituirea cu acesta a unor resurse petrolifere ar deveni tot mai avantajoasă realizându-se economii valutare însemnate.

N. BOTEZATU
I.I.S.Z. Roman

¹⁾ S-a constatat, însă, că prețul alcoolului pe piața mondială era de 0,31 dolari/litru față de numai 0,47 dolari/litru prețul benzinei obținute din țițeiul din import. Drept urmare, Brazilia a devenit un mare exportator de alcool pe piața internațională. (Workshop on fermentation alcohol for use as fuel and chemical feedstock in developing countries, Vienna, 1979).

²⁾ Australian Canegrower, 1979, 1, 17/51.
³⁾ „Unități de profil complex capabile să valorifice multiplele valențe economice ale sfecele de zahăr”. Revista economică nr. 48 1978.

Societățile agroindustriale multinaționale — instrument al exploatării neocolonialiste a țărilor în curs de dezvoltare (1)

ÎN ECONOMIA AGRICOLĂ MONDIALĂ CONTEMPORANĂ societățile agroindustriale transnaționale au devenit unul din principalele instrumente ale neocolonialismului, de exploatare și dominare economică a țărilor în curs de dezvoltare. Pericolul deosebit pe care îl reprezintă multinaționalele agroindustriale pentru dezvoltarea independentă, bazată pe forțe proprii, a economiei acestor țări rezultă din faptul că ele își subordonează sectorul de bază al economiei celor mai multe dintre țările lumii a treia, tocmai acela care ar putea oferi resursele necesare pentru demararea unei creșteri economice independente și anume agricultura.

Geneză și semnificații ale transnaționalelor agroindustriale

APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA transnaționalelor agroindustriale a marcat o anumită treaptă în dezvoltarea economică a agriculturii din cele mai avansate țări capitaliste, îndeosebi din S.U.A., concretizată în creșterea gradului de concentrare a producției agricole, extinderea integrării pe verticală (între agricultură și ramurile aflate în amonte și aval de aceasta), precum și în intensificarea exportului de capital, ca purtător în principal al unui anumit mod de alimentație și de producție agricolă, al unui anumit stil de modernizare a agriculturii.

Originea americană a transnaționalelor agroindustriale se explică prin condițiile specifice în care a evoluat procesul de concentrare și integrare pe verticală a agriculturii în S.U.A.: insuficiența forței de muncă în agricultură a cerut noi sisteme de producție bazate pe mecanizare și chimizare, iar depărtarea dintre bazele de producție și centrele de consum a impus nașterea unui nou sistem de comercializare a produselor agricole. Pe aceste considerente, încă în perioada dintre cele două războaie mondiale, în S.U.A. s-au dezvoltat mari firme industriale producătoare de mașini agricole (McCormick, Caterpillar etc.), precum și de prelucrare și distribuire a produselor agricole (sub forma supermarketurilor).

Pe o anumită treaptă de dezvoltare, aceste firme au căutat noi terenuri propice care să le permită sporirea cifșturilor — la început în America Latină și în Canada, iar după cel de al doilea război mondial în alte continente, inclusiv în Europa occidentală, a cărei agricultură (inclusiv creșterea animalelor) a început să se modernizeze după modelul american. Așa se face că, cu toată rezistența întâmpinată, firmele străine au ajuns să dețină 15% din industria alimentară franceză (proporția ajungând la totalitate în industria de cafea solubilă, supe și bulioane; 62% din producția de furaje combinate, 60% din cea de cafea, ceai și cacao; 35—40% din fabricile de ciocolată și bomboane). Pe baza beneficiilor exorbitante obținute marile firme agroindustriale americane au devenit multinaționale, investind tot mai mult în străinătate, mai ales prin achiziționarea unor firme existente. Astfel, General Foods și Kraft pot fi întâlnite în lumea întreagă, în timp ce Corn Product Corporation posedă 75 de uzine în 35 de țări, precum și 75 de filiale în străinătate.

De regulă, rolul societăților transnaționale în agricultura lumii a treia pare modest în comparație cu ansamblul activităților practicate de ele: la sfârșitul celui de al șaptelea deceniu, 76% din capitalul străin în țările în curs de dezvoltare era orientat spre industrie, mine și petrol, celorlalte activități (inclusiv agricultura) revenindu-le restul de 24%. Datele arătau că agriculturii nu-i revenea decât 6% din activitățile societăților transnaționale din țările în curs de dezvoltare, cu precizarea însă că în unele țări, mai ales din Asia și Africa, îi reveneau 46% și, respectiv, 24%, ceea ce înseamnă că practic ele dominau absolut asupra agriculturii țărilor respective. Activitățile agricole directe din țările lumii a treia în care predomină societățile transnaționale cuprind culturi de cauciuc, ceai, tutun, banane și trestie de zahăr, ramuri în care acționează societăți ca Booker McConnell, Tate and Lyle, United Fruit și Unilever (1).

Agroindustria capitalistă — o forță economică și politică

DUPĂ CE ȘI-A SUBORDONAT agricultura națională, pe care a transformat-o într-o simplă furnizoare de materii prime, agroindustria a devenit o puternică forță economică și politică pe plan mondial, monopolurile agroindustriale pătrunzând și subordonându-și agricultura țărilor în curs de dezvoltare sub forma „societăților multinaționale” și a „internaționalizării” producției agricole.

Actualmente, agroindustria a ajuns unul din cele mai puternice și concentrate sectoare ale economiei mondiale. Potențialul său economic și financiar este ilustrat între altele de faptul că primele 100 firme agroindustriale multinaționale realizează aproape jumătate din producția alimentară mondială și dispun de o cifră globală de afaceri de 230 mld. dolari. O grupare a acestor firme după cifra de afaceri arată că: 18 firme au o cifră de afaceri mai mare de 2 mld. dolari, 32 firme au o cifră de afaceri cuprinsă între 1 și 2 mld. dolari, iar 50 firme au o cifră de afaceri mai mică de 1 mld. dolari (din care 17 — sub 500 mil. dolari).

Gruparea acelorași firme după mărimea beneficiilor obținute arată o distanțare și mai mare a celor mai puternice firme. Astfel, numai cinci firme obțin beneficii mai mari de 100 mil. dolari, 25 — între 50 și 100 mil. dolari, iar 44 — sub 50 mil. dolari. Primele 10 firme, care se detașează în fruntea clasamentului, dețin 33% din capitalul propriu al primelor 100 firme mondiale.

Una din caracteristicile tot mai evidente ale agroindustriilor multinaționale a devenit diversificarea: dacă cele mai „mici” din cele o sută participă la fabricarea a cinci grupe de produse, cele „mari” au în structură peste o duzină de subramuri.

Specificul etapei de diversificare a producției constă mai ales în diversificarea intrasectorială (adică în interiorul industriilor agroalimentare), dar cîștigă tot mai mult teren și diversificarea extrasectorială (în industria chimică, electronică, industria hotelieră, transporturi etc.), în aceeași măsură în care firme nealimentare integrează filiale alimentare, a unor complexe industriale polivalente integrate, ceea ce duce la apariția de vaste complexe agroindustriale cu caracter „conglomerat”.

Concentrarea la care a ajuns agroindustria mondială este atestată și de repartizarea pe țări și zone geografice de influență a primelor o sută de mari întreprinderi agroalimentare multinaționale. Întreg grupul este clar dominat de întreprinderile originare din S.U.A. în număr de 48 care, cu o cifră de afaceri medie de 1 584 mil. dolari, concentrează 52% din cifra de afaceri a „celor o sută”. Urmează o subgrupă importantă, constituită din 22 întreprinderi britanice, cu o cifră medie de afaceri de 1 037 mil. dolari. Franța este prezentă cu 9 firme de dimensiune internațională, din care 4 sînt uniuni de cooperative, deosebit de puternice, Japonia dispune de 7 grupuri de întreprinderi, a căror cifră medie de afaceri (1 027 mil. dolari) concurează cu cea a grupurilor britanice: urmează 5 grupuri canadiene, 2 suedeze, 2 olandeze și cite unul din Australia, Spania, R.F. Germania Elveția și una mixtă, anglo-olandeză (dar cu cea mai mare cifră de afaceri — 13 667 mil. dolari).

Primele o sută mari grupuri agroindustriale dispun de circa 4 000—5 000 filiale, localizate în majoritatea țărilor lumii. Gradul de „multinaționalitate” variază de la o firmă la alta, mergînd de la „multinaționalitatea” pură (cînd activitatea firmei este localizată aproape în exclusivitate în străinătate, cum este cazul lui „Nestlé”, a cărei cifră de afaceri este repartizată în proporție de 95% în 55 țări), pînă la implantarea într-o singură țară străină (media situîndu-se în jurul a circa zece filiale localizate în afara țării de origină a firmei). Spre exemplificare, poate servi situația firmelor multinaționale de origină ameri-

(1) Vezi Frank Long, Comment les pratiques commerciales restrictives gênent le développement rural, Cêres, janvier-février 1979.

cană, a căror activitate se desfășoară într-un mare număr de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare (vezi tabelul).

Vinzările (în mil. dolari) efectuate de către filialele agroalimentare ale firmelor din S.U.A.

Zona și țara	Vinzări locale	Exporturi spre S.U.A.	Alte țări	Vinzări totale
A. Țări industrializate	9 688	153	842	10 683
— Canada	3 253	107	80	3 440
— C.E.E. ¹⁾	3 532	—	591	4 139
— Anglia	1 380	12	74	1 466
— Alte țări europene ²⁾	599	9	48	656
— Japonia	124	n.s.	n.s.	124
— Emisfera sudică ³⁾	780	9	49	838
B. Țări în curs de dezvoltare	2 728	132	184	3 044
— America Latină	2 454	110	165	2 729
— Africa	16	1	1	18
— Orientul Mijlociu	7	0	1	8
— Asia și zona Pacificului	251	21	17	289
Total	12 396	285	1 026	13 707

¹⁾ Cele șase țări fondatoare

²⁾ Danemarca, Irlanda, Norvegia, Spania, Suedia, Elveția etc.

³⁾ Australia, Noua Zeelandă, Africa de Sud

n.s. — nesemnificativ (mai puțin de 500 mil. dolari)

Sursa : J. L. Raston, Les groupes agroindustriels géants, Agriculture, septembre 1976

Prin cele aproape 14 mld. dolari cifră de afaceri realizată în străinătate, filialele firmelor multinaționale ale S.U.A. le revin circa 20% din întreaga cifră de afaceri a firmelor respective. Se remarcă faptul că circa 90% din vânzările filialelor aflate în străinătate sînt destinate piețelor locale, iar exporturile sînt orientate spre alte țări decît cea a societății-mamă.

Faptul că cea mai mare parte a produselor societăților multinaționale se desface pe piețele locale face parte din strategia impunerii în afara granițelor a propriului model de consum alimentar american, pentru a mări cifra de afaceri și a lărgi producția alimentară a multinaționalelor. De altfel, veniturile obținute din investițiile efectuate de firmele americane în străinătate sînt ridicate: în anul 1974, ele s-au situat la 4 408 mil. dolari reprezentînd, în medie, 13% din capital (14% în cazul investițiilor din țările în curs de dezvoltare. Partea din profituri reinvestită pe loc este apreciată la 55% în țările industrializate și la 62% în țările în curs de dezvoltare. Pe această bază, „capitalurile necesare investite de transnaționale și de agențiile de ajutor pentru a intensifica punerea în valoare a terenurilor provoacă transferul de resurse din țările subdezvoltate spre țările industrializate deja suprainvestite”²⁾.

Afirmația de mai sus este explicabilă dacă ținem seama de faptul că, mai ales în cazul localizării în țări în curs de dezvoltare, agroindustria nu cuprinde numai societățile private pentru producerea, prelucrarea, comercializarea sau exportul produselor agricole, ci și producerea, desfacerea sau importul inputurilor agricole. În activitatea ei este inclusă și sprijinirea agențiilor de dezvoltare publice sau private, naționale, bilaterale, internaționale și multinaționale, financiare și tehnice, orientate cu precădere (sau chiar exclusiv) spre întărirea infrastructurilor, care servesc interesele companiilor transnaționale.

Domenii și mijloace de penetrație

PROCESUL DE PENETRAȚIE al multinaționalelor în economia agricolă a țărilor din lumea a treia a început în epoca colonială cu marile plantații de produse tropicale destinate Europei și Statelor Unite. În această perioadă, Unilever devine stăpîna a mii de ha de palmieri în Congo, iar United Fruit pătrunde în republicile bananiere. Paralel cu aceasta, cîteva mari companii comerciale au monopolizat achiziționarea, prelucrarea și vânzarea acestor produse, cursurile fiind fixate la bursele din Londra, New York, Chicago etc.

Dobîndirea independenței de către fostele colonii nu a schimbat orientarea producției lor agricole spre culturile de export, dar a dat o nouă direcție investițiilor efectuate de multinaționale: acestea nu mai investesc pentru înființarea de plantații proprii (care creează probleme de ordin politic și social și sînt supuse capriciilor climei), ci pentru înființarea de

²⁾ Ernest Feder, Le loup déguisé en brebis. Cérés, Juillet-Août, 1976

³⁾ Ernest Feder — Op. cit.

⁴⁾ Vezi în special Des multinationales de plus en plus discrètes. Cérés, nr. 64, juillet-août, 1978

agroindustrii care prelucurează și revînd în țările bogate produsele cumpărate de la fermele-satelit pe bază de contracte, în care inegalitatea partenerilor este evidentă (mergînd pînă la interdicția ca țaranul să producă alte produse decît cele impuse, chiar dacă sînt necesare pentru consumul său alimentar). Excepție face domeniul creșterii animalelor pentru carne mai ales în regiunea Amazoanelor, unde firme multinaționale care nu au nici o legătură cu agricultura (ca Goodyear, Mitsubishi, Volkswagen și altele) au devenit proprietarii unor domenii de sute de hectare.

Aceasta nu înseamnă însă că transnaționalele neglijează complet piața pe care o oferă burghezia în dezvoltare din lumea a treia, prin crearea de nevoi și noi obiceiuri de consum sub forma unor produse impuse prin reclamă (lapte praf, coca-cola, chewing-gum, piine albă, unt etc.), care înlocuiesc produsele tradiționale. În felul acesta, societățile transnaționale măresc gradul de dependență agricolă și alimentară al țărilor în curs de dezvoltare față de țările industrializate.

Dar poarta cea mai larg deschisă, pe care transnaționalele au pășit nestingherite, subordonîndu-și agricultura unor mari țări în curs de dezvoltare de pe continentul asiatic, a constituit-o revoluția verde. Varietățile de înalt randament de grâu și orez, create de fundațiile Ford și Rockefeller (care au cunoscut o rapidă extindere într-un termen scurt), necesitînd consumuri mari de îngrășăminte, pesticide și noi mijloace de muncă (în afară de consumul sporit de apă pentru irigații), au mărit rolul transnaționalelor, singurele care dispuneau de capital și de tehnologia necesară pentru a construi uzine de îngrășăminte și de tractoare.

Intr-un cadru mai larg: transferul de tehnologii din țările industrializate spre cele în curs de dezvoltare constituie un domeniu mult mai larg de intervenție a transnaționalelor, care au posibilitatea să aplice și să extindă practicile lor restrictive.

Sub pretextul modernizării agriculturii, paralel cu formele directe de control asupra pămîntului, au apărut și se dezvoltă și formele indirecte de control cum sînt: sistemul contractului de producție, investițiile efectuate în proiecte agricole prin intermediul unor organisme de dezvoltare, ceea ce le permite să aibă o anumită autoritate asupra pămîntului, deoarece transnaționalele sînt cele care controlează funcționarea proiectului. Ca urmare, întinderea terenurilor aflate actualmente sub control străin, direct sau indirect, este considerabilă și în creștere.

Investiției de capital fix i se adaugă investiția de capital de exploatare, care o depășește cu mult pe prima și care are o influență și mai mare, deoarece cuprinde nu numai producerea, ci și prelucrarea și comercializarea produselor agricole. Se ajunge chiar la situația în care producția și desfacerea sînt complet în mîinile multinaționalelor, ceea ce afectează serios puterea de decizie nu numai a capitaliștilor naționali, ci chiar a guvernelor. „Sectoarele modernizate devin simple prelungiri ale agriculturii țărilor industrializate — noi enclave în lumea a treia”³⁾.

Problema este însă mai complexă, deoarece transferurile de capitaluri sînt aproape totdeauna însoțite de transferuri de tehnologie și de servicii. Pachetul „capital-tehnologie” este descompus pe secvențe tehnologice, deoarece un transfer de tehnologie antrenează un altul. De pildă, introducerea unei noi varietăți de semințe, al cărei randament este favorizat de irigație, antrenează crearea de noi servicii și importul de inputuri, iar randamentul mai ridicat la hectar cere mijloace mecanizate ș.a.m.d.

În ultimul timp, față de ofensiva desfășurată împotriva lor, o serie de agroindustrii multinaționale fac proba unei mari facilități de adaptare la diversitatea situației lor și găsesc noi modalități de acorduri în materie de producție agricolă în țările în curs de dezvoltare.⁴⁾

Una din cele mai utilizate forme de adaptare a multinaționalelor, pentru a-și păstra dominația în economia agroalimentară din diferite țări în curs de dezvoltare, este ceea ce a primit denumirea de „agricultură satelit”. Astfel, firma Tate and Lyle se mărginește astăzi de a fi un acționar minoritar în anumite operațiuni agricole. În Belize, unde această firmă posedă uzine și plantații de trestie de zahăr, a fost nevoită să vîndă terenurile sale cultivatorilor locali, păstrînd numai uzina, cunoscută actualmente sub numele de Belize Sugar Company. Ea își stabilește acum obiectivele anuale de producție în acord cu asociația cultivatorilor de trestie de zahăr — National Sugar Board — care este responsabilă de reglementarea și fixarea prețurilor la trestia de zahăr. Asemenea forme insidioase de dominație sînt folosite și de alte firme multinaționale în destul de numeroase țări în curs de dezvoltare.

Perspective ale dezvoltării economiei canadiene

BAZA DE MATERII PRIME a economiei canadiene este bogată și diversificată, remarcându-se producțiile de metale și minerale utile. Prin producțiile realizate, Canada se situează printre primele locuri în ierarhia mondială la o serie de materii prime, asigurând 35 la sută din producția mondială de azbest, zinc 29 la sută, molibden 23 la sută, potasă 14 la sută, la care se adaugă cărbunii cocsificabili, minereul de fier și gazele naturale. Importantele resurse agricole și forestiere completează „zestrea naturală” a economiei canadiene. Această țară este al doilea mare exportator de grâu după S.U.A., precum și un mare exportator de lemn (rezervele forestiere ocupă 30 la sută din suprafața țării).

Industria canadiană este axată pe ramurile extractive și de prelucrare primară a resurselor naturale, dar și pe o serie de ramuri ale tehnologiei de vîrf, situație favorizată și de faptul că această țară se situează în ierarhia mondială pe locul 3 la producția de aluminiu, locul 1 la nichel, zinc și argint și locul 2 la molibden și uraniu.

În privința ramurilor industriale bazate pe tehnici de vîrf, industria canadiană este dezvoltată în mare măsură în complementaritate cu piața americană, S.U.A. deținind 70 la sută din exporturile Canadei. Ea s-a impus ca o furnizoare netă de echipamente și servicii pentru centrale atomoelectrice tip CANDU, de echipamente pentru termo și hidrocentrale, cit și echipamente pentru siderurgie și metalurgie, chimie și petrochimie etc.

În ce privește resursele energetice, Canada dispune de însemnate resurse hidroenergetice, precum și de importante rezerve de uraniu, ea fiind în același timp una din principalele țări producătoare de energie electrică în centrale nucleare, cu atât mai mult cu cit Canada și-a creat propriul său tip de reactor, care asigură folosirea eficientă a combustibilului în formă naturală.

Prima centrală nucleară experimentală a fost realizată în 1962, avînd o capacitate de 22,5 MW, iar a doua în 1967, de 208 MW, faze premergătoare trecerii la folosirea pe scară comercială a centralelor nucleare pentru producerea de energie electrică. În prezent, capacitatea de producție a centralelor atomoelectrice este de 4 000 MW, cu un număr de 10 unități aflate în construcție și 5 în fază de proiect iar perspectivele pentru

anul 2000 se referă la o capacitate nucleară de 80 000 MW obținută din 100 reactoare. Ca și în alte țări, continuarea dezvoltării energeticii nucleare în Canada va fi și în viitor determinată de accentuarea rarității și scumpirea altor surse de energie.

În ultimii 20 de ani, economia canadiană a evoluat relativ favorabil. Astfel, Canada a înregistrat o creștere economică reală medie de peste 5 la sută pentru perioada 1960—1977, superioară evident celei realizate de S.U.A., sau Anglia. O evoluție similară a înregistrat și producția industrială. Importantele resurse naturale se consideră că vor favoriza și în continuare economia canadiană.

Ca atare, deși confruntată, ca și alte țări occidentale cu o serie de dificultăți — accentuarea procesului inflaționist, creșterea șomajului, agravarea deficitului balanței de plăți curente — Canada prezintă perspective favorabile în ce privește schimburile sale externe și o anumită stabilitate în dezvoltare.

În ultimii 10 ani relațiile româno-canadiene au cunoscut o evoluție pozitivă, ascendentă. Schimburile reciproce de mărfuri au crescut substanțial, respectiv de circa 3,5 ori atît în volum cit și valoric în perioada menționată. Totodată au fost încheiate importante acțiuni de cooperare (printre care este de menționat societatea mixtă Terra-Power Saskatchewan, pentru comercializarea tractoarelor românești în Canada), a căror derulare deschide perspective noi unei creșteri și mai rapide a comerțului exterior dintre cele două țări. În afara Acordului comercial încheiat în 1971 între Republica Socialistă România și Canada, în domeniul relațiilor economice evoluția a fost deosebit de favorabilă, în ultimii ani încheindu-se mai multe acorduri.

Pe baza acordului interguvernamental româno-canadian privind cooperarea în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pasnice, au fost semnate contractele care vor conduce la construirea de centrale nucleare-electrice în România. Aceste contracte, ca și memorandumul privind dezvoltarea în continuare a relațiilor bilaterale de cooperare tehnico-economică și a schimburilor comerciale crează condiții pentru amplificarea și dezvoltarea raporturilor economice bilaterale.

În acest context, apropiata vizită oficială pe care urmează să o efectueze în Canada tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, întîlnirile la nivel înalt care vor avea loc cu această ocazie vor marca un moment de cea mai mare însemnătate în dialogul rodnic româno-canadian, deschizînd noi perspective pentru întărirea prieteniei dintre cele două popoare, în interesul reciproc, al înțelegerii și colaborării internaționale.

Gabriela CRĂINICEANU

Colaborarea și cooperarea tehnico-științifică

(Urmare din pag. 16)

nereuri neferoase), inclusiv prin forajul de mare adîncime, cercetări marine și forajul marin; asimilarea de noi produse ale industriei electronice, ameliorarea fiabilității componentelor electronice, producerea de calculatoare și elaborarea de sisteme de programe informatice, îndeosebi pentru conducerea proceselor de producție; conceperea și producerea de noi mașini, utilaje, instalații, precum și de noi mașini-unelte automatizate cu comandă numerică; îmbunătățirea calității și diversificarea producției de fire și fibre sintetice, mase plastice, catalizatori industriali, motoare cu ardere internă, noi materiale de construcții; optimizarea proceselor și sporirea capacității de producție din domeniul transporturilor și telecomunicațiilor; sporirea producției de cereale, crearea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente pentru protecția plantelor, sporirea producției animale prin ameliorarea raselor și a producției forestiere prin ameliorarea arboretelor cu randament scăzut; dezvoltarea cercetării în domeniul ocrotirii sănătății, producerea de aparatură medicală și de medicamente.

La realizarea acțiunilor convenite sau ce se vor conveni cu celelalte țări socialiste, se are în vedere utilizarea unor forme variate de colaborare, ca de exemplu: efectuarea pe bază contractuală de programe comune de lucrări de cercetare-dezvoltare de interes reciproc; folosirea în comun, pe bază contractuală, a unor laboratoare, stații pilot sau experimentale ș.a., existente în România și în țările partenere, transmiterea reciproc avantajoasă a rezultatelor cercetărilor științifice și tehnologice în vederea unei cooperări ulterioare pentru valorificarea în producție; acordarea și primirea reciprocă de asistență tehnică, științifică și tehnologică în realizarea unor programe de cercetare-dezvoltare; efectuarea reciprocă a unor servicii în domeniul activității de cercetare (analize, studii, verificări și măsurători etc.); valorificarea prin cooperare a unor rezul-

tate ale cercetărilor încheiate în România sau în alte țări socialiste partenere, în scopul satisfacerii necesităților ambelor părți în anumite produse; construirea și folosirea în comun, a unor laboratoare, stații pilot sau experimentale, birouri de proiectare ș.a.

Experiența de pînă acum a colaborării științifice și tehnologice între România și celelalte țări socialiste, rezultatele valoroase dobîndite, precum și amplele posibilități existente de extindere a relațiilor reciproc avantajoase în acest domeniu, îndreptățesc convingerea că legăturile de cooperare tehnico-științifică ale României cu aceste țări vor cunoaște o continuă dezvoltare.

Pe plan mai larg, în conformitate cu tendințele politice, economice și sociale ale evoluției lumii contemporane, România acționează și va acționa, în continuare în mod perseverent, pentru dezvoltarea colaborării tehnico-științifice cu toate țările lumii, pentru instaurarea în viața internațională a unei noi ordini economice, care să permită dezvoltarea nestînjinită a raporturilor economice internaționale pe baze echitabile și deplin democratice, să asigure participarea activă și în condiții de real avantaj reciproc la circuitul economic mondial, precum și pentru accesul tuturor țărilor la realizările științei și tehnologiei moderne, pentru lichidarea oricăror restricții și discriminări în relațiile economice internaționale.

Subordonarea obiectivelor științei și tehnologiei necesităților economice și sociale ale țării, mereu mai complexe și mai ample, sprijinirea prin activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică a tendințelor în perspectivă ale economiei și culturii românești în plină înflorire, valorificarea în măsură din ce în ce mai mare a resurselor proprii de capacitate creativă vor contribui, în mod incontestabil, la ridicarea României pe noi trepte ale progresului și civilizației. Prin aceasta, se vor crea condiții tot mai bune și pentru lărgirea participării României la cooperarea științifico-tehnică internațională, pentru sporirea aportului științei și tehnologiei românești la îmbogățirea tezaurului mondial de cunoștințe, la realizarea programelor de dezvoltare ale omenirii contemporane.

ENERGIA, PROBLEMA VITALĂ A OMENIRII

AȘA CUM i-am informat pe cititorii noștri încă înaintea de desfășurarea evenimentului, la München a avut loc cea de a XI-a Conferință Mondială a Energiei, sub genericul „Energie pentru lumea noastră”. Timp de cinci zile, aproape 5000 de specialiști din peste 70 de țări, între care și țara noastră, s-au concentrat, confruntându-și opiniile, asupra uneia dintre cele mai spinoase probleme ale zilelor noastre: găsirea cantităților de energie necesare dezvoltării în continuare a omenirii, identificarea direcțiilor spre care trebuie să fie orientate eforturile pentru a se asigura, într-o perioadă optimă, tranziția de la actuala fază a dependenței de petrol, la alte surse de energie. Ca un reflex al evoluției preocupărilor pe plan mondial, fapt demn de semnalat, spre deosebire de conferințele anterioare, lucrările nu s-au referit numai la aspecte tehnice, problema energiei fiind abordată și sub aspectul actualelor implicații ale crizei energetice, inclusiv financiare, precum și al interacțiunii sale cu societatea și cu natura. Tocmai de aceea cele peste 200 de rapoarte, ca și intervențiile participanților pe marginea acestora au fost ordonate pe patru secțiuni principale având ca teme: aprovizionarea cu energie, energia și societatea; energia și mediul înconjurător; energia, societatea și mediul înconjurător, sugerând intercondiționarea care se manifestă între sferele activității umane și, totodată, preocuparea pentru o abordare mai complexă a problemelor energiei.

Fără a aduce concluzii sau soluții noi, revoluționare, în privința posibilităților omenirii de a-și acoperi necesitățile de energie, conferința a pus în lumină o serie de aspecte mai puțin abordate de regulă, a confirmat prin noi date unele situații deja cunoscute sau a atras atenția asupra unor posibile consecințe negative ce ar putea decurge dintr-o serie de acțiuni necontrolate.

În privința aprovizionării cu energie, după cum se apreciază în comunicatul final al conferinței, rezervele energetice a căror exploatare este sigură se ridică la 1100 miliarde de tone unități convenționale de huiă, ceea ce se apreciază însă că ar reprezenta abia 10% din rezervele presupuse. În aceste condiții s-a impus concluzia că nu se poate vorbi despre o penurie absolută de energie, dar că în orice caz a devenit stringentă crearea tuturor condițiilor necesare, inclusiv economice, pentru a face disponibile aceste imense rezerve. În prezent, cărbunele acoperă 25% din consumul mondial, dar se consideră că rezervele existente ar permite asigurarea întregului necesar energetic până în anul 2000, fiind necesare pentru aceasta doar 16% din rezervele exploatabile. De aceea apare necesară accelerarea trecerii la producerea de energie electrică din cărbune în locul hidrocarburilor și, în condițiile repartiției inegale a resurselor carbonifere, organizarea comerțului mondial cu cărbune. Se menționează că în prezent doar 8% din producția mondială de cărbune este comercializată, iar sporirea de circa 5 ori a volumului comerțului mondial cu cărbune până în anul 2000, așa cum estimează specialiștii, va face necesară și crearea unor mijloace de transport corespunzătoare.

În schimb, se estimează că pe plan mondial extracția de petrol va crește până în anul 1990 la cel mult 4 miliarde tone după care va scădea, chiar în condițiile introducerii petrolului „neconvențional” la 3,5 miliarde tone până în anul 2020. S-a precizat însă că nu există un inventar complet al rezervelor de petrol și, după cum se menționa, rezervele de petrol evaluate ultimii 60 de ani au fost epuizate de mai multe ori până astăzi.

O atenție sporită a fost acordată, în actuala conjunctură, și înlocuitorilor petrolului. S-a apreciat că este necesară continuarea cercetărilor în vederea perfecționării tehnologiilor pentru gazeificarea și lichefierea cărbunelui precum și pentru exploatarea sîsturilor bituminoase și a nisipurilor gudronate. Cît privește folosirea altor surse cum ar fi soarele, vîntul, biomasa, deși limitată, se consideră că în viitor și, mai ales pentru anumite zone — odată cu rentabilizarea lor — vor deveni mai importante, deși probabil nu vor putea acoperi mai mult de 5% din necesarul energetic mondial.

În concluzie se apreciază că pînă la sfîrșitul mileniului, cărbunele, petrolul și gazele vor rămîne sursele decisive de energie primară, după care petrolul și gazul natural vor intra în declin. Luînd ca bază consumul actual și rezervele cunoscute unii specialiști apreciază că rezervele de cărbune ar mai ajunge pentru încă 100—130 de ani, gazul natural încă 46 de ani, iar petrolul — fiind vorba numai de rezervele sigure cunoscute azi — este probabil că se va epuiza peste 28 de ani. În orice caz la Conferință s-a ajuns la un oarecare consens în aprecierea că în viitor cei mai importanți purtători de energie vor fi cărbunele și — poate — energia nucleară, surse care peste 50 de ani vor fi în situația de a acoperi aproape două treimi din necesarul de energie. Tocmai de aceea s-a estimat că dezvoltarea energiei nucleare trebuie continuată, astfel ca în anul 2000 cota pe care o reprezintă în producerea de electricitate să se ridice de la 7% în prezent la 20%, iar în anul 2020 să acopere chiar 30% din necesarul energetic.

OALTĂ PROBLEMĂ care a polarizat atenția participanților la conferință a fost aceea a situației energetice a țărilor în curs de dezvoltare, mai ales a celor care nu sînt producătoare de petrol, deoarece ele trebuie să plătească din ce în ce mai multe deize nu numai pentru țigii ci pentru importurile lor din țările industrializate. În timp ce exporturile lor nu se bazează pe produse ale căror prețuri să crească în același ritm cu al costului energiei sau, în general, al inflației.

Referitor la marile discrepante care se înregistrează, s-a arătat că în timp ce în 1975 la dispoziția fiecărui locuitor din țările industrializate se aflau 4,4 tone unități convenționale de petrol, țările în curs de dezvoltare dispuneau de numai 0,4 tone. Pe de altă parte, extrapolîndu-se datele actuale, se estimează că în anul 2000 consumul se va situa între 6,5—8,5 tone în primul caz și circa 1 tonă în cel de al doilea. De asemenea, s-au făcut aprecieri că pînă în anul 2020 patru cincimi din populația globului vor trăi în țările în curs de dezvoltare — respectiv 6,8 miliarde oameni, care vor consuma doar 43% din producția energetică mondială, sau, altfel spus, consumul energetic al țărilor în curs de dezvoltare va crește de la 1,7 gigatone unități de petrol pe an la 10,4 gigatone, în timp ce cererea mondială de energie va spori de la 6,7 la 24 gigatone.

O asemenea evoluție a situației a determinat conferința ca, pentru prima oară, să se ocupe și de probleme financiare și mai ales de necesitatea sporirii asistenței financiare pentru țările în curs de dezvoltare. Se apreciază că pînă în anul 2000 necesitățile financiare pentru investiții energetice se vor ridica pe plan mondial (fără țările socialiste) la circa 8000 de miliarde dolari, iar pentru următorii 10 ani țările în curs de dezvoltare vor avea nevoie pentru investițiile lor de „numai” 500 miliarde dolari. Dacă prin comparație cu suma citată anterior, ea este însă exorbitantă în raport cu posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare — nu este deloc simplu de finanțat. Pe de altă parte tendința

Priorități și reorientări în politica economică

R. D. GERMANĂ: VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME

ÎN R.D. GERMANĂ, țară cu resurse modeste de materii prime și surse de energie, politica de utilizare rațională a acestora devine tot mai mult o componentă esențială a întregii vieți economice. Peste 80% din producția de energie electrică, de pildă, se obține în termocentrale construite în ultimele decenii pe baza utilizării lignitului din zăcămintele proprii, iar angajamentele de economisire a energiei în întreprinderile industriale totalizează, numai în acest an, echivalentul termic a 7 milioane tone de lignit.

Totodată, o atenție deosebită se acordă asigurării unui grad înalt de valorificare a materiilor prime și materialelor. Desigur, scrie revista „Einheit” (nr. 6/1980), referindu-se la aceste probleme, în condițiile economice ale R.D. Germane, de valorificarea superioară a resurselor depinde într-o măsură considerabilă posibilitatea de a face față, în modul cel mai corespunzător, situației dificile de pe piețele de materii prime, precum și din domeniul comerțului exterior.

În numeroase combinate din R.D.G. — arată revista citată — se depun în prezent eforturi susținute pentru valorificarea mai înaltă a materiilor prime și materialelor, pentru utilizarea lor cât mai completă cu putință: această activitate se bazează atât pe inovații fundamentale, cât și pe perfecționări sistematice

ale tehnicii, procedeele tehnologice și ale producției. Având în vedere cele arătate mai sus, o mare importanță prezintă, în special în domenii cum sînt chimia, metalurgia, industria textilă, dar și în electrotehnică-electronică, ridicarea — pentru masa predominantă a producției — a treptei de prelucrare a acesteia, ceea ce ar avea, printre altele, și un efect favorabil asupra eficienței exportului. Se consideră necesar ca materiile prime disponibile să fie valorificate într-un volum maxim posibil astfel încît produsele finite obținute să încorporeze nivelul tehnologic cel mai ridicat, prin intermediul unei munci de înaltă calificare.

În prezent, în industria chimică din R.D.G. se urmărește utilizarea mai eficientă, din punctul de vedere al economiei naționale, a prețioaselor produse inițiale — petrolul și gazul metan, sporirea sensibilă a beneficiilor pe baza trecerii lor crescînde la cea de a doua treaptă de prelucrare. Adîncirea prelucrării petrolului contribuie la acoperirea necesarului de carburanți cu valoare ridicată, creîndu-se totodată posibilități de a se obține o gamă mai variată de materii prime chimice de bază de mare valoare.

În siderurgie rezultate economice ridicate s-au obținut prin tratarea anticorozivă (zincare, acoperire cu strat de material plastic etc.) a tablei, știut fiind

că pagubele provocate de coroziune sînt foarte importante (economia R.D.G. pierde încă anual, sub forma pagubelor pricinuite de coroziune, circa 1,5% din produsul social total, respectiv 6 miliarde mărci). În combaterea coroziunii accentul se pune tot mai mult pe transferarea acestei acțiuni din industria prelucrătoare în fazele anterioare. Se apreciază că, dacă se va reuși ca protejarea elementelor de construcții din oțel împotriva coroziunii să se efectueze încă din faza celei de a doua trepte de prelucrare din metalurgie, se vor putea reduce în proporție de 80% cheltuielile înregistrate pentru vopsirea elementelor respective pe șantierul de construcții.

O importanță considerabilă pentru toate ramurile economiei naționale a R.D.G. revine valorificării mai înalte a materiilor prime și materialelor în combinatele industriei electrotehnice-electronice, în construcțiile de mașini, într-un cuvînt în industria de prelucrare a metalului — relevă revista. Un exemplu oferă Combinatul Carl Zeiss din Jena care urmărește consecvent extinderea folosirii microelectronicii, obținîndu-se în acest mod o creștere remarcabilă a calității articolelor fabricate, a nivelului tehnic al noilor produse. Este vorba aici, între altele, de efectele raționalizatoare ale microelectronicii la utilizator, care se exprimă în economii de materiale și energie, precum și în sporirea sensibilă a productivității muncii. Astfel, în 1969 un dispozitiv pentru stabilirea coordonatelor (folosit în elaborarea de hărți cu ajutorul fotografiei de la mare înălțime), care funcționa încă pe principii electromecanice, includea componente electronice în proporție de 20% și cîntărea 200 de kilograme; aparatul pentru măsurarea coordonatelor produs în 1978/1979 este dirijat de un microcalculator, iar masa lui a fost redusă cu 85 de kilograme.

uror societăți multinaționale de a folosi asemenea investiții ca noi mijloace de exploatare și dominație au făcut pe mulți participanți să se pronunțe pentru elaborarea unui „cod internațional de conduită” pentru asigurarea unor asemenea investiții.

În sfîrșit, în legătură cu raportul energie-mediu înconjurător, conferința a subliniat faptul că prea multă vreme energeticienii au ignorat problemele ecologice care apar odată cu producerea energiei. Acum cea mai mare îngrijorare o provoacă faptul că, odată cu intensificarea emisiunilor de bioxid de sulf, asupra Europei și Americii de Nord cad tot mai multe ploii acide. Totodată, conținutul de bioxid de carbon al atmosferei s-ar putea dubla pînă la jumătatea secolului următor. ceea ce, prin așa numitul „efect de seră” ar putea afecta grav clima terestră. În sfîrșit, se mai ridică și problema posibilităților limitate de prelucrare a deșeurilor radioactive, ceea ce face ca pe plan mondial să fie necesară stocarea în depozite intermediare a 300 000 tone de elemente nucleare consumate.

ÎN PRIVINȚA participării României, trebuie subliniat faptul că rapoartele prezentate (în legătură cu temele acestora vezi „Revista economică” nr. 36 din 5 septembrie rucica Curier) au fost primite cu interes de participanții la Conferință, ele referindu-se la o arie largă de probleme de mare actualitate. De asemenea, în cadrul meselor rotunde organizate cu prilejul conferinței au fost prezentate o serie de lucrări

privind programul energetic al României — apreciat ca un bun exemplu pentru trecerea de la hidrocarburi la cărbune pentru producerea energiei electrice — precum și o serie de realizări în domeniul surselor noi — energia chimică, biochimică și solară, considerații în legătură cu poziția țării noastre despre energie ca o componentă a noii ordini internaționale și altele. Alături de o serie de realizări tehnice originale, rapoartele prezentate de delegația țării noastre au scos în evidență preocuparea României socialiste pentru dezvoltarea unei baze energetice puternice care să asigure independența energetică și să susțină progresul multilateral al întregii economii naționale, ca și preocuparea ei pentru instaurarea pe plan internațional a unui climat propice găsirii soluțiilor echitabile pentru o rezolvare de ansamblu a acestei probleme.

Dar, așa cum sublinia în cadrul ședinței de închidere secretarul general al Conferinței, dialogul rămîne deschis și el va fi continuat la următoarea conferință mondială pentru energie care va avea loc la New Delhi în 1983. Mai ales că, se menționa, au rămas încă deschise cel puțin două mari probleme: faptul că cererea justificată a țărilor în curs de dezvoltare pentru petrol nu va putea fi satisfăcută nici după anul 2000 dacă actualele rezerve nu vor fi menajate și, cea de a doua, că este necesară căutarea și găsirea unor forme de energie, nu în primul rînd mai ieftine, ci mai ales cît mai acceptabile de către societate.

I. N.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Resurse marine

STUDII recente ale Comisiei economice ONU pentru America Latină arată că în ultimele decenii s-au înregistrat creșteri considerabile ale producției de pește în țările din această zonă: de la 297 mii t în 1938 la peste 7 milioane tone în 1977. Cu toate rezervele însemnate existente în mediul marin, țările vizate beneficiază încă puțin de pe urma acestei activități — apreciază sursa citată — din motive multiple: lipsa de fonduri, de mijloace de producție și tehnologie avansată, prețurile la care sînt obligate să efectueze livrări pe piața internațională, lipsa mijloacelor adecvate de conservare, prelucrare și transport. Pe de altă parte, organizarea de multe ori empirică a activității de pescuit a determinat ajungerea la niveluri limită în ceea ce privește capturile la unele specii ca merlot sau sardinele braziliene, care aproape au dispărut în zona Atlanticului de sud-vest, în timp ce alte specii — anchois, morun — rămîn practic neexploatate; în Atlanticul centru-occidental puține specii sînt exploatate la capacitate maximă, cu excepția creveților; în Pacificul centru-occidental au atins limita superioară

exploatările unor specii de creveți, sardine și anchois; în sfîrșit, în apele reci, după epuizarea resurselor de mari cetacee, tendința este să se treacă la exploatările de krill (creveți care constituie hrana principală a balenelor). De fapt în toată industria piscicolă din zona Americii Latine există în prezent preocupări pentru trecerea la exploatările la mare adîncime, acțiuni aflate, însă, încă în fază de proiect dat-

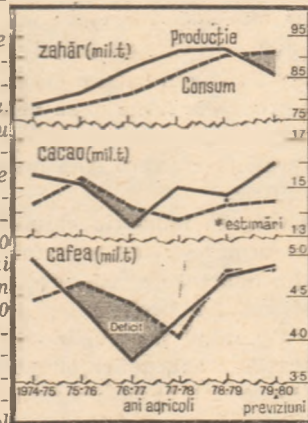
rită lipsei mijloacelor tehnice și a tehnologiilor adecvate.

O altă resursă potențială a mărilor și oceanelor, nodulii metalici este de asemenea încă departe de a fi pusă în valoare. Primele acțiuni au fost inițiate de Guatemala și Cuba, pentru extracția nichelului, preocupări similare pentru viitor existînd în Columbia, Venezuela, Brazilia și Mexic, inclusiv pentru fier-magnetit, cupru și cobalt

Produse tropicale: prețuri în scădere

PENTRU trei dintre principalele produse agricole caracteristice zonelor tropicale — cafea, cacao și zahăr — au început să se reducă nivelurile ridicate atinse de prețuri la începutul anului. La zahăr, prețurile au coborît de la 400 lire/tonă în luna mai (cel mai ridicat nivel în ultimii 5 ani), la 250 lire în iulie și cu o revenire la 350 lire în august dat fiind că se așteaptă, totuși, ca producția anului agricol '79—80 (85 mil. t) să fie inferioară cererii. La cafea prognozează încă o recoltă bună pentru acest an și anul viitor, ușor peste nivelul cereții; producția Braziliei este estimată la 1,8 mil. t pentru 1981, cu 50% peste nivelul anului curent. În aceste condiții,

prețul cafelei a scăzut deja cu o treime de la începutul lunii iunie, ajungînd la 1200 lire pe tonă.

Sursa: după «The Economist»

Și la cacao prețul a coborît cu circa 30% față de cel din februarie, atingînd, cu 1000 lire/tonă, nivelul cel mai scăzut din ultimii patru ani, fără perspective de revenire într-un viitor previzibil.

Programe de dezvoltare

Indonezia: dezvoltarea sectorului nepetrolier

TARĂ ASIATICĂ în curs de dezvoltare, bogată în resurse naturale, Indonezia are încă un nivel de trai modest (P.I.B./locuitor fiind de 275 dolari în 1979). În cadrul planului cincinal Repetita III (1979/80—1983/84) noua strategie de dezvoltare are ca obiectiv prioritar dezvoltarea industriei prelucrătoare, a construcțiilor și transporturilor, astfel ca ponderea acestor sectoare să sporească în cadrul P.I.B. (la 12,6%, 5,5% și respectiv 5,4% în 1984) în timp ce participarea industriei extractive și agriculturii să se reducă față de nivelul prezent.

Un loc central îl ocupă în cadrul obiectivelor planului, continuarea eforturilor de diversificare a producției nepetroliere, dezvoltarea industriei mici și mijlocii cu muncă intensivă, înființarea de noi întreprinderi, dezvoltarea producției bunurilor de larg consum prin extinderea industriei necesare sectorului agricol (echipamente, îngrășăminte, insecticide). În domeniul agricol (care continuă să rămînă ramura principală a economiei naționale, dar cu o pondere în scădere) printre obiectivele principale figurează majorarea producției de orez, cereale secundare, produse horticoale, creșterea animalelor, pentru a se putea realiza în viitorii 5 ani autoaprovizionarea populației; se prevede dezvoltarea silviculturii pentru creșterea producției de lemn industrial paralel cu conservarea patrimoniului forestier printr-o exploatare rațională. Printre proiectele inițiate recent în dezvoltarea industriei prelucrătoare se pot menționa construcția unui complex petrochimic (cost 1 mrd. dolari) în nordul Sumatrei care va avea o producție de 420 mii tone etilenă și derivate, construirea unor noi fabrici de ciment (la Aceh, Bohorok, Baturaja, Cibadag etc.), deschiderea celei de-a doua faze a complexului siderurgic de la Krakatau și a turnătoriei de aluminiu de la Asakan etc.

Industria extractivă de țitei va continua să constituie un sector important în dezvoltarea economiei (principală sursă — peste 50% — a veniturilor bugetare, reprezentînd veniturile petroliere), în special pe termen lung, avîndu-se în vedere intensificarea activității de explorare ca urmare a investițiilor substanțiale care au început să fie alocate acestui sector (300—500 mil. dolari în perioada 1979—1983), precum și a unor măsuri stimulative aplicate de guvern (reducerea impozitelor asupra noilor zăcăminte descoperite și extinderea creditării explorărilor marine la mari adîncimi).

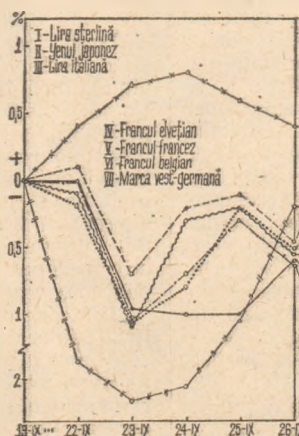
Relațiile economice dintre România și Indonezia au înregistrat o evoluție pozitivă, desfășurîndu-se pe baza acordului comercial de lungă durată și a acordului de cooperare. Schimburile comerciale au cuprins, în special, produse chimice la export și materii prime industriale și agricole la import.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 22—26 SEPTEMBRIE dolarul S.U.A. a continuat mișcarea de redresare față de ansamblul valurilor occidentale. Această evoluție a fost stimulată de continuarea procesului de creștere a nivelului dobînzilor pe piața internă din S.U.A., la 11% p.a. taxa scontului și cu jumătate de procent, la 13% p.a. dobînda preferențială „prime rate”.

Lira sterlină a înregistrat totuși o mișcare ușor ascendentă față de dolarul S.U.A. și restul valurilor occidentale sub influența menținerii unui nivel ridicat al dobînzilor și mai ales ca urmare a poziției de producător de petrol al Marii Britanii în actuala conjunctură energetică, datorată evenimentelor de ultimă oră din Orientul Mijlociu. Francul elvețian a avut o tendință constantă de recul și, după ce a atins un minim al intervalului de circa 1,6620 franci/1 dolar a revenit parțial și a cotelă la închiderea de circa 1,65 franci cu aproximativ 0,5% peste cursul de referință. Efectul probabil al încetării livrărilor de petrol din partea furnizorilor din zona Golfului asupra economiei vest-germane eft și înregistrarea primului deficit lunar al balanței comerciale a R.F.G. din ultimii 15 ani — de circa 0,1 miliarde mărci au influențat evoluția mărcii vest-germane care a atins un nivel minim al intervalului de circa 1,8160 mărci/1 dolar și a cotelă la închidere la circa 1,8065 mărci/1 dolar. Francul belgian a înregistrat un recul de circa 0,5% comparativ cu nivelul de referință la cursul de închidere de 28,99 franci/1 dolar. Francul francez a atins un nivel ma-

Evoluția principalelor valuri occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 22—26.IX; bază: cursurile din 19.IX.a.c.

xim de depreciere săptămînal de 1,2% la un curs de 4,2165 franci/1 dolar și a terminat la circa 4,1900 franci/1 dolar. Lira italiană a evoluat la nivelele cuprinse între 854,30 lire și 859 lire/1 dolar la închidere. Yenul japonez a înregistrat o depreciere accentuată, pînă la un nivel minim de circa 217,40 yeni/1 dolar — cu circa 2,3% sub nivelul de referință. Această evoluție reflectă în mare măsură temerile analiștilor în legătură cu efectele previzibile asupra economiei nipone datorate stopării livrărilor de țitei din zona Golfului. La închidere yenul a cotelă la circa 213 yeni/1 dolar.

Pe piața eurodepozitelor s-a înregistrat o creștere generală a nivelului dobînzilor la toate perioadele. La perioada de șase luni eurodolarul au fost negociați la circa 13,375%, euromărcile la circa 8,75% și eurofranci elvețieni la circa 8%.

Prețul aurului a reacționat în mod diferit față de evenimentele din zona Golfului și, după ce a înregistrat o creștere importantă a prețului pînă la un maxim de 720,50 dolari/uncie — fixing la Londra — a înregistrat în final o scădere a prețului — urmînd fixing la Londra al săptămîinii fiind de 600,11 dolari pe uncie, scădere care s-a accentuat ulterior sub efectul vinzării efectuate în zona Orientului Mijlociu.

Paul DUMITRASCU
Gheorghe MUMBERI

Emigranții din a doua generație

UN STUDIU elaborat sub auspiciile O.I.M. se ocupă de situația emigranților așa numiți din cea de a doua generație — respectiv a copiilor și tinerilor, ai căror părinți au emigrat din zona Mării Mediterane în diferite țări vest-europene. Conform studiului, una dintre cele mai serioase probleme o constituie discriminarea în ceea ce privește accesul la învățământ și educație, inexistența unui sistem de învățământ (în țările primitoare) adaptat la nevoile și posibilitățile copiilor de emigranți. Ca urmare, o anchetă efectuată în țările Europei occidentale evidențiază că 300 000 de copii (de vîrstă școlară) ai emigranților nu aveau în 1974 acces la învățatură, iar circa trei-pătrimi din copiii școlarizați părăsesc pe parcurs sau încheie ciclul de învățământ fără a beneficia de o calificare care constituie totuși premisa încadrării lor în muncă. În consecință emigranții din cea de a doua generație sînt nevoiți să se orienteze, într-o măsură mult mai mare decît tinerii autohtoni, către munci necalificate sau cu calificare redusă și sînt printre primii loviți de șomaj

Ungaria — tendințe noi in construcțiile de mașini

ANALIZÎND evoluția industriei construcțiilor de mașini în cursul cincinalului care se încheie, revista *Figyelem* evidențiază atât aspectele sale pozitive cît și cele negative. Ritmul de creștere a producției ramurii (5,1—5,3% pe an în perioada 1976—1979) s-a situat sub nivelul planificat. Aproximativ 70% din licențele achiziționate în străinătate au revenit construcțiilor de mașini, aplicarea lor contribuind la perfecționarea produselor, a proceselor tehnologice, a organizării și conducerii producției. În primii trei ani construcțiile de mașini au beneficiat de 18—20% din ansamblul investițiilor în industrie, acordîndu-se atenție reconstrucției unor întreprinderi existente. Necesarul de mașini și utilaje pentru dotarea ramurii a fost satisfăcut în proporție de peste 30% din producția internă și de 45—48% pe baza importului din țările capitaliste.

În anii 1976—1978 trei cincimi din produsele noi, lansate în producție, au avut la bază o concepție proprie. Se constată, însă, apreciază publicația, o încetinire a ritmului de înnoire a producției ramurii și o creștere a duratei medii de fabricație a produselor. Ponderea exportului în producția ramurii a oscilat în aceeași perioadă între 48,7% și 52,6%, fiind de numai 12,6—13,2% în cazul livrărilor pe valută liber convertibilă; în același timp, 25—30% din necesarul de piese și semifabricate al ramurii se procură din import, în proporție de peste jumătate cu plata în valută liber convertibilă. Deși eficiența construcțiilor de mașini este superioară nivelului mediu pe industrie, totuși — conchide analiza — este necesar să

se perfecționeze în continuare structura producției sale, mai ales în vederea ridicării eficienței sale la export.

Jaloane ale dezvoltării cercetării științifice in Franța

ÎN RAPORTUL prezentat nu demult de membrii comitetului pentru cercetarea științifică, care a fost creat în vederea pregătirii premiselor corespunzătoare ale elaborării celui de al VIII-lea plan economic francez, se preconizează ca pînă în 1985 Franța să consacre anual acestui domeniu 2,3% din produsul său intern brut (față de 1,8% în prezent) și să mărească personalul științific cu 8 000 de cercetători și ingineri. Se apreciază că în următorii cinci ani efortul financiar al statului trebuie împlinit cu cel al întreprinderilor private, cărora le revin — în Franța — între 50 și 53% din cheltuielile pentru cercetările cu caracter civil (față de 56% în R.F.G. și 59% în Japonia).

În raport se afirmă, de asemenea, necesitatea de a se extinde aria cercetării și în industria mică și mijlocie. În timp ce în 220 din cele 250 de întreprinderi franceze cu peste 2 000 de salariați se desfășoară o activitate de cercetare științifică — aceasta are loc într-un număr de numai 900 din cele 32 550 de întreprinderi mici și mijlocii. Membrii comitetului se pronunță pentru lărgirea sprijinului acordat de către stat acestei categorii de întreprinderi, deoarece menținerea în pas cu cerințele progresului tehnic sporește radical — între altele — potențialul lor ca exportatori.

Cursă pentru proteine

PRACTIC viața nu poate să existe fără proteine, iar în țările bogate consumul de carne și de produse lactate — alimentele care conțin pînă la 80% proteine — a crescut considerabil. Dar, la rîndul lor animalele au o productivitate corespunzătoare numai dacă sînt bine alimentate cu proteine vegetale. De regulă, formula alimentară larg răspîndită în țările dezvoltate cuprinde un amestec de soia și de porumb, iar în ultimii ani, ca înlocuitor al cerealelor este importat și folosit și mîiocul.

De aici începe și paradoxul: șeptelul țărilor dezvoltate din America și Europa este hrănit cu aceleași produse agricole care constituie baza alimentației umane în numeroase țări subdezvoltate. S-a instaurat deci, așa cum apreciază revista „L'Economiste du tiers monde“ o adevărată concurență de fapt între șeptelul țărilor avansate și populația celor rămase în urmă. Luptă de concurență, în care cei care au pierdut au fost oamenii țărilor sărace. Deoarece, datorită creșterii continue a cererii din partea crescătorilor de animale față de vegetalele bogate în proteine — așa numite proteinoase — în condițiile în care creșterea producției nu a putut ține pasul cu cererea, proteinele vegetale au devenit din ce în ce mai scumpe și, deci, mai greu de

procurat, pentru cei din țările subdezvoltate.

Această cerere, din ce în ce mai susținută, pentru proteine a determinat însă și o intensificare a preocupărilor pentru obținerea lor prin noi metode, fiind reținute trei direcții principale:

— căutarea de proteine vegetale naturale într-o serie de plante sau de produse care pînă în prezent au fost neglijate: astfel s-a constatat că tutunul, chiar dacă e o cultură pretențioasă în privința apei și a îngrășămintelor, poate să producă pînă la 3 tone de proteine la hectar, față de 0,8—0,9 tone, în cazul soiei. Se pune desigur și problema costului tratării adecvate a materialului vegetal.

— producerea de proteine monocelulare — drojdii, ciuperci, microscopice, bacterii. Aceste microorganisme foarte bogate în proteine pot fi cultivate în diverse medii nutritive, inclusiv petrol, dar odată cu scumpirea acestuia procedeul a fost abandonat. În schimb mai promițătoare pare producția bacteriilor în mediu de metanol, care poate fi produs relativ ieftin din deșeuri vegetale. De asemenea, cu ajutorul unor alte bacterii, amidonul din anumite plante care îl conțin în proporție mare poate fi transformat în proteine.

— ultima pistă asupra căreia se orientează cercetarea este valorificarea rezervelor de proteine din oceanul planctar, respectiv krillul și anumite alge.

Pentru moment se apreciază că proteinele sintetice nu sînt încă competitive, după cum chiar și proteinele cultivate, la care ne-am referit, întîmpină o serie de rezistențe, respectiv costul energiei și chiar rezerva consumatorilor.

S. U. A. : reconsiderarea lemnului, ca sursa de energie

DUPĂ CE a fost eliminat treptat din rîndul combustibililor, de către cărbune, petrol și gaze naturale, lemnul a cunoscut în S.U.A., în deceniul care se încheie, o sensibilă revenire. Date statistice evidențiază că, în perioada amintită, consumul energetic de lemn a sporit — în medie anuală — cu 15%, ponderea sa în balanța energetică ajungînd în 1979 la 2% (respectiv jumătate din cea a energiei nucleare) și avînd perspectiva de a ajunge la 7% în anul 2000.

Se diversifică instalațiile și tehnologiile de utilizare energetică a lemnului, fapt care — alături de ridicarea eficienței utilajelor de exploatare în pădure — contribuie la ridicarea competitivității sale comparativ cu alți purtători de energie. Se apreciază că cea mai avansată ramură sub acest aspect este industria de prelucrare a lemnului, necesitățile sale energetice fiind satisfăcute în proporție de 46%, cu lemn. Se extinde utilizarea lemnului pentru consumul casnic, în special în zonele rurale, populația S.U.A. achiziționînd numai în cursul anului 1978 un milion de plite cu lemne. Se experimentează, de asemenea, folosirea lemnului de calitate inferioară și a deșeurilor lemnoase pentru producerea de energie electrică, prin adaptarea focarelor unor cazane.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 3 octombrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Pregătirea lucrărilor — condiție hotărâtoare a accelerării punerii în funcțiune a investițiilor (Radu Suman) 1
- Ample posibilități de valorificare a resurselor locale și secundare (Mihai Caramzulescu) 3
- Dezbateri „R.E.*. Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor 5
- Exigențe sporite în desfășurarea activităților contractuale (C. Suciuc) 7
- Recoltarea culturilor de toamnă — organizare riguroasă, desfășurare în flux industrial (Ion Bianu) 8
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Sporirea valorii nou create — baza creșterii eficienței economice (Gheorghe Rizea, Ion Olteanu) 11
- Creșterea nivelului de trai, scopul suprem al politicii partidului (II) (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 13
- Colaborarea și cooperarea tehnico-științifică a României cu țările socialiste (Alexandru Drăguț) 15
- Cititorii au cuvântul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Experiența întreprinderilor model — generalizată în întreaga ramură (Dorin Constantinescu) 18

TEORII ● IDEI

- Monopolurile străine — factor de frinare a dezvoltării economice în România antebelică (I) (Vasile Bozga) 20
- Alimentația viitorului: promisiuni ale biologiei 21
- Școli ● curente ● economiști. Economiști români din perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economice (II) (dr. Dan Popescu) 22
- Om-tehnică-mediu. Argumente în sprijinul utilizării etanolului drept combustibil (N. Botezatu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Societățile agroindustriale multinaționale — instrument al exploatării neocoloniale a țărilor în curs de dezvoltare (I) (Oprea Parpală) 25
- Perspective ale dezvoltării economiei canadiene (Gabriela Crăiniceanu) 27
- Energia, problemă vitală a omenirii 28
- R. D. Germană. Valorificarea superioară a materiilor prime 29
- Tendințe-conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

- The economic and financial mechanism: functional and efficient. Up-rating the economic efficiency through the increase of the value added (Gheorghe Rizea, Ion Olteanu) 11
- High-rate of the standard of living — supreme goal of the policy of the party (II) (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 13
- Romania's collaboration and cooperation in the field of science and technology with the socialist countries (Alexandru Drăguț) 15
- Foreign monopolies — hindering the prewar economic development in Romania (I) (Vasile Bozga) 20
- Schools ● trends ● economists. The Romanian interwar economists on the economic development directions (II) (Dr. Dan Popescu) 22
- The multinational agro-industrial societies — instrument of neo-colonialist exploitation against the developing countries (I) (Oprea Parpală) 25
- Economic outlook of the Canadian development (Gabriela Crăiniceanu) 27
- Energy, a vital human problem 28
- The G.D.R. — turning into better account the raw materials 29

DANS LE NUMÉRO

- Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement et efficience. Accroître la valeur ajoutée — fondement de la croissance de l'efficience économique (Gheorghe Rizea, Ion Olteanu) 11
- Accroître le niveau de vie — but suprême de la politique du parti (II) (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 13
- La collaboration et la coopération technique et scientifique de la Roumanie avec les pays socialistes (Alexandru Drăguț) 15
- Les monopoles étrangers — impédiment au développement économique de l'avant-guerre (I) (Vasile Bozga) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Les économistes roumains d'entre deux guerres sur les directions du développement de l'économie (II) (dr. Dan Popescu) 22
- Les sociétés agro-industrielles multinationales — instrument de l'exploitation néo-colonialiste contre les pays en voie de développement (I) (Oprea Parpală) 25
- Perspectives du développement de l'économie canadienne (Gabriela Crăiniceanu) 27
- L'énergie, problème vitale de l'humanité 28
- La R.D.A. — mise en valeur supérieure des matières premières 29

СОДЕРЖАНИЕ

- Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Увеличение вновь создаваемой стоимости — основа роста экономической эффективности (Георге Риза, Ион Олтеану) 11
- Повышение жизненного уровня — высшая цель политики партии (II) (Думитру Циукур, Константин Попеску) 13
- Научно-техническое сотрудничество и кооперирование Румынии с социалистическими странами (Александру Драгуц) 15
- Иностраные монополии — фактор торможения экономического развития в довоенной Румынии (I) (Василе Бозга) 20
- Школы ● Течения ● Экономисты. Румынские экономисты, в период между первой и второй мировой войной, относительно направлений развития экономики (II) (др. Дан Попеску) 22
- Многонациональные агропромышленные общества — орудие неокolonиальной эксплуатации развивающихся стран (I) (Опреа Парпала) 25
- Перспективы развития канадской экономики (Габриела Крайницеану) 27
- Энергия, жизненный вопрос человечества 28
- Германская Д.Р. — лучшее пользование сырьем 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și ditorzii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 250 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, 70159, sectorul I Cont I.S.I.A.P. 615150228 B.N.R.S.R. — filiala sector I București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

COMERȚUL BRĂILEAN, LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ...

în fiecare unitate, la orice oră!

Specializarea, pe unități cu profil distinct, reprezintă una din modalitățile inspirate ale diriguitorilor comerțului brăilean în satisfacerea în bune condiții a dezideratelor cumpărătorilor de orice gen, indiferent că este vorba despre articole de larg consum: porțelanuri sau textile — încălțăminte (în imaginile nr. 1 și 2 sînt prezente vitrinele unor magazine de profil, respectiv magazinul „Cristal” — str. Republicii 72 și magazinul universal „Dunărea” — str. Republicii 20), ori de bunurile de folosință îndelungată cum ar fi produsele de mobilă expuse și vîndute în cadrul Expoziției de mobilă din complexul școlilor, care prezintă, la fiecare două săptămîni, pe cei 600 mp, o mare varietate de garnituri de mobilă de toate tipurile.

Alimentația publică brăileană are în restaurantul „CIOCIRLIA”, amplasat în cartierul Viziru II, o carte de vizită reprezentativă pentru acest sector, în care sollicitudinea personalului și apetisantele meniuri completează fericit întreaga ambianță.

O EMBLEMĂ CUNOSCUTĂ
I.A.P.L.-AMZEI

IAPL „AMZEI”

- OSPITALITATE
- SERVICII
IREPROȘABILE
- CONFORT
- RAFINAMENT
CULINAR

**VĂ AȘTEAPTĂ
LA URMĂTOARELE
RESTAURANTE:**

DUNĂREA
Bd. N. Bălcescu
nr. 3-5 tel. 16 27 26

GRĂDINIȚA
Bd. Magheru nr. 24 A
tel. 59 54 30

MIORIȚA
Șos. Kiseleff nr. 32
tel. 17 10 95